

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ
ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ПРАКТИКУМ З НЕГЛАСНИХ
СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

Харків
2016

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ
ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

**ПРАКТИКУМ З НЕГЛАСНИХ
СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**для студентів (курсантів) I курсу
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»**

**Харків
2016**

ББК

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № 9 від 02.09. 2016 р.)*

Укладачі: С. Є. Кучерина, В. В. Федосєєв, Л. М. Леженіна,
О. В. Косьмін, М. В. Членов

Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 200 с.

@Кучерина С.Є., Федосєєв В.В.,
Леженіна Л.М. та ін., укладання, 2016
@Інститут підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України, 2016
@Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016

ВСТУП

Спеціальний курс «Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні» розрахований на студентів (курсантів) I курсу, які здобувають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр».

Під час його викладання ставиться за мету метою є ознайомлення студентів (курсантів) із основними поняттями і практикою застосування норм кримінального процесуального законодавства, яке регулює порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

При вивченні курсу застосовуються різні форми навчання: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студентів (курсантів), передбачені тематичним планом. До семінарських і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи розроблені завдання, наведені в цьому навчально-методичному посібнику, тест тощо.

Під час підготовки до занять студенти (курсанти) мають опрацювати і засвоїти нормативно-правові акти, рекомендовану літературу, слідчу та судову практику. На практичних заняттях обговорюються структура, зміст, реквізити та форма процесуальних документів щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а після їх складання аналізуються типові помилки та недоліки.

Опанування цього курсу дозволить студентам (курсантам) ознайомитися з вимогами кримінального процесуального закону та інших нормативно-правових актів до оформлення процесуальних документів у ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій та отримати навички підготовки таких документів.

За результатами вивчення спецкурсу студенти (курсанти) повинні:

– **знати** основні положення глави 21 “Негласні слідчі (розшукові) дії” Кримінального процесуального кодексу України, інших нормативних актів, підстави проведення

негласних слідчих (розшукових) дій та порядок їх використання у кримінальному провадженні;

– **вміти** правильно застосовувати норми кримінального процесуального законодавства під час вирішення тестових завдань та складання процесуальних документів щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, належним чином обґрунтовувати та мотивувати процесуальні рішення;

– **отримати навички** складання процесуальних документів щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оформлення отриманих результатів.

1. Критерії оцінки успішності курсантів зі спеціального курсу

Поточне оцінювання рівня знань зі спеціального курсу здійснюється на основі результатів самостійної та індивідуальної роботи студентів (курсантів), роботи на практичних, семінарських заняттях, а також результатів тестування.

Підготовлені під час самостійної, індивідуальної роботи та практичних занять процесуальні документи з додатками студенти (курсанти) надають викладачу для перевірки.

Поточний контроль знань здійснюється за результатами тестування, яке проводиться по питаннях до відповідних тем спеціального курсу. Вважається, що студент (курсант) успішно засвоїв тему, якщо на 75 % питань відповів вірно : за темою 1 – це 41 питання; за темами 2 і 3 – 23, за підсумковим тестуванням – 87.

Для допуску до заліку студент (курсант) повинен надати викладачу всі процесуальні документи, складання яких передбачене програмою, а також успішно пройти тестування.

Підсумковий контроль знань здійснюється у формі заліку з ключових питань, які охоплюють весь матеріал спеціального курсу. Білет містить 2 питання.

2. Загальний розрахунок годин, лекцій, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи

№ з/п	Види навчальних занять та найменування	Всього годин	У тому числі			
			лекції	практичні заняття	семінар. заняття	самостійна та індивідуальна робота
1	2	3	4	5	6	7
	Тема 1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій	18	2	0	2	14
1.	Негласні слідчі (розшукові) дії: а) поняття, види та система; б) загальні умови та процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами СБ України		2			
2.	Опрацювання глави 21 Кримінального процесуального кодексу України					2
3.	Опрацювання Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні					2
4.	Вивчення узагальнення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії					2

5.	Вивчення листів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29.01.2013 р. № 223-158/04-13 «Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні» та від 05.04.2013 р. № 223-558/0/4-13 «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження»					2
6.	Вивчення ст. 30–32, 64 Конституції України, рішень Конституційного Суду України від 20.10.2011 р. № 12-рп/2011, від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012, практики Європейського суду з прав людини щодо використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні					2
7.	Опрацювання Закону України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ, наказу СБ України «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» від 12.08.2005 р. № 440 та відомчих нормативних актів, що регулюють порядок ведення секретного діловодства					2
8.	Негласні слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів під час досудового розслідування				2	
9.	Опрацювання питань навчальних тестів					2

	Тема 2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані із втручанням у приватне спілкування	24	2	4	2	16
10.	Проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування (ст. 260, 261, 262, 263, 264 КПК України): а) проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування; б) процесуальне оформлення результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування		2			
11.	Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування: підстави та порядок проведення				2	
12.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як аудіо,- відеоконтроль особи (ст. 260 КПК), складання відповідного клопотання та доручення на проведення НСРД					2
13.	Вивчення порядку проведення НСРД, складання протоколу про результати аудіо-, відеоконтролю особи					2
14.	Вивчення Закону України «Про поштовий зв'язок» від 04.10.2011 р. № 2759-III, порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як накладення арешту, огляду і виїмки кореспонденції (ст.ст. 261, 262 КПК), складання відповідного клопотання					2
15.	Складання протоколу про результати проведення накладення арешту, огляду і виїмки кореспонденції		2			

Продовження

16.	Вивчення Закону України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. № 1280-IV, порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК), складання відповідного клопотання					2
17.	Складання доручення про проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК)					2
18.	Складання протоколу про результати проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж			2		
19.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК), складання відповідного клопотання					2
20.	Складання протоколу про результати проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як зняття інформації з електронних інформаційних систем					2
21.	Опрацювання питань навчальних тестів					2
	Тема 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій	34	2	6	2	24
22.	Проведення інших негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274 КПК України): а) підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій; б) процесуальне оформлення результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій		2			

Продовження

23.	Інші негласні слідчі (розшукові) дії: підстави та порядок проведення				2	
24.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК), складання відповідного клопотання					2
25.	Складання протоколу про результати обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи			2		
26.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК), складання відповідного клопотання та протоколу					2
27.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як спостереження за особою (ст. 269 КПК), складання відповідного клопотання					2
28.	Складання протоколу про результати спостереження за особою			2		
29.	Вивчення порядку складання постанови слідчого про спостереження за місцем (ст. 269 КПК), складання відповідної постанови та протоколу					2
30.	Вивчення порядку проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як моніторинг банківських операції (ст. 269 ¹ КПК)					2
31.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК)					2

Продовження

32.	Вивчення порядку складання клопотання про надання дозволу на проведення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК), складання відповідного клопотання та протоколу					2
33.	Складання протоколу про виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів					2
34.	Вивчення Закону України «Про за безпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23.12.1993 р. № 3782-ХІІ , порядку та підстав використання конфіденційного співробітництва під час проведення НСРД, складання постанови про застосування заходів безпеки					2
35.	Опрацювання Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР. Вивчення форм контролю за вчиненням злочину, підстав та порядку його проведення. Дослідження рішень Європейського суду з прав людини щодо недопущення провокацій злочину з боку правоохоронних органів та таємних агентів					2
36.	Складання протоколу за результатами проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки з відкритим фіксуванням			2		
37.	Вивчення порядку та підстав проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК)					2
38.	Опрацювання питань навчальних тестів					2

	Тема 4. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні					
		10	2	0	2	6
39.	Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: а) використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій при прийнятті рішень у кримінальному провадженні; б) значення матеріалів оперативно-розшукової діяльності для кримінального провадження та порядок їх використання; в) співвідношення матеріалів (результатів) оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій		2			
40.	Порядок використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні				2	
41.	Складання клопотання про використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в іншому кримінальному провадженні					2
42.	Складання повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, про тимчасове обмеження їх конституційних прав					2
43.	Опрацювання питань навчальних тестів					2
44.	<i>Консультація</i>	2				
45.	<i>Залік</i>	2				
	Усього годин:	90	8	10	8	60

3. Завдання до семінарських, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи

Під час індивідуальних, практичних занять та самостійної роботи студентам (курсантам) рекомендовано вивчення та опрацювання наведених у цьому посібнику нормативно-правових актів та літератури відповідно до тем спеціального курсу.

Складання студентами (курсантами) клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, протоколів про результати негласних слідчих (розшукових) дій, а також доручень здійснюється за фабулами з урахуванням наступних рекомендацій:

– негласні слідчі (розшукові) дії проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину;

– вимоги до клопотань наведено у ст. 248 КПК України, а саме воно:

а) складається на гербовому бланку органу досудового розслідування або прокуратури відповідного рівня у двох примірниках;

б) оформлюється з дотриманням вимог секретного діловодства (гриф секретності, номер примірника, посилання на статтю ЗВДТ тощо). Крім того:

– суб'єктом звернення до слідчого судді є слідчий за погодженням з прокурором або прокурор;

– підпис прокурора засвідчується гербовою печаткою;

– у додатках зазначається витяг з ЕРДР, в якому повинен бути зазначений слідчий або прокурор, який підписав клопотання;

– у клопотанні зазначаються відомості про особу, щодо якої необхідно провести НСРД (прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження);

– в описовій частині клопотання вказується посада, прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта звернення про надання дозволу на проведення НСРД;

– у клопотанні не зазначається уповноважений оперативний підрозділ, який має виконувати НСРД;

– порядок складання доручення визначено розділом III Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, а також ст. 40, 41, 246 КПК України, а саме доручення:

а) складається на гербовому бланку органу досудового розслідування або прокуратури відповідного рівня у двох примірниках;

б) оформлюється з дотриманням вимог секретного діловодства (гриф секретності, номер примірника, посилання на статтю ЗВДТ тощо);

в) повинно бути мотивованим, містити інформацію, яка необхідна для його виконання, чітко поставлене завдання, що підлягає вирішенню, строки його виконання, визначати конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 КПК України;

г) підписується слідчим або прокурором, що здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням;

– у дорученні необхідно передбачити порядок взаємодії між слідчим, прокурором і уповноваженим оперативним підрозділом, а також строки складання протоколів про хід і результати проведеної НСРД або її проміжного етапу;

– до доручення додається документ, що надає дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ухвала слідчого судді, постанова прокурора, слідчого тощо);

– порядок складання протоколу зазначено в положеннях розділу IV Інструкції та ст. 104–107, 252, 254 КПК України;

– протокол про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії складається:

а) із дотриманням вимог секретного діловодства;

б) слідчим, якщо дія проводиться за його безпосередньої участі, в інших випадках – уповноваженим працівником оперативного підрозділу і повинен відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження;

– у вступній частині протоколу зазначається прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол;

– окремо зазначається час складання протоколу і строк проведення НСРД;

– фотографії, отримані за результатами проведення НСРД, оформлюються у вигляді фототаблиці, яка вказується як додаток до протоколу;

– відповідно до ч. 3 ст. 107 КПК у матеріалах кримінального провадження зберігаються оригінальні примірники технічних носіїв інформації, зафіксованої під час процесуальної дії, резервні копії яких зберігаються окремо. У зв'язку з цим до протоколу в конверті додається флеш-носій або оптичний диск з файлами (фотографіями);

– протокол про результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії з додатками не пізніше 24 годин з моменту припинення НСРД передається прокурору.

Під час занять використовується наступне методичне забезпечення:

– бланки та зразки процесуальних документів;

– слідча валіза;

– технічні засоби фіксування (фотоапарат, відеокамера);

– матеріальні носії інформації з навчальними фото-, аудіо- та відеофайлами;

– макети поштових відправлень;

– макети предметів, вилучених з вільного обігу;

– предмети побуту із зразками відбитків пальців рук та ДНК-профілю людини;

– несправжні (імітаційні) зразки грошових знаків.

Опрацювання навчальних тестів за темами спеціального курсу проводиться під час індивідуальної роботи з використанням комп'ютерної програми Wondershare QuizCreator.

3.1. Практичні заняття

Тема 2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування

Завдання

Скласти

1. Протокол про результати проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як накладення арешту, огляд і виїмка кореспонденції з фототаблицею за фабулою 2, 3 (с. 30) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 4, 7). Упакувати належним чином матеріальний носій інформації з фотофайлами та вилученими предметами.

2. Протокол про результати проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж з додатком за фабулою 4 (с. 31) та з використанням учбових аудіофайлів й бланку процесуального документа (дод. 6). Упакувати належним чином матеріальний носій інформації з аудіофайлами.

Тема 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Завдання

Скласти

3. Протокол про результати проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи з метою виготовлення копій документів за фабулою 6 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 5). Належним чином упакувати виготовлені копії документів та зразки.

4. Протокол про результати проведення спостереження за особою з фототаблицею та додатками за фабулами 8, 9 (с. 32) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 3). Належним чином упакувати макети матеріальні носії інформації з фотофайлами.

5. Протокол за результатами проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки з відкритим фіксуванням за фабулами 13, 14 (с. 33-34) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 9). Належним чином упакувати вилучені предмети і грошові кошти.

3.2. Семінарські заняття

Тема 1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій

Питання для обговорення

1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій.

2. Суб'єкти, які мають право здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії, та їх повноваження.

3. Суб'єкти здійснення судового контролю щодо надання дозволів на проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні та їх повноваження.

4. Підстави і загальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

5. Порядок і строки розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

6. Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (порядок складання, реєстрації, передачі, зберігання, її реквізити та строк дії).

7. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді.

8. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

9. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій.

10. Порядок повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії.

11. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

12. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні.

13. Строки проведення негласних слідчих (розшукових) дій та порядок їх продовження.

14. Організація проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Тема 2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування

Питання для обговорення

1. Загальні положення втручання у приватне спілкування та збереження отриманої інформації.
2. Аудіо-, відеоконтроль особи.
3. Накладення арешту на кореспонденцію.
4. Огляд і виїмка кореспонденції.
5. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.
6. Зняття інформації з електронних інформаційних систем.
7. Фіксація, збереження та дослідження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем.
8. Відмежування положень ст. 263, 268 КПК України від ст. 159 та п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК України.

Завдання

1. На підставі ухвали слідчого судді про арешт поштової кореспонденції установою зв'язку затримано 4 бандеролі, про що повідомлено слідчого для здійснення їх огляду та прийняття рішення про їх виїмку. Визначити скільки протоколів повинен скласти слідчий?
2. На підставі ухвали слідчого судді про арешт поштової кореспонденції установою зв'язку затримана посилка, яка оглянута та вилучена слідчим. У посилці, крім речових доказів, є інші предмети, що не будуть використовуватися як докази та не мають значення для досудового розслідування. Визначити, хто має право прийняти рішення про їх повернення адресату?

Тема 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Питання для обговорення

1. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.
2. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу.
3. Спостереження за особою, річчю або місцем.
4. Моніторинг банківських рахунків (підстави та порядок проведення).
5. Аудіо-, відеоконтроль місця.
6. Контроль за вчиненням злочину та його форми.
7. Характеристика контрольованої поставки як форми контролю за вчиненням злочину.
8. Характеристика контрольної та оперативної закупки як форми контролю за вчиненням злочину.
9. Характеристика спеціального слідчого експерименту як форми контролю за вчиненням злочину.
10. Характеристика імітування обстановки злочину як форми контролю за вчиненням злочину.
11. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
12. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
13. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.
14. Використання конфіденційного співробітництва у кримінальному провадженні.

Тема 4. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні

Питання для обговорення

1. Порядок засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

2. Використання результатів НСРД та матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні.

3. Співвідношення матеріалів (результатів) оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій.

4. Етапи діяльності з використання результатів НСРД у кримінальному провадженні.

5. Вимоги, що ставляться до змісту протоколів про результати НСРД та додатків до них.

6. Особливості використання результатів НСРД в іншому кримінальному провадженні.

7. Особливості ознайомлення учасників кримінального провадження з протоколами про результати НСРД та додатками до них.

8. 46. Поняття “результати негласних слідчих (розшукових) дій”, їх використання у доказуванні.

9. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації.

10. Оцінка результатів негласних слідчих (розшукових) дій.

3.3. Завдання для самостійного вивчення (самостійна робота)

Тема 1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій

Опрацювати основні літературні джерела та матеріали практики:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація та ін. (глава 21 «Негласні слідчі (розшукові) дії»). – Т.1.

2. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Інструкція від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5, затв. наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України.

3. Щодо розгляду слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: узагальнення судової практики від 11.03.2014 р. № 101-323/0/4-14.

4. Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29.01.2013 р. № 223-158/04-13.

5. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 р. № 223-558/0/4-13.

6. Конституція України (ст. 30–32, 64).

7. Рішення Конституційного Суду України від 20.10.2011 р. № 12-рп/2011.

8. Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012.

9. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ.

10. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю: наказ СБ України від 12.08.2005 р. № 440.

11. Про порядок організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 р. № 939.

12. Рішення Європейського суду з прав людини щодо використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні.

13. Загальна декларація з прав людини від 10.12.1948 р.

14. Європейська конвенція про захист прав та основних свобод людини від 04.11.1950 р.

15. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1996 р.

16. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч.-практ. посібник / С. С. Кудінов, Р. М. Шехавцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко – 2-е вид., розшир. й допов. – Харків: Оберіг, 2015. – 424 с.

Тема 2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування

Опрацювати та вивчити:

17. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Волохи проти України» від 02.11.2006 р.

18. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV.

19. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР.

20. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ.

21. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI.

22. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI.

23. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10.2011 р. № 2759-III.

24. Статтю 163 (“Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер) та 387 (“Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування”) КК України.

25. Статті 15 (“Невтручання у приватне життя”) КПК України та 182 (“Порушення недоторканності приватного життя”) КК України.

26. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як накладення арешту, огляд і виїмка кореспонденції (ст. 261, 262 КПК).

27. Порядок складання клопотання про надання дозволу на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК).

28. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК).

Скласти:

29. Клопотання про надання дозволу на проведення накладення арешту, огляду і виїмки кореспонденції за фабулами 2 та 3 (с. 30) з використанням бланку процесуального документа. (дод. 1).

30. Клопотання про надання дозволу на проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж за фабулою 4 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 1).

31. Доручення про проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж за фабулою 4 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 2).

32. Клопотання про надання дозволу на проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем за фабулою 5 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 1).

33. Протокол про результати проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем за фабулою 5 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 5).

Тема 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Опрацювати та вивчити:

34. Рішення Європейського суду з прав людини «Німітц проти Німеччини» від 16.12.1992 р., «Бук проти Німеччини» від 28.04.2005 р., «Компанія «Кола Ест» та інші проти Франції» від 16.04.2002 р., «Функе проти Франції» від 25.02.1993 р., «Імакаєв проти Росії» від 09.11.2006 р.

35. Рішення Європейського суду з прав людини щодо недопущення провокацій злочину з боку правоохоронних органів та таємних агентів, а саме: «Романаускас проти Литви» від 05.02.2008 р., «Тейшейра де Кастро проти Португалії» 09.06.1998 р.

36. Про радіочастотний ресурс України: Закон України від 01.06.2000 р. № 1770-III.

37. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-XII.

38. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР.

39. Статті 7 («Загальні засади кримінального провадження»), 13 («Недоторканність житла чи іншого володіння особи»), 16 («Недоторканність права власності»), 233 («Проникнення до житла чи іншого володіння особи») КПК України та ст. 162 КК України «Порушення недоторканності житла».

40. Статтю 43 («Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації») КК України.

41. Перелік видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України: постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. № 2471-ХІІ.

42. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК).

43. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення установлення місцезнаходження радіо електронного засобу (ст. 268 КПК).

44. Порядок складання постанови слідчого про спостереження за місцем (ст. 269 КПК).

45. Порядок проведення моніторингу банківських операцій (ст. 269¹ КПК).

46. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення аудіо-, відеоконтролю місця (ст. 270 КПК).

47. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК).

48. Порядок та підстави використання конфіденційного співробітництва під час проведення НСРД (ст. 275 КПК).

49. Порядок та підстави проведення виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК).

50. Форми контролю за вчиненням злочину, підстави та порядок його проведення (ст. 271 КПК та наказ СБ України від 16.09.2013 р. № 887/384/ДСК/480/ДСК «Про затвердження Інструкції про порядок проведення контрольованої поставки, контрольної та оперативної закупки товарів, предметів, речей, послуг, документів, засобів і речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності»).

Скласти:

51. Клопотання про надання дозволу на проведення обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи з метою виготовлення копій документів за фабулою 6 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 1).

52. Клопотання про надання дозволу на проведення установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу за фабулою 7 (с. 32) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 1).

53. Протокол про результати проведення установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу за фабулою 7 (с. 32 та з використанням бланку процесуального документа (дод. 5).

54. Постанову слідчого про спостереження за місцем за фабулою 10 (с. 32) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 8).

55. Протокол про результати спостереження за місцем з додатками за фабулою 10 (с. 32) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 5) та навчальних відеофайлів. Належним чином упакувати макети матеріальних носіїв інформації з відеофайлами.

56. Протокол про результати проведення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ДНК-профіль, папілярні візерунки пальців рук, сильнодіюча речовина) за фабулою 11 (с. 33) та з використанням бланку

процесуального документа (дод. 5). Упакувати належним чином вилучені зразки.

57. Протокол про виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів за фабулою 12 (с. 33).

58. Постанову про застосування заходів безпеки за фабулами 13, 14 (с. 33-34).

Тема 4. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні

Опрацювати та вивчити:

59. Положення ст. 253 (“Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії”) КПК України та розділу VII Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Скласти:

60. Клопотання про використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в іншому кримінальному провадженні за фабулою 15 (с. 34) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 10).

61. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, про тимчасове обмеження їх конституційних прав за фабулою 4 (с. 31) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 11).

3.4. Завдання до індивідуальної роботи

Тема 1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій

1. З використанням комп'ютерної програми Wondershare QuizCreator опрацювати наведений у даному посібнику навчальний тест за вказаною темою: питання з 1 по 55 (дод. 15).

Тема 2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування

Опрацювати та вивчити:

2. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення аудіо,- відеоконтролю особи (ст. 260 КПК України).

3. Порядок фіксації та процесуального оформлення результатів аудіо-, відеоконтролю особи (ст. 260 КПК України).

4. Наведений у даному посібнику навчальний тест за вказаною темою з використанням комп'ютерної програми Wondershare QuizCreator: питання з 56 по 85 (дод. 15).

Скласти:

5. Клопотання та доручення на проведення аудіо-, відеоконтролю особи за фабулою 1 (с. 30) та з використанням бланків процесуальних документів (дод. 1, 2).

6. Протокол про результати проведення аудіо-, відеоконтролю особи з додатками за фабулою 1 (с. 30) та з використанням відеофайлу й бланку процесуального документа (дод. 5). Упакувати належним чином матеріальний носій інформації з відеофайлом.

Тема 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Опрацювати та вивчити:

7. Порядок складання клопотання про надання дозволу на проведення спостереження за особою (ст. 269 КПК).

8. Наведений у даному посібнику навчальний тест за вказаною темою з використанням комп'ютерної програми Wondershare QuizCreator: питання з 86 по 115 (дод. 15).

Скласти:

9. Клопотання про надання дозволу на проведення спостереження за особою за фабулами 8, 9 (с. 32) та з використанням бланку процесуального документа (дод. 1).

Тема 4. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні

10. З використанням комп'ютерної програми Wondershare QuizCreator опрацювати наведений у даному посібнику навчальний тест за вказаною темою: питання з 1 по 115 (дод. 15).

4. Додатки

4.1. Навчальні фабули для використання під час самостійної, індивідуальної роботи та практичних занять

1. В ході досудового розслідування у кримінальному провадженні встановлено, що громадянин С. займається незаконним продажем вогнепальної зброї та вибухових пристроїв. Місце їх незаконного зберігання й можливі спільники громадянина С. слідству невідомі. Прокурором винесена постанова про проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки у громадянина С. пістолета Макарова (ПМ) 9мм з 18 набоями до нього та гранати Ф-1 за 500 доларів США. Також отримано ухвалу слідчого судді про дозвіл на проведення аудіо-, відеоконтролю стосовно громадянина С. Місцем зустрічі для передачі вказаної зброї та боеприпасів С. призначив офісне приміщення ТОВ «Мисливство і рибалка».

2. Громадянин А. за попередньою змовою з громадянином Б. займаються ввезенням з-за кордону героїну, який зберігають у приміщенні однієї з аптек м. Харків та збувають за ціною з розрахунку 100 доларів США за 1 грам. Аптека належить на праві власності громадянину Б. Для підшукування покупців вони використовують різноманітні засоби зв'язку, у тому числі мобільні телефони та мережу Інтернет, дотримуючись при цьому правил та вимог конспірації. Чергову партію героїну з-за кордону вони планують отримати у другій половині поточного місяця та збути її шляхом відправки поштою до міста Черкаси на адресу громадянина В.

За даним фактом слідчим відділом Управління СБ України зареєстроване кримінальне провадження.

3. Громадянин В. через мережу Інтернет замовляє в Нідерландах психотропну речовину для власного використання, а потім продає молоді на території студентського містечка.

Злочинну діяльність громадянин В. здійснює конспіративно з використанням особистого мобільного телефону. Психотропна речовина повинна надійти на його адресу в міжнародному поштовому відправленні з найменуванням переміщуваного товару «ароматичні солі». Чергову партію він планує отримати поштою протягом наступних двох тижнів.

За даним фактом слідчим відділом Управління СБ України зареєстроване кримінальне провадження.

4. Під час досудового розслідування встановлено, що мешканці м. Харків А. і Б. займаються контрабандним переміщенням через митний кордон України особливо небезпечного наркотичного засобу героїну, який в подальшому збувають на території міста. Для зв'язку вони використовують мобільні телефони, розмови здійснюють з використанням умовностей та конспірації. Згідно з повідомленням оперативного підрозділу громадянин А. користується мобільним телефоном з номером 067-3246578, громадянин Б. – ІМЕІ 350648963157564.

5. Під час досудового розслідування встановлено, що громадянин іноземної держави С. під час офіційного візиту до одного з оборонних підприємств України запропонував співробітнику цього підприємства зібрати та передати йому за матеріальну винагороду технічні креслення нової розробки у сфері ракетобудування, які містять відомості, що становлять державну таємницю.

Встановлено, що в готельному номері С. зберігає ноутбук «Aser», який він використовує для зв'язків через мережу Інтернет зі своїм керівництвом за кордоном.

Слідчим отримано ухвалу суду про дозвіл на проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем.

6. У ході досудового розслідування встановлено, що громадянин М. займається контрабандним переміщенням через митний кордон України культурних цінностей. Для їх вивозу за

межі України він використовує підроблені дозволи на переміщення, які самостійно виготовляє за місцем свого проживання із застосуванням комп'ютерної техніки, саморобного кліше відбитку мастичної печатки з текстом «Міністерство культури України, ідентифікаційний код 096854, м. Київ».

7. У ході досудового розслідування кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ч. 1 ст. 258 КК України, встановлено, що саморобний вибуховий пристрій біля воріт військової частини було приведено в дію шляхом здійснення телефонного дзвінка з номеру телефону 066-3567897.

8. У ході досудового розслідування встановлено, що громадянин М. разом із невстановленим громадянином займаються контрабандним ввезенням на власному автотранспорті за кордону вогнепальної зброї та боєприпасів, що незаконно збуваються на території міста через громадянина С., який працює менеджером магазину «Мисливець».

Встановлено, що громадянин М. мешкає за адресою: м. Харків, вул. Маяковського, 15 і користується автомобілем марки «ДЕУ-ЛАНОС», а громадянин С. – автомобілем марки «ТОЙОТА-КАМРІ» та мешкає за адресою: м. Харків, вул. Мירוносицька, 69.

9. Громадянин А. займається скупкою предметів старовини з метою подальшого перепродажу за кордоном. Встановлено, що він придбав картину відомого художника XVII ст., яку має намір вивезти за межі України контрабандним шляхом.

За даним фактом слідчим відділом Управління СБ України зареєстроване кримінальне провадження.

10. У ході досудового розслідування у кримінальному провадженні встановлено, що громадяни А. та Б. займаються контрабандним ввезенням на територію України сильнодіючої

речовини (нандролон), яку в подальшому реалізують в спортивних клубах м. Харків.

Грошові кошти від реалізації надходять на поточний рахунок № 260009876, відкритий у ПАТ «Укрексімбанк» на ім'я громадянина А., який в подальшому отримує готівку через банкомати вказаного банку.

Встановлено, що громадянин А. мешкає за адресою: м. Харків, вул. Маяковського, 15 і користується автомобілем марки «ДЕСУ-ЛАНОС», громадянин Б. користується автомобілем марки «ТОЙОТА-КАМРІ» та працює в аптеці за адресою: м. Харків, вул. Ахсарова, 11.

11. У ході досудового розслідування встановлено, що громадянин А. займається контрабандним ввезенням з-за кордону сильнодіючої речовини – нандролон, яку переміщує з приховуванням від митного контролю. Вказану речовину він незаконно зберігає в аптеці, де працює провізором, та збуває на території міста.

12. У ході досудового розслідування з'ясовано, що громадянин Б. (представник іноземної держави) запропонував громадянину України С., який працює інженером заводу з виробництва та ремонту військової техніки, передати за грошову винагороду у розмірі 4000 доларів США каталог деталей газотурбінного двигуна до танку, який має гриф секретності «таємно». Прокурором прийнято рішення про контроль за вчиненням злочину і винесена постанова про виготовлення несправжнього (імітаційного) засобу – вищевказаного каталогу.

13. У ході досудового розслідування з'ясовано, що на сайті «Техносхеми» в мережі Інтернет розміщено оголошення про продаж за 3000 доларів США технічного засобу «кодграбер», призначеного для негласного сканування та перехоплення кодівих сигналів, що передаються радіоканалом при роботі системи автомобільної сигналізації, з подальшим встановленням контролю над її керуванням.

Продавцем вказаного товару значиться громадянин К., контактний телефон 066-1245782. За зовнішнім виглядом та технічними характеристиками вказаного технічного засобу він ідентифікований фахівцем як спеціальний технічний засіб негласного отримання інформації.

14. У ході досудового розслідування у кримінальному провадженні встановлено, що громадянин С. займається незаконним продажем вогнепальної зброї та вибухових пристроїв. Місце їх незаконного зберігання та можливі спільники громадянина С. слідству невідомі. Прокурором винесена постанова про проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки у громадянина С. пістолета Макарова (ПМ) 9мм з 18 набоями до нього та гранати Ф-1 за 500 доларів США. Також отримано ухвалу слідчого судді про дозвіл на проведення аудіо-, відеоконтролю стосовно громадянина С.

15. Під час проведення зняття інформації з каналів зв'язку громадянина А. у кримінальному провадженні за ч. 2 ст. 305 КК України зафіксовано його розмову з громадянином В., який розповів про те, що два дні тому у лісосмузі біля окружної дороги побачив труп людини зі зв'язаними руками. Злякавшись, він нікому не повідомив про це.

Додаток 2

Офіційний бланк органу досудового розслідування

Д О Р У Ч Е Н Н Я
про проведення негласних слідчих (розшукових) дій
(в порядку ст. 40, ч.6 ст. 246 КПК України)

Враховуючи викладене, керуючись ст. _____
КПК України, –

П Р О Ш У :

Додаток:

Вик. _____

Тел. _____

ПРОТОКОЛ
про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії –
спостереження за особою

місто _____ «__» _____ 20__ року

Розпочато “__” год. “__” хв.

Закінчено “__” год. “__” хв.

у службовому приміщенні _____

за адресою _____

на підставі доручення _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року

у кримінальному провадженні № _____, внесеному до

ЄРДР «__» _____ 20__ року за _____

_____ КК України,

та ухвали _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року

з дотриманням вимог ст. _____ КПК

України, склав протокол за результатами проведення _____

_____ (яким підрозділом)

в період _____ негласної слідчої

(розшукової) дії – спостереження за особою –

Під час НСРД використовувалися наступні технічні засоби:

ФОТОТАБЛИЦЯ
до протоколу про результати проведення
негласної слідчої (розшукової) дії –

_____ від «__» _____ 20__ року

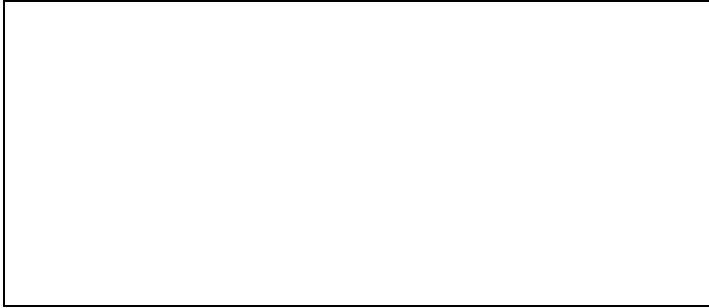

Фото № ____: _____

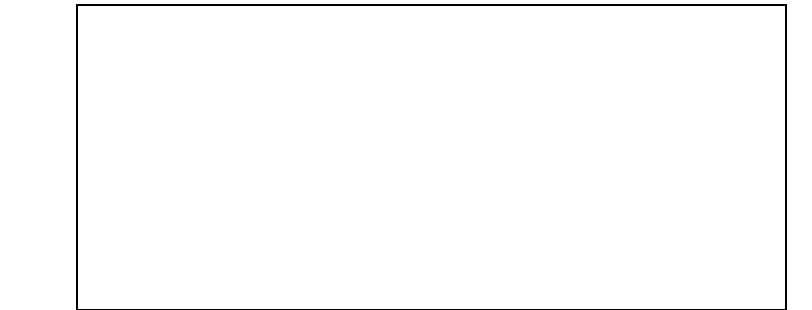

Фото № ____: _____

ПРОТОКОЛ

про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії –

місто _____

«__» _____ 20__ року

Розпочато «__» год. «__» хв.

Закінчено «__» год. «__» хв.

у службовому приміщенні _____
за адресою _____
на підставі доручення _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року
у кримінальному провадженні № _____, внесеному до
ЄРДР «__» _____ 20__ року за _____ КК України,
та ухвали _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року про дозвіл на проведення
в період _____ негласної слідчої (розшукової) дії –

з дотриманням вимог ст. _____ КПК
України склав протокол за результатами проведення

даної негласної слідчої (розшукової) дії. (яким підрозділом)

Присутнім заздалегідь повідомлено про застосування
технічних засобів фіксації, умови та порядок їх використання:

В ході проведення негласної слідчої (розшукової) дії встановлено: _____

Додатки до протоколу: _____

(відомості про носії інформації, їх упакування)

З протоколом ознайомлені, _____

Вик. _____

Тел. _____

ПРОТОКОЛ

**про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії –
зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж**

місто _____ «__» _____ 20__ року

Розпочато “__” год. “__” хв.

Закінчено “__” год. “__” хв.

_____ у службовому приміщенні _____
за адресою _____
на підставі доручення _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року
у кримінальному провадженні № _____, внесеному до
ЄРДР «__» _____ 20__ року за _____ КК України,
та _____ ухвали

№ _____ від «__» _____ 20__ року про дозвіл на проведення
в період _____ негласної слідчої (розшукової) дії –
зняття інформації з транспортної телекомунікаційної мережі,
кінцевим обладнанням якої є номер телефону _____
яким користується громадянин України _____

з дотриманням вимог ст. _____
КПК України склав протокол за результатами проведення

_____ даної негласної слідчої (розшукової) дії. _____ (яким підрозділом)
За результатами проведення негласної слідчої (розшукової)
дії встановлено:

Додаток до протоколу: _____

_____ (відомості про носії інформації, їх упакування)

Вик. _____
Тел. _____

ПРОТОКОЛ

про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії –

місто _____

«___» _____ 20__ року

Розпочато “___” год. “___” хв.

Закінчено “___” год. “___” хв.

у приміщенні установи зв'язку _____
за адресою _____
у присутності представника установи зв'язку, якій доручено
здійснювати контроль і затримувати кореспонденцію _____:

та присутності спеціаліста _____,

якому роз'яснені його права і обов'язки, передбачені ст. 71
КПК України, _____ (підпис)

на підставі доручення _____
№ _____ від «___» _____ 20__ року у кримінальному
провадженні № _____, внесеному до ЄРДР «___»
_____ 20__ року за _____ КК України,
та ухвали _____

№ _____ від «___» _____ 20__ року про дозвіл на проведення
в період _____ негласної слідчої (розшукової)
дії _____

з дотриманням вимог ст. _____ КПК
України склав протокол за результатами проведення даної не-
гласної слідчої (розшукової) дії.

ПРОТОКОЛ

**про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії –
контроль за вчиненням злочину у формі оперативної закупки,
завершеної відкритим фіксуванням**

місто _____ «__» _____ 20__ року

Розпочато «__» год. «__» хв.

Закінчено «__» год. «__» хв.

у службовому приміщенні _____

за адресою _____

за участю _____

у присутності спеціаліста _____

якому роз'яснені права і обов'язки спеціаліста, передбачені
ст. 71 КПК України, _____ (підпис)

понятих: 1) _____

2) _____

підозрюваного _____

захисника _____

на підставі доручення _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року

та постанови _____

№ _____ від «__» _____ 20__ року

у кримінальному провадженні № _____, внесеному до
ЄРДР «__» _____ 20__ року за _____ КК України,
з дотриманням вимог ст. _____ КПК України

склав протокол за результатами проведення в період
_____ негласної слідчої (розшукової) дії –

контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки

Присутні заздалегідь попереджені по застосування технічних засобів фіксації – _____

Вищепереліченим особам відповідно до ч. 3 ст. 66 КПК України роз'яснено про обов'язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії та вони попереджені про передбачену ст. 387 КК України кримінальну відповідальність за розголошення даних оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування.

(підписи осіб)

Під час контролю за вчиненням злочину також проводились:

(які НСРД, на яких підставах, стосовно кого і у які терміни)

Контроль за вчиненням злочину проведено наступним чином:

Додатки до протоколу: _____

З протоколом ознайомлені, _____

Вик. _____

Тел. _____

Офіційний бланк органу досудового розслідування

К Л О П О Т А Н Н Я

**про дозвіл на використання результатів негласної слідчої
(розшукової) дії в іншому кримінальному провадженні**

місто _____ «__» _____ 20__ року

розглянувши матеріали кримінального провадження № _____,
внесеного до ЄРДР _____
_____ КК України, –

В С Т А Н О В И В:

ПРОТОКОЛ
виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів

місто _____ «__» _____ 20__ року
Розпочато «__» год. «__» хв.
Закінчено «__» год. «__» хв.

_____ у службовому приміщенні _____
за адресою _____
у присутності _____

_____ та присутності спеціаліста _____

_____ якого роз'яснені його права і обов'язки, передбачені ст. 71 КПК України, _____ (підпис)
на підставі постанови _____
№ _____ від «__» _____ 20__ року у кримінальному
провадженні № _____, внесеному до ЄРДР «__»
_____ 20__ року за _____ КК України,
з дотриманням вимог ст. _____ КПК
України склав протокол про виотовлення несправжнього (імі-
таційного) засобу – _____

Присутнім заздалегідь повідомлено про те, що під час даної процесуальної дії використовуються технічні засоби фіксації – _____

_____ (підписи)

4.3. Навчальний тест

Додаток 14

Питання

1. Проводити НСРД має право:

- а) слідчий, який здійснює досудове розслідування кримінального провадження;
- б) слідчий суддя;
- в) прокурор, який здійснює процесуальне керівництво;
- г) співробітник оперативного підрозділу.

2. Строк дії ухвали слідчого судді про проведення НСРД не може перевищувати:

- а) 1 місяця;
- б) 2 місяців;
- в) 3 місяців;
- г) 40 днів.

3. Голова СБУ може продовжити строк НСРД, якщо вона проводилася за рішенням слідчого:

- а) до 6 місяців;
- б) до 9 місяців;
- в) до 12 місяців;
- г) до 18 місяців.

4. У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК) може бути розпочато до постановлення ухвали слідчого судді на підставі:

- а) постанови слідчого;
- б) постанови слідчого, погодженої керівником органу досудового розслідування;
- в) постанови слідчого, погодженої керівником оперативного підрозділу;

г) постанови слідчого, погодженої прокурором або постанови прокурора.

5. Не має права давати письмове доручення оперативному підрозділу про проведення НСРД:

- а) слідчий;
- б) детектив;
- в) прокурор;
- г) слідчий суддя.

6. Слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про дозвіл на проведення НСРД:

- а) протягом 3 годин з моменту отримання;
- б) протягом 6 годин з моменту отримання;
- в) протягом робочого дня з моменту отримання;
- г) не пізніше 24 годин з моменту отримання.

7. Письмове повідомлення осіб, конституційні права яких були обмежені, а також підозрюваного, його захисника про факт і результати НСРД повинно бути здійснене:

- а) прокурором або за його дорученням слідчим;
- б) слідчим;
- в) керівником органу досудового розслідування;
- г) уповноваженим оперативним підрозділом.

8. Розгляд клопотань про надання дозволу на проведення НСРД щодо суддів, працівників суду та правоохоронних органів та/або у приміщеннях судових та правоохоронних органів може здійснюватися:

- а) головою Національного антикорупційного бюро України;
- б) слідчим суддею апеляційного суду, найбільш територіально наближеного до апеляційного суду, у межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування;
- в) Генеральним прокурором України;
- г) головою Вищого спеціалізованого суду України.

9. У разі складання слідчим клопотання про дозвіл на проведення НСРД надання йому грифу секретності здійснюється:

- а) слідчим, який склав відповідний документ;
- б) керівником органу досудового розслідування;
- в) прокурором;
- г) співробітником режимно-секретного підрозділу.

10. Розсекречені матеріали НСРД, які прокурор має намір використати як докази під час судового розгляду, зберігаються в:

- а) службовому сейфі прокурора чи в сейфі слідчого за вказівкою прокурора;
- б) сейфі керівника органу досудового розслідування;
- в) сейфі режимно-секретного підрозділу;
- г) сейфі оперативного підрозділу, який здійснював НСРД.

11. Рішення про розсекречення матеріалів НСРД, які прокурор має намір використати як докази у кримінальному провадженні, він приймає у формі:

- а) постанови;
- б) ухвали;
- в) припису;
- г) розпорядження.

12. Розгляд слідчим суддею клопотання слідчого (погодженого з прокурором) про дозвіл на проведення НСРД здійснюється:

- а) за участю слідчого;
- б) за участю прокурора;
- в) за участю слідчого та співробітника оперативного підрозділу;
- г) за участю слідчого та захисника з Центра безоплатної вторинної правової допомоги.

13. Клопотання про дозвіл на проведення НСРД підписується:

- а) слідчим;
- б) слідчим за погодженням з прокурором, який здійснює процесуальне керівництво;
- в) слідчим, погодженим з керівником органу досудового розслідування;
- г) слідчим, погодженим з керівником оперативного підрозділу.

14. Після закінчення проведення НСРД протокол з додатками передається:

- а) слідчому, який надав доручення на проведення НСРД;
- б) прокурору;
- в) керівнику органу досудового розслідування;
- г) залишається в оперативному підрозділі, який проводив НСРД.

15. Протоколи про проведення НСРД передаються прокурору:

- а) не пізніше 24 годин з моменту припинення НСРД;
- б) негайно після закінчення проведення НСРД;
- в) не пізніше 24 годин з моменту виготовлення протоколу НСРД;
- г) не пізніше наступного дня з моменту закінчення дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД.

16. У разі відсутності в матеріалах НСРД відомостей, необхідних для досудового розслідування, рішення про їх знищення приймає:

- а) прокурор;
- б) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування;
- в) керівник оперативно-технічного підрозділу;
- г) керівник оперативного підрозділу.

17. Слідчим суддею, уповноваженим на розгляд клопотання про дозвіл на проведення НСРД, є:

- а) голова суду першої інстанції;
- б) слідчий суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому КПК, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні;
- в) голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду АРК, апеляційного суду області, міст Київ і Севастополь, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування;
- г) голова чи за його визначенням інший суддя Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

18. Клопотання слідчого про проведення НСРД:

- а) потребує погодження з керівником органу досудового розслідування;
- б) потребує погодження з прокурором;
- в) не потребує погодження з прокурором;
- г) потребує погодження з оперативним підрозділом, який буде здійснювати НСРД.

19. Загальний (максимальний) строк, протягом якого в одному кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину може проводитися НСРД за рішенням слідчого судді, не може перевищувати:

- а) 6 місяців;
- б) 9 місяців;
- в) 12 місяців;
- г) 18 місяців.

20. Як виняток НСРД, яка проводиться за рішенням слідчого судді, може тривати більше 12 місяців у випадку:

- а) особливої складності провадження;

б) виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої злочинної групи чи злочинної організації;

в) встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді чи суду та оголошена в розшук;

г) передавання кримінального провадження компетентному органу іншої держави.

21. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися НСРД, повинно бути здійснено:

а) протягом 48 годин після припинення таких дій;

б) одночасно з повідомленням стороні захисту про закінчення досудового розслідування;

в) протягом 6 місяців після припинення, але не пізніше ніж відкриття матеріалів стороні захисту;

г) протягом 12 місяців після припинення, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом.

22. Загальний (максимальний) строк проведення контролю за вчиненням злочину не може перевищувати:

а) 6 місяців;

б) 9 місяців;

в) 12 місяців;

г) 18 місяців.

23. Прокурор або за його дорученням слідчий про проведення НСРД повинні повідомити:

а) підозрюваного та його захисника;

б) особу, конституційні права якої були тимчасово обмежені;

в) особу, конституційні права якої були тимчасово обмежені, а також підозрюваного;

г) особу, конституційні права якої були тимчасово обмежені, а також підозрюваного та його захисника.

24. Визначення слідчого судді, який буде розглядати клопотання про дозвіл на проведення НСРД, здійснюється:

- а) автоматизованою системою суду;
- б) згідно з графіком чергування слідчих суддів;
- в) за дорученням голови суду;
- г) за бажанням слідчого.

25. У структурі протоколу про проведення НСРД відсутня:

- а) вступна частини;
- б) описова частини;
- в) мотивувальна та регулятивна частини;
- г) заключна частина.

26. Виготовлення копій протоколів НСРД:

- а) не допускається;
- б) допускається за клопотанням сторони захисту;
- в) допускається за рішенням слідчого, погодженого з прокурором;
- г) допускається з письмового дозволу прокурора.

27. У разі прийняття прокурором рішення про знищення матеріалів НСРД це рішення він приймає у формі:

- а) припису;
- б) доручення;
- в) постанови;
- г) розпорядження.

28. Під час розгляду слідчим суддею клопотання про дозвіл на проведення НСРД:

- а) ведеться протокол судового засідання;
- б) ведеться протокол судового засідання з аудіофіксацією;
- в) не ведеться протокол судового засідання;
- г) здійснюється аудіофіксація без складання протоколу судового засідання.

29. Про знищення матеріалів НСРД складається:

- а) протокол;
- б) постанова;
- в) акт щодо знищення;
- г) розпорядження.

30. Тяжким злочином є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше ** тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше ** років:

- а) 10 / 5;
- б) 15 / 10;
- в) 20 / 10;
- г) 25 / 10.

31. У слідчого виникла необхідність провести НСРД в іншій області. До якого слідчого судді він повинен звернутися:

- а) виключно до слідчого судді, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування;
- б) виключно до слідчого судді, у межах територіальної юрисдикції якого планується проведення НСРД;
- в) на вибір слідчого, виходячи з оперативної обстановки;
- г) до слідчого судді апеляційного суду, найбільш територіально наближеного до апеляційного суду, у межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування;

32. Зазначте, яку з перелічених НСРД можна провести незалежно від ступеня тяжкості розслідуваного злочину:

- а) негласне отримання зразків для експертного дослідження;
- б) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу;
- в) візуальне спостереження за річчю або місцем;
- г) візуальне спостереження за особою.

33. Оберіть правильну відповідь на питання, чи обов'язково у клопотанні або ухвалі слідчого судді зазначати уповноважений оперативний підрозділ, який має виконувати НСРД:

- а) так, обов'язково;
- б) ні, законом не передбачено;
- в) на розсуд слідчого, слідчого судді;
- г) на вимогу прокурора.

34. Відмова прокурора в погодженні клопотання слідчого про проведення НСРД оформлюється:

- а) постановою (обов'язково);
- б) клопотання повертається ініціатору супровідним листом;
- в) постановою у випадках, коли прокурор визнає це необхідним;
- г) письмовою резолюцією на клопотанні.

35. Якщо за результатами проведення НСРД відсутні матеріали, що мають значення для досудового розслідування, складається:

- а) рапорт;
- б) протокол;
- в) службова записка;
- г) акт.

36. Як Ви вважаєте, в якому випадку не потрібен дозвіл слідчого судді:

- а) негласне отримання зразків для експертного дослідження;
- б) здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем чи утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту;
- в) візуальне спостереження за особою;
- г) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

37. Знищення матеріалів НСРД оформлюється:

- а) розпорядження;
- б) актом знищення;
- в) протоколом;
- г) постановою про знищення відомостей, речей та документів.

38. Вкажіть, скільки примірників ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД видається ініціатору звернення:

- а) один;
- б) два;
- в) три;
- г) чотири.

39. На ваш погляд, якому ступеню секретності повинна відповідати ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД:

- а) цілком таємно;
- б) таємно;
- в) для службового користування;
- г) не таємно.

40. Оберіть правильну відповідь на питання: “Чи підлягає оскарженню ухвала слідчого судді про відмову в задоволенні клопотання про дозвіл на проведення НСРД”?:

- а) так;
- б) ні;
- в) на розсуд слідчого;
- г) на розсуд прокурора.

41. У разі відмови в задоволенні клопотання про надання дозволу на проведення НСРД слідчий суддя:

- а) виносить відповідну ухвалу;
- б) залишає клопотання без розгляду;

в) робить на клопотанні відповідну резолюцію і підпис та повертає клопотання ініціатору звернення;

г) відповідним листом повідомляє ініціатора звернення про причини відмови та повертає клопотання.

42. Вкажіть, чи передбачено під час розгляду клопотання про дозвіл на проведення НСРД в апеляційному суді проводити фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів:

а) так;

б) ні;

в) ні, передбачена тільки аудіофіксація;

г) на вимогу слідчого, прокурора.

43. Особливо тяжким злочином є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад ** тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк понад ** років або довічне позбавлення волі:

а) 25 / 10;

б) 20 / 15;

в) 15 / 10;

г) 10 / 5.

44. За результатами позитивного розгляду клопотання про дозвіл на проведення НСРД слідчий суддя виносить:

а) ухвалу;

б) окрему ухвалу;

в) постанову;

г) доручення.

45. Зазначте, чи передбачено КПК право слідчого самостійно, без погодження з прокурором, звертатися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на проведення НСРД:

а) так;

- б) так, але тільки щодо установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу;
- в) ні, за винятком моніторингу банківських рахунків;
- г) ні.

46. Вкажіть, чи потрібно у клопотанні про дозвіл на проведення НСРД підпис прокурора засвідчувати гербовою печаткою:

- а) так;
- б) ні;
- в) ні, достатньо печатки органу досудового розслідування;
- г) ні, достатньо печатки для довідок.

47. Матеріальні носії інформації, отримані в ході проведення НСРД, реєструються у:

- а) режимно-секретному підрозділі;
- б) канцелярії апеляційного суду, який надав дозвіл на проведення НСРД;
- в) канцелярії уповноваженого оперативного підрозділу;
- г) слідчому підрозділі.

48. Якщо в результаті проведення НСРД виявлено ознаки іншого кримінального правопорушення, яке не розслідується у даному кримінальному провадженні, з відповідним клопотанням до слідчого судді звертається:

- а) прокурор;
- б) прокурор за погодженням з керівником прокуратури;
- в) слідчий за погодженням з прокурором;
- г) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування.

49. Акти щодо знищення матеріалів НСРД зберігаються у:

- а) режимно-секретному підрозділі;
- б) сейфі у прокурора;
- в) сейфі слідчого;

г) канцелярії апеляційного суду, який надав дозвіл на проведення НСРД;

50. Оберіть з наведених нижче НСРД ті, які можна провести у кримінальному провадженні за ч. 2 ст. 329 КК України (“Втрата документів, що містять державну таємницю”), санкція якої передбачає позбавлення волі на строк від двох до п’яти років:

а) установа місцезнаходження радіоелектронного засобу;

б) негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження;

в) спостереження за річчю або місцем;

г) аудіо-, відеоконтроль місця.

51. На ваше переконання, чи наділений оперативний підрозділ правом порушувати клопотання про проведення НСРД:

а) так;

б) так, але тільки у разі наявності відповідного доручення слідчого;

в) так, але тільки у виняткових невідкладних випадках, пов’язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину (ст. 250 КПК);

г) ні.

52. Вкажіть, чи має право підозрюваний та його захисник клопотати про проведення НСРД:

а) так;

б) так, але тільки у кримінальних провадженнях щодо злочинів невеликої та середньої тяжкості;

в) так, але тільки за наявності у підозрюваного та його захисника допуску до державної таємниці;

г) ні.

53. Зазначте, чи має право підозрюваний або його захисник оскаржити рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення НСРД:

- а) так, протягом 10 днів з моменту прийняття рішення або з дня отримання копії постанови;
- б) так, протягом 15 днів з моменту отримання копії такого рішення;
- в) так, протягом 30 днів з моменту прийняття рішення;
- г) ні.

54. Скарги на постанову слідчого, прокурора про відмову в проведенні НСРД підозрюваний чи його захисник можуть подати протягом:

- а) 3 днів з моменту прийняття рішення або з дня отримання копії постанови;
- б) 5 днів з моменту прийняття рішення або з дня отримання копії постанови;
- в) 10 днів з моменту прийняття рішення або з дня отримання копії постанови;
- г) 30 днів з моменту прийняття рішення або з дня отримання копії постанови.

55. Рішення про використання у кримінальному провадженні як доказів протоколів про результати проведення НСРД з додатками приймається:

- а) прокурором;
- б) слідчим;
- в) керівником органу досудового розслідування;
- г) слідчим суддею.

56. Оберіть, у якому із наведених нижче кримінальних проваджень можна провести НСРД, пов'язані з втручанням у приватне спілкування:

- а) ч. 1 ст. 110 КК України: умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із

закликами до вчинення таких дій (караються позбавленням волі на строк від 3 до 5 років з конфіскацією майна або без такої);

б) ч. 1 ст. 111 КК України: державна зрада ..., що полягає в проведенні підривної діяльності проти України (карається позбавленням волі на строк від 12 до 15 років з конфіскацією майна або без такої);

в) ч. 1 ст. 258¹ КК України: втягнення особи у вчинення терористичного акту ... (карається позбавленням волі на строк від 3 до 5 років з конфіскацією майна або без такої);

г) ч. 1 ст. 422 КК України: розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, за відсутності ознак державної зради (карається позбавленням волі на строк від 2 до 5 років).

57. НСРД, пов'язані з втручанням у приватне спілкування, можна проводити при розслідуванні:

- а) кримінальних проступків;
- б) злочинів невеликої чи середньої тяжкості;
- в) злочинів середньої тяжкості чи тяжких;
- г) тяжких чи особливо тяжких злочинів.

58. НСРД, пов'язані з втручанням у приватне спілкування, проводяться на підставі процесуального рішення:

- а) прокурора;
- б) слідчого судді апеляційного суду;
- в) слідчого судді місцевого суду у межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування;
- г) слідчого судді місцевого суду у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування.

59. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж покладається на:

- а) уповноважені підрозділи органів Національної поліції та органів безпеки;
- б) оперативні підрозділи, які виконують доручення слідчого, прокурора про проведення НСРД;

- в) керівників та працівників операторів телекомунікаційного зв'язку;
- г) слідчого за дорученням прокурора.

60. До втручання у приватне спілкування не належать:

- а) аудіо-, відеоконтроль особи;
- б) арешт, огляд і виїмка кореспонденції;
- в) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж;
- г) аудіо, відеоконтроль місця.

61. Підставою для проведення НСРД, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування, є:

- а) ухвала слідчого судді;
- б) постанова прокурора;
- в) постанова слідчого;
- г) постанова слідчого, погоджена з керівником органу досудового розслідування.

62. Дозвіл на аудіо-, відеоконтроль особи, щодо якої планується проведення контролю за вчиненням злочину, надається:

- а) прокурором;
- б) слідчим суддею;
- в) керівником органу досудового розслідування;
- г) слідчим.

63. Вкажіть, чи може прокурор, який здійснює процесуальне керівництво у кримінальному провадженні, провести огляд і виїмку поштової кореспонденції:

- а) ні;
- б) так;
- в) так, але обов'язково з залученням представника установи зв'язку;
- г) так, але обов'язково в присутності слідчого.

64. Зазначте, чи зобов'язаний слідчий залучати понятих до огляду і виїмки арештованої поштової кореспонденції:

- а) так;
- б) ні;
- в) так, у разі наявності у понятих допуску до державної таємниці;
- г) так, за вказівкою прокурора.

65. Як Ви вважаєте, у скількох примірниках складається протокол огляду і виїмки арештованої поштової кореспонденції:

- а) в одному;
- б) в двох;
- в) в трьох;
- г) в кількості, визначеній прокурором.

66. Такі НСРД, як арешт, огляд і виїмка кореспонденції не можуть проводитися щодо:

- а) посилки;
- б) бандеролі;
- в) поштового переказу грошових коштів;
- г) переказу грошових коштів Western Union.

67. Оберіть правильну відповідь на питання: “Чи вручається представнику установи поштового зв'язку примірник протоколу огляду і виїмки арештованої поштової кореспонденції або опис вилученого?”:

- а) так;
- б) ні;
- в) на його прохання;
- г) за вказівкою прокурора.

68. На підставі ухвали слідчого судді про арешт поштової кореспонденції установою зв'язку затримана посилка, яка оглянута та вилучена. У посилці, крім речових доказів, є інші предмети, що не мають значення для

досудового розслідування. Хто приймає рішення про вручення оглянутої кореспонденції адресату:

- а) слідчий суддя;
- б) прокурор;
- в) слідчий;
- г) слідчий за погодженням з прокурором.

69. Вкажіть, чи потрібен дозвіл слідчого судді на аудіо-, відеоконтроль особи під час проведення контролю за вчиненням злочину на підставі постанови прокурора:

- а) так;
- б) так, але тільки щодо злочинів середньої тяжкості;
- в) ні;
- г) ні, достатньо рішення прокурора.

70. Проведення НСРД стосовно народного депутата України:

- а) допускається лише у разі, якщо ВРУ надано згоду на притягнення його до кримінальної відповідальності;
- б) дозволяється за клопотанням Генерального прокурора України;
- в) не дозволяється;
- г) дозволяється в загальному порядку.

71. На підставі якого документа допускається проведення НСРД стосовно народного депутата:

- а) ухвали слідчого судді Апеляційного суду, яка приймається за наявності згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності;
- б) ухвали голови Апеляційного суду та згоди Генерального прокурора України чи його заступника;
- в) ухвали слідчого судді Апеляційного суду та згоди прокурора області;
- г) ухвали слідчого судді районного суду.

72. Заборонено здійснювати втручання у приватне спілкування:

- а) захисника, священнослужителя з підозрюваним;
- б) народного депутата України;
- в) прокурора;
- г) судді.

73. На підставі ухвали слідчого судді установою зв'язку затримано поштово-телеграфне відправлення, про що повідомлено слідчого. Яке окреме процесуальне рішення повинен приймати слідчий для проведення огляду затриманої кореспонденції:

- а) постанову;
- б) доручення;
- в) службову записку;
- г) таке рішення не потребує будь-якого письмового оформлення.

74. Оберіть правильну відповідь на питання: “Чи зобов'язаний слідчий залучити спеціаліста для огляду і виїмки арештованої поштово-телеграфної кореспонденції?”:

- а) так, але за наявності допуску до державної таємниці;
- б) так, за необхідності;
- в) ні;
- г) так, за вказівкою прокурора.

75. Обов'язковим учасником огляду і виїмки арештованої поштово-телеграфної кореспонденції є :

- а) поняті;
- б) захисник (адвокат) з Центру надання вторинної правової допомоги;
- в) представник установи зв'язку;
- г) спеціаліст.

76. Слідчий отримав ухвалу суду про дозвіл на проведення НСРД щодо особи, яка мешкає в іншій області.

Чи має право слідчий в порядку ст. 218 КПК України доручити виконання цієї ухвали органу досудового розслідування іншої області:

- а) так;
- б) ні, може доручити тільки оперативному підрозділу;
- в) ні;
- г) ні, слідчий повинен сам проводити такі дії.

77. Вкажіть, чи має право слідчий доручити проведення НСРД оперативному підрозділу, який уповноважений на їх проведення, але знаходиться на території іншої області:

- а) так;
- б) ні;
- в) ні, може доручити таке проведення лише органу досудового розслідування;
- г) ні, слідчий повинен сам проводити такі дії.

78. Зазначте, чи має право слідчий доручити проведення НСРД оперативному підрозділу іншого правоохоронного органу:

- а) так;
- б) ні;
- в) ні, може доручити таке проведення лише органу досудового розслідування іншого правоохоронного органу;
- г) ні, слідчий повинен сам проводити такі дії.

79. Одержані внаслідок проведення НСРД відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій та не будуть використані при доказуванні:

- а) зберіганню не підлягають і мають бути знищені;
- б) зберігаються в режимно-секретному підрозділі;
- в) зберігаються у сейфі прокурора;
- г) зберігаються у сейфі слідчого за дорученням прокурора.

80. Отримання даних у оператора зв'язку щодо частоти та тривалості здійснених розмов абонентів, часу перебування абонента в мережі зв'язку здійснюється на підставі:

- а) ухвали слідчого судді і інстанції про тимчасовий доступ до документів з можливістю їх копіювання або вилучення;
- б) ухвали слідчого судді апеляційного суду про зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж;
- в) постанови прокурора;
- г) постанови слідчого, погодженої прокурором.

81. У разі, якщо за отриманою ухвалою слідчого судді відпала необхідність проведення НСРД, рішення щодо заборони її проведення або припинення приймає:

- а) прокурор;
- б) слідчий;
- в) слідчий за погодженням з прокурором;
- г) слідчий суддя.

82. Невідкладним випадком проведення НСРД (до постановлення ухвали слідчим суддею) є:

- а) врятування життя людей чи майна;
- б) запобігання вчиненню кримінального проступку;
- в) наявність загрози знищення речових доказів;
- г) врятуванням життя людей та запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину.

83. Якщо слідчий суддя відмовить у наданні дозволу на проведення НСРД, розпочатої у невідкладному випадку до отримання ухвали слідчого судді, то отримана інформація:

- а) підлягає знищенню;
- б) зберігається в оперативному підрозділі та не передається прокурору та слідчому;
- в) зберігається у слідчого;

г) зберігається у прокурора до затвердження обвинувального акту.

84. Вкажіть, який строк розгляду слідчим клопотання сторони захисту чи потерпілого про проведення НСРД:

- а) 1 день;
- б) 3 дні;
- в) 5 днів;
- г) 1 місяць.

85. Зазначте, у який строк відповідною комісією мають бути розсекречені матеріальні носії інформації щодо НСРД:

- а) у максимально стислий строк, але не більше 10 діб з моменту отримання клопотання прокурора;
- б) у максимально стислий строк, але не більше 10 діб з моменту отримання клопотання слідчого;
- в) протягом 15 днів з моменту отримання рішення прокурора;
- г) протягом 1 місяця з моменту отримання рішення прокурора.

86. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора та не може перевищувати:

- а) 2 місяців;
- б) 4 місяців;
- в) 6 місяців;
- г) строку досудового розслідування.

87. Рішення про використання під час проведення НСРД заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів приймає:

- а) керівник органу досудового розслідування або прокурор;
- б) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування;

- в) слідчий за погодженням з прокурором;
- г) слідчий суддя.

88. За загальним правилом процесуальне рішення про проведення НСРД, передбаченої ст. 268 КПК – установа місцезнаходження радіоелектронного засобу, може прийняти:

- а) слідчий суддя;
- б) прокурор;
- в) слідчий за погодженням з прокурором;
- г) керівник органу досудового розслідування.

89. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК) за загальним правилом проводиться на підставі:

- а) ухвали слідчого судді;
- б) постанови слідчого, погодженої керівником органу досудового розслідування;
- в) постанови слідчого, погодженої з прокурором;
- г) рішення керівника органу досудового розслідування.

90. Рішення про використання під час проведення НСРД заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів керівник органу досудового розслідування або прокурор приймає у формі:

- а) постанови;
- б) доручення;
- в) письмової вказівки;
- г) ухвали.

91. Спостереження за річчю або місцем проводиться на підставі:

- а) ухвали слідчого судді;
- б) постанови слідчого;
- в) постанови прокурора;
- г) постанови слідчого, погодженої прокурором.

92. Аудіо, відеоконтроль місця проводиться на підставі:

- а) ухвали слідчого судді;
- б) постанови прокурора;
- в) постанови слідчого, погодженої керівником оперативного підрозділу;
- г) постанови слідчого, погодженої керівником органу досудового розслідування.

93. Спостереження за особою за загальним правилом проводиться на підставі:

- а) ухвали слідчого судді;
- б) постанови слідчого, погодженої керівником органу досудового розслідування;
- в) постанови слідчого, погодженої керівником оперативного підрозділу;
- г) постанови слідчого, погодженої прокурором, або прокурора.

94. Для проведення спостереження за особою до слідчого судді подається:

- а) клопотання слідчого, погоджене з прокурором, або клопотання прокурора;
- б) клопотання слідчого;
- в) клопотання слідчого, погоджене керівником органу досудового розслідування;
- г) клопотання оперативного підрозділу.

95. У виняткових невідкладних випадках до постановлення ухвали слідчого судді може бути розпочато тільки дві НСРД:

- а) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, а також спостереження за особою;
- б) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, а також накладення арешту на кореспонденцію;
- в) спостереження за місцем або річчю, а також негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження;

г) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, а також аудіо-, відеоконтроль особи.

96. У разі, коли НСРД (установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, спостереження за особою) розпочата до постановлення ухвали слідчого судді, хто повинен звернутися до слідчого судді за отриманням відповідної ухвали:

- а) слідчий за погодженням з прокурором або прокурор;
- б) прокурор;
- в) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування;
- г) оперативний підрозділ, який розпочав НСРД.

97. Якщо НСРД (установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, спостереження за особою) розпочата до постановлення ухвали слідчого судді, то за отриманням відповідної ухвали прокурор повинен звернутися до слідчого судді:

- а) невідкладно після початку НСРД;
- б) протягом 24 годин з початку проведення НСРД;
- в) не пізніше наступного робочого дня з початку проведення НСРД;
- г) протягом 48 годин з початку проведення НСРД.

98. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу може проводитися:

- а) по тяжких та особливо тяжких злочинах;
- б) по злочинах невеликої та середньої тяжкості;
- в) по будь-яких злочинах;
- г) по кримінальних проступках.

99. Постанову про проведення контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК) має право приймати:

- а) керівник органу досудового розслідування;
- б) слідчий;
- в) слідчий суддя;
- г) прокурор.

100. Рішення про проведення виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації приймає:

- а) слідчий суддя;
- б) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування або прокурор;
- в) керівник органу досудового розслідування;
- г) керівник оперативного підрозділу під час виконання доручення слідчого.

101. Злочинна організація містить у своєму складі:

- а) 3 і більше осіб;
- б) 4 і більше осіб;
- в) 5 і більше осіб;
- г) 6 і більше осіб.

102. Рішення про проведення НСРД – негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, приймає:

- а) прокурор;
- б) слідчий суддя;
- в) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування;
- г) керівник оперативного підрозділу.

103. Вкажіть, що з наведеного нижче не є формою контролю за вчиненням злочину;

- а) контрольована поставка;
- б) виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації;
- в) контрольована та оперативна закупка;
- г) імітування обстановки злочину та спеціальний слідчий експеримент.

104. Контрольована поставка проводиться з метою виявлення ознак злочину та фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, відповідальність за які передба-

чена КК України, та полягає в організації і здійсненні слідчим та оперативним підрозділом контролю за переміщенням (перевезенням, пересиланням, передачею, ввезенням, вивезенням з України чи транзитним переміщенням її території):

- а) будь-яких товарів, предметів і речовин, у тому числі заборонених до обігу;
- б) предметів, обіг яких обмежений або заборонений;
- в) особливо небезпечних наркотичних засобів;
- г) товарів на суму понад 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

105. Організована злочинна група містить у своєму складі:

- а) 2 і більше осіб;
- б) 3 і більше осіб;
- в) 4 і більше осіб;
- г) 5 і більше осіб.

106. Контрольована закупка – це придбання:

- а) предметів, товарів, речовин, що перебувають у цивільному обігу;
- б) предметів, товарів, речовин, вилучених з цивільного обігу;
- в) фальсифікованих лікарських засобів;
- г) вибухових речовин, зброї та боєприпасів.

107. За вчиненням злочину законодавством передбачений контроль:

- а) внутрішній (на всій території України);
- б) крім внутрішнього, ще і транзитний (на території України та інших держав);
- в) внутрішній, тільки в межах територіальної юрисдикції органу досудового розслідування;
- г) зовнішній щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, вчинених поза межами України.

108. Рішення про проведення НСРД – контроль за вчиненням злочину прокурор приймає у формі:

- а) припису;
- б) доручення;
- в) постанови;
- г) письмової вказівки.

109. Оперативна закупка – це придбання:

- а) товарів, що перебувають у вільному обігу;
- б) товарів, обіг яких обмежено чи заборонено законодавством;
- в) стратегічно важливих сировинних товарів;
- г) товарів, що підлягають державному експортному контролю.

110. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації здійснюється на підставі:

- а) ухвали слідчого судді;
- б) постанови слідчого;
- в) постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора;
- г) постанови слідчого, погодженої керівником оперативного підрозділу.

111. Строк контролю за вчиненням злочину до 18 місяців може бути продовжений:

- а) прокурором;
- б) слідчим суддею;
- в) керівником органу досудового розслідування;
- г) головою Національної поліції, головою Служби безпеки України, директором Національного антикорупційного бюро України, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, головою Державного бюро розслідувань.

112. Моніторинг банківських рахунків здійснюється на підставі:

- а) постанови слідчого;
- б) постанови прокурора;
- в) ухвали слідчого судді;
- г) постанови слідчого, погодженої прокурором.

113. Виготовлення, утворення несправжніх (імітаційних) засобів для проведення конкретних НСРД оформлюється:

- а) протоколом;
- б) актом;
- в) дорученням;
- г) постановою.

114. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність проведення НСРД, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування, останні проводяться на підставі:

- а) постанови слідчого;
- б) постанови прокурора;
- в) постанови слідчого, погодженої керівником органу досудового розслідування;
- г) ухвали слідчого судді.

115. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність проведення аудіо-, відеоконтролю особи, за дозволом на її проведення до слідчого судді повинен звернутися:

- а) прокурор;
- б) слідчий за погодженням з прокурором;
- в) слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування;
- г) керівник органу досудового розслідування.

4.4. Нормативно-правові акти та інші документи для засвоєння матеріалу

Додаток 15

Глава 21 «Негласні слідчі (розшукові) дії» Кримінального процесуального кодексу України

§ 1. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії

Стаття 246. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом.

2. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 264 (в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), 267, 269, 269¹, 270, 271, 272, 274 цього Кодексу, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

{Частина друга статті 246 із змінами, внесеними згідно із Законом № 198-VIII від 12.02.2015 р.}

3. Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених цим Кодексом, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

4. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину.

5. У рішенні про проведення негласної слідчої (розшукової) дії зазначається строк її проведення. Строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії може бути продовжений:

прокурором, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням, - до вісімнадцяти місяців;

керівником органу досудового розслідування, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його або слідчого рішенням, - до шести місяців;

начальником головного, самостійного управління, департаменту апарату Національної поліції, територіальних органів Національної поліції та його відокремлених підрозділів, Центрального управління Служби безпеки України, керівником відповідного підрозділу Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, регіонального органу Служби безпеки України в межах компетенції, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, - до дванадцяти місяців;

{Абзац четвертий частини п'ятої статті 246 із змінами, внесеними згідно із законами № 1698-VII від 14.10.2014 р., № 901-VIII від 23.12.2015 р.}

Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, головою державного бюро розслідувань, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, - до вісімнадцяти місяців;

{Абзац п'ятий частини п'ятої статті 246 із змінами, внесеними згідно із законами № 406-VII від 04.07.2013 р., № 1698-VII від 14.10.2014 р., № 901-VIII від 23.12.2015 р.}

слідчим суддею, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням у порядку, передбаченому статтею 249 цього Кодексу.

6. Проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням - уповноважені оперативні підрозділи Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи.

{Частина шоста статті 246 із змінами, внесеними згідно із законами № 406-VII від 04.07.2013 р., № 1698-VII від 14.10.2014 р., № 901-VIII від 23.12.2015 р.}

Стаття 247. Слідчий суддя, який здійснює розгляд клопотань щодо негласних слідчих (розшукових) дій

1. Розгляд клопотань, який віднесений згідно з положеннями цієї глави до повноважень слідчого судді, здійснюється слідчим суддею Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування.

2. Розгляд клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій щодо суддів, працівників суду та правоохоронних органів та/або у приміщеннях судових та правоохоронних органів, який віднесений згідно з положеннями цієї глави до повноважень слідчого судді, може здійснюватися слідчим суддею Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя поза межами територіальної юрисдикції органу досудового розслідування, який здійснює досудове розслідування.

У такому разі слідчий, прокурор звертаються з клопотаннями про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій до слідчого судді апеляційного суду, найбільш територіально наближеного до апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування.

{Статтю 247 доповнено частиною другою згідно із Законом № 613-VIII від 15.07.2015 р.}

{Стаття 247 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1698-VII від 14.10.2014 р.}

Стаття 248. Розгляд клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

1. Слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка подала клопотання.

2. У клопотанні зазначаються:

1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;

2) короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;

3) правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України;

4) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

5) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину;

6) вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення;

7) обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;

8) відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

9) обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

До клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

3. Слідчий суддя постановляє ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо прокурор, слідчий доведе наявність достатніх підстав вважати, що:

1) вчинений злочин відповідної тяжкості;

2) під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які вчинили злочин.

4. Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна відповідати загальним вимогам досудових рішень, передбачених цим Кодексом, а також містити відомості про:

1) прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням;

2) злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого постановляється ухвала;

3) особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

4) вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

5) строк дії ухвали.

5. Постановлення слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Стаття 249. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

1. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не може перевищувати два місяці.

2. Якщо слідчий, прокурор вважає, що проведення негласної слідчої (розшукової) дії слід продовжити, то слідчий за погодженням з прокурором або прокурор має право звернутися до слідчого судді з клопотанням про постановлення ухвали згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу.

3. Крім відомостей, зазначених у статті 248 цього Кодексу, слідчий, прокурор повинен надати додаткові відомості, які дають підстави для продовження негласної слідчої (розшукової) дії.

4. Загальний строк, протягом якого в одному кримінальному провадженні може тривати проведення негласної слідчої (розшукової) дії, дозвіл на проведення якої дає слідчий суддя, не може перевищувати максимальні строки досудового розслідування, передбачені статтею 219 цього Кодексу. У разі якщо така негласна слідча (розшукова) дія проводиться з метою встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді чи суду, та оголошена в розшук, вона може тривати до встановлення місцезнаходження розшукуваної особи.

5. Прокурор зобов'язаний прийняти рішення про припинення подальшого проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо в цьому відпала необхідність.

Стаття 250. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді

1. У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали

слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора. У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

2. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу.

3. Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому статтею 255 цього Кодексу.

Стаття 251. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Постанова слідчого, прокурора про проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна містити:

1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;

2) правову кваліфікацію злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України;

3) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких проводитиметься негласна слідча (розшукова) дія;

4) початок, тривалість і мету негласної слідчої (розшукової) дії;

5) відомості про особу (осіб), яка буде проводити негласну слідчу (розшукову) дію;

6) обґрунтування прийнятої постанови, у тому числі обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;

7) вказівку на вид негласної слідчої (розшукової) дії, що проводиться.

Стаття 252. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій

1. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій повинна відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим цим Кодексом. За результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії складається протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки. Відомості про осіб, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення, у разі здійснення щодо них заходів безпеки можуть зазначатися із забезпеченням конфіденційності даних про таких осіб у порядку, визначеному законодавством.

2. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій може фіксуватися за допомогою технічних та інших засобів.

3. Протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій передаються прокурору.

4. Прокурор вживає заходів щодо збереження отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використовувати у кримінальному провадженні.

Стаття 253. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії

1. Особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження.

2. Конкретний час повідомлення визначається із урахуванням наявності чи відсутності загроз для досягнення мети досудового розслідування, суспільної безпеки, життя або здоров'я осіб, які причетні до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідне повідомлення про факт і результати негласної слідчої (розшукової) дії повинне бути

здійснене протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом.

Стаття 254. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Відомості про факт та методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, осіб, які їх проводять, а також інформація, отримана в результаті їх проведення, не підлягають розголошенню особами, яким це стало відомо в результаті ознайомлення з матеріалами в порядку, передбаченому статтею 290 цього Кодексу.

2. Якщо протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій містять інформацію щодо приватного (особистого чи сімейного) життя інших осіб, захисник, а також інші особи, які мають право на ознайомлення з протоколами, попереджаються про кримінальну відповідальність за розголошення отриманої інформації щодо інших осіб.

3. Виготовлення копій протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій та додатків до них не допускається.

Стаття 255. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні

1. Відомості, речі та документи, отримані в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які прокурор не визнає необхідними для подальшого проведення досудового розслідування, повинні бути невідкладно знищені на підставі його рішення, крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті та статтею 256 цього Кодексу.

2. Забороняється використання зазначених у частині першій цієї статті матеріалів для цілей, не пов'язаних з кримінальним провадженням, або ознайомлення з ними учасників кримінального провадження чи будь-яких інших осіб.

3. У разі якщо власник речей або документів, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, може бути зацікавлений у їх поверненні, прокурор зобов'язаний

повідомити його про наявність таких речей або документів у розпорядженні прокурора та з'ясувати, чи бажає він їх повернути. Допустимість дій, передбачених цією частиною, та час їх вчинення визначаються прокурором з урахуванням необхідності забезпечення прав та законних інтересів осіб, а також запобігання завданню шкоди для кримінального провадження.

4. Знищення відомостей, речей та документів здійснюється під контролем прокурора.

5. Знищення відомостей, речей та документів, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, не звільняє прокурора від обов'язку здійснення повідомлення згідно з вимогами статті 253 цього Кодексу.

Стаття 256. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні

1. Протоколи щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, аудіо- або відеозаписи, фотознімки, інші результати, здобуті за допомогою застосування технічних засобів, вилучені під час їх проведення речі і документи або їх копії можуть використовуватися в доказуванні на тих самих підставах, що і результати проведення інших слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

2. Особи, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення, можуть бути допитані як свідки. Допит цих осіб може відбуватися із збереженням у таємниці відомостей про цих осіб та із застосуванням щодо них відповідних заходів безпеки, передбачених законом.

3. У разі використання для доказування результатів негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути допитані особи, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії. Такі особи повідомляються про проведення негласних слідчих (розшукових) дій тільки щодо них у строк, передбачений статтею 253 цього Кодексу, і в тому обсязі, який зачіпає їх права, свободи чи інтереси.

Стаття 257. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації

1. Якщо в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії виявлено ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується у даному кримінальному провадженні, то отримана інформація може бути використана в іншому кримінальному провадженні тільки на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

Слідчий суддя розглядає клопотання згідно з вимогами статей 247 та 248 цього Кодексу і відмовляє у його задоволенні, якщо прокурор, крім іншого, не доведе законність отримання інформації та наявність достатніх підстав вважати, що вона свідчить про виявлення ознак кримінального правопорушення.

2. Передання інформації, одержаної внаслідок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, здійснюється тільки через прокурора.

§ 2. Втручання у приватне спілкування

Стаття 258. Загальні положення про втручання у приватне спілкування

1. Ніхто не може зазнавати втручання у приватне спілкування без ухвали слідчого судді.

2. Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язаний звернутися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на втручання у приватне спілкування в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу, якщо будь-яка слідча (розшукова) дія включатиме таке втручання.

3. Спілкуванням є передання інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу. Спілкування є приватним, якщо інформація передається та зберігається за таких фізичних чи юридичних умов, при яких учасники спілкування можуть розраховувати на захист інформації від втручання інших осіб.

4. Втручанням у приватне спілкування є доступ до змісту спілкування за умов, якщо учасники спілкування мають достатні підстави вважати, що спілкування є приватним. Різновидами втручання в приватне спілкування є:

- 1) аудіо-, відеоконтроль особи;
- 2) арешт, огляд і виїмка кореспонденції;
- 3) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж;
- 4) зняття інформації з електронних інформаційних систем.

5. Втручання у приватне спілкування захисника, священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, виправданим заборонене.

Стаття 259. Збереження інформації

1. Якщо прокурор має намір використати під час судового розгляду як доказ інформацію, отриману внаслідок втручання у приватне спілкування, або певний її фрагмент, він зобов'язаний забезпечити збереження всієї інформації або доручити слідчому забезпечити збереження.

Стаття 260. Аудіо-, відеоконтроль особи

1. Аудіо-, відео контроль особи є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без її відома на підставі ухвали слідчого судді, якщо є достатні підстави вважати, що розмови цієї особи або інші звуки, рухи, дії, пов'язані з її діяльністю або місцем перебування тощо, можуть містити відомості, які мають значення для досудового розслідування.

Стаття 261. Накладення арешту на кореспонденцію

1. Накладення арешту на кореспонденцію особи без її відома проводиться у виняткових випадках на підставі ухвали слідчого судді.

2. Арешт на кореспонденцію накладається, якщо під час досудового розслідування є достатні підстави вважати, що поштово-телеграфна кореспонденція певної особи іншим

особам або інших осіб їй може містити відомості про обставини, які мають значення для досудового розслідування, або речі і документи, що мають істотне значення для досудового розслідування.

3. Накладення арешту на кореспонденцію надає право слідчому здійснювати огляд і виїмку цієї кореспонденції.

4. Кореспонденцією, передбаченою цією статтею, є листи усіх видів, бандеролі, посылки, поштові контейнери, перекази, телеграми, інші матеріальні носії передання інформації між особами.

5. Після закінчення строку, визначеного в ухвалі слідчого судді, накладений на кореспонденцію арешт вважається скасованим.

Стаття 262. Огляд і виїмка кореспонденції

1. Огляд затриманої кореспонденції проводиться в установі зв'язку, якій доручено здійснювати контроль і затримувати цю кореспонденцію, за участю представника цієї установи, а за необхідності - за участю спеціаліста. У присутності зазначених осіб слідчий вирішує питання про відкриття і оглядає затриману кореспонденцію.

2. При виявленні в кореспонденції речей (у тому числі речовин), документів, що мають значення для певного досудового розслідування, слідчий у межах, визначених ухвалою слідчого судді, здійснює виїмку відповідної кореспонденції або обмежується зняттям копій чи отриманням зразків з відповідних відправлень. Зняття копій чи отримання зразків здійснюється з метою збереження конфіденційності накладення арешту на кореспонденцію. У разі необхідності особою, яка проводить огляд поштово-телеграфної кореспонденції, може бути прийняте рішення про нанесення на виявлені речі і документи спеціальних позначок, обладнання їх технічними засобами контролю, заміну речей і речовин, що становлять загрозу для оточуючих чи заборонені у вільному обігу, на їх безпечні аналоги.

3. У разі відсутності речей чи документів, які мають значення для досудового розслідування, слідчий дає вказівку про вручення оглянутої кореспонденції адресату.

4. Про кожен випадок проведення огляду, виїмки або затримання кореспонденції складається протокол згідно з вимогами цього Кодексу. У протоколі обов'язково зазначається, які саме відправлення були оглянуті, що з них вилучено і що має бути доставлено адресату або тимчасово затримано, з яких відправлень знято копії чи отримано зразки, а також про проведення інших дій, передбачених частиною другою цієї статті.

5. Керівники та працівники установ зв'язку зобов'язані сприяти проведенню негласної слідчої (розшукової) дії і не розголошувати факт її проведення чи отриману інформацію.

Стаття 263. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж

1. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого виду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу) є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без відома осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді, якщо під час його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

2. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на втручання у приватне спілкування в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, транспортну телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання, на якому може здійснюватися втручання у приватне спілкування.

3. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж полягає у проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою та має

значення для досудового розслідування, а також одержанні, перетворенні і фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку.

4. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж покладається на уповноважені підрозділи органів Національної поліції та органів безпеки. Керівники та працівники операторів телекомунікаційного зв'язку зобов'язані сприяти виконанню дій із зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, вживати необхідних заходів щодо нерозголошення факту проведення таких дій та отриманої інформації, зберігати її в незмінному вигляді.

{Частина четверта статті 263 із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

Стаття 264. Зняття інформації з електронних інформаційних систем

1. Пошук, виявлення і фіксація відомостей, що містяться в електронній інформаційній системі або її частин, доступ до електронної інформаційної системи або її частини, а також отримання таких відомостей без відома її власника, володільця або утримувача може здійснюватися на підставі ухвали слідчого судді, якщо є відомості про наявність інформації в електронній інформаційній системі або її частині, що має значення для певного досудового розслідування.

2. Не потребує дозволу слідчого судді здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту.

3. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на втручання у приватне спілкування в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки електронної інформаційної системи, в якій може здійснюватися втручання у приватне спілкування.

Стаття 265. Фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою

технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем

1. Зміст інформації, що передається особами через транспортні телекомунікаційні мережі, з яких здійснюється зняття інформації, зазначається у протоколі про проведення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій. При виявленні в інформації відомостей, що мають значення для конкретного досудового розслідування, в протоколі відтворюється відповідна частина такої інформації, після чого прокурор вживає заходів для збереження знятої інформації.

2. Зміст інформації, одержаної внаслідок здійснення зняття відомостей з електронних інформаційних систем або їх частин, фіксується на відповідному носіїві особою, яка здійснювала зняття та зобов'язана забезпечити обробку, збереження або передання інформації.

Стаття 266. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів

1. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів, у разі необхідності здійснюється за участю спеціаліста. Слідчий вивчає зміст отриманої інформації, про що складається протокол. При виявленні відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, в протоколі відтворюється відповідна частина інформації, після чого прокурор вживає заходів для збереження отриманої інформації.

2. Технічні засоби, що застосовувалися під час проведення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій, а також первинні носії отриманої інформації повинні зберігатися до набрання законної сили вироком суду.

3. Носії інформації та технічні засоби, за допомогою яких отримано інформацію, можуть бути предметом дослідження відповідних спеціалістів або експертів у порядку, передбаченому цим Кодексом.

§ 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Стаття 267. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

1. Слідчий має право обстежити публічно недоступні місця, житло чи інше володіння особи шляхом таємного проникнення в них, у тому числі з використанням технічних засобів, з метою:

1) виявлення і фіксації слідів вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, речей і документів, що мають значення для їх досудового розслідування;

2) виготовлення копій чи зразків зазначених речей і документів;

3) виявлення та вилучення зразків для дослідження під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину;

4) виявлення осіб, які розшукуються;

5) встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи.

2. Публічно недоступним є місце, до якого неможливо увійти або в якому неможливо перебувати на правових підставах без отримання на це згоди власника, користувача або уповноважених ними осіб.

3. Приміщення, які спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (приміщення з примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затримання, взяттям під варту тощо), мають статус публічно доступних.

4. Обстеження шляхом таємного проникнення до публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи з метою, передбаченою в частині першій цієї статті, проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

Стаття 268. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу

1. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є негласною слідчою (розшуковою) дією, яка полягає в застосуванні технічних засобів для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу систем зв'язку, та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

2. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248-250 цього Кодексу.

3. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, транспортну телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання.

4. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу до постановлення ухвали слідчого судді може бути розпочато на підставі постанови слідчого, прокурора лише у випадку, передбаченому частиною першою статті 250 цього Кодексу.

Стаття 269. Спостереження за особою, річчю або місцем

1. Для пошуку, фіксації і перевірки під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину відомостей про особу та її поведінку або тих, з ким ця особа контактує, або певної речі чи місця у публічно доступних місцях може проводитися візуальне спостереження за зазначеними об'єктами або візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження.

За результатами спостереження складається протокол, до якого долучаються отримані фотографії та/або відеозапис.

2. Спостереження за особою згідно з частиною першою цієї статті проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248-250 цього Кодексу.

3. Спостереження за особою до постановлення ухвали слідчого судді може бути розпочато на підставі постанови слідчого, прокурора лише у випадку, передбаченому частиною першою статті 250 цього Кодексу.

Стаття 269¹. Моніторинг банківських рахунків

1. За наявності обгрунтованої підозри, що особа здійснює злочинні дії з використанням банківського рахунку, або з метою розшуку чи ідентифікації майна, що підлягає конфіскації або спеціальній конфіскації, у кримінальних провадженнях, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України, прокурор може звернутися до слідчого судді в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу, для винесення ухвали про моніторинг банківських рахунків.

2. Згідно з ухвалою слідчого судді про моніторинг банківських рахунків банк зобов'язаний надавати Національному антикорупційному бюро України в поточному режимі інформацію про операції, що здійснюються на одному або декількох банківських рахунках.

Слідчий суддя в ухвалі про моніторинг банківських рахунків повідомляє керівника банківської установи про обов'язок нерозголошення інформації про проведення цієї слідчої дії і про відповідну кримінальну відповідальність. На підставі ухвали слідчого судді керівник банківської установи зобов'язаний письмово попередити усіх її працівників, залучених до моніторингу банківських рахунків, про обов'язок нерозголошення інформації про проведення цієї слідчої дії і про відповідну кримінальну відповідальність.

3. Інформація про операції, що здійснюються на банківських рахунках, повинна доводитися до відома Національного антикорупційного бюро України до виконання

відповідної операції, а у разі неможливості - негайно після її виконання.

{Кодекс доповнено статтею 269-1 згідно із Законом № 198-VIII від 12.02.2015 р.}

Стаття 270. Аудіо-, відеоконтроль місця

1. Аудіо-, відеоконтроль місця може здійснюватися під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину і полягає у здійсненні прихованої фіксації відомостей за допомогою аудіо-, відеозапису всередині публічно доступних місць, без відома їх власника, володільця або присутніх у цьому місці осіб, за наявності відомостей про те, що розмови і поведінка осіб у цьому місці, а також інші події, що там відбуваються, можуть містити інформацію, яка має значення для кримінального провадження.

2. Аудіо-, відеоконтроль місця згідно з частиною першою цієї статті проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

Стаття 271. Контроль за вчиненням злочину

1. Контроль за вчиненням злочину може здійснюватися у випадках наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, та проводиться в таких формах:

- 1) контрольована поставка;
- 2) контрольована та оперативна закупка;
- 3) спеціальний слідчий експеримент;
- 4) імітування обстановки злочину.

2. Контроль за вчиненням злочину не проводиться, якщо внаслідок таких дій неможливо повністю запобігти:

- 1) посягання на життя або заподіяння особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень;
- 2) поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей;
- 3) втечі осіб, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини;

4) екологічній або техногенній катастрофі.

3. Під час підготовки та проведення заходів з контролю за вчиненням злочину забороняється провокувати (підбурювати) особу на вчинення цього злочину з метою його подальшого викриття, допомагаючи особі вчинити злочин, який вона би не вчинила, як би слідчий цьому не сприяв, або з цією самою метою впливати на її поведінку насильством, погрозами, шантажем. Здобуті в такий спосіб речі і документи не можуть бути використані у кримінальному провадженні.

4. Про результати контролю за вчиненням злочину складається протокол, до якого додаються речі і документи, отримані під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Якщо контроль за вчиненням злочину закінчується відкритим фіксуванням, про це складається протокол у присутності такої особи.

5. Порядок і тактика проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупки, спеціального слідчого експерименту, імітування обстановки злочину визначається законодавством.

6. Контроль за вчиненням злочину щодо незаконного переміщення через територію України транзитом, ввезення до України або вивезення за межі України речей, вилучених з вільного обігу, або інших речей чи документів може бути проведений у порядку, передбаченому законодавством, за домовленістю з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України.

7. Прокурор у своєму рішенні про проведення контролю за вчиненням злочину, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зобов'язаний:

1) викласти обставини, які свідчать про відсутність під час негласної слідчої (розшукової) дії провокування особи на вчинення злочину;

2) зазначити про застосування спеціальних імітаційних засобів.

8. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах,

які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами цього Кодексу.

Стаття 272. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

1. Під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або є учасником зазначеної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування.

2. Виконання зазначеними особами такого спеціального завдання, як негласна слідча (розшукова) дія, здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора із збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу.

3. У постанові, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зазначається:

- 1) обґрунтування меж спеціального завдання;
- 2) використання спеціальних несправжніх (імітаційних) засобів.

4. Виконання спеціального завдання не може перевищувати шість місяців, а в разі необхідності строк його виконання продовжується слідчим за погодженням з керівником органу досудового розслідування або прокурором на строк, який не перевищує строку досудового розслідування.

Стаття 273. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. За рішенням керівника органу досудового розслідування, прокурора під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути використані заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби. З цією метою допускається виготовлення та використання

спеціально виготовлених речей і документів, створення та використання спеціально утворених підприємств, установ, організацій. Використання заздалегідь ідентифікованих або несправжніх (імітаційних) засобів з іншою метою забороняється.

2. Виготовлення, утворення несправжніх (імітаційних) засобів для проведення конкретних негласних слідчих дій оформлюється відповідним протоколом.

3. У разі необхідності розкриття до завершення досудового розслідування справжніх відомостей щодо спеціально утворених суб'єктів господарювання або щодо особи, яка діє без розкриття достовірних відомостей про неї, про це повідомляється орган, співробітником якого є особа, яка таким способом здійснює негласні слідчі (розшукові) дії, та керівник органу досудового розслідування, прокурор, який прийняв рішення про використання таких засобів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Рішення про розкриття справжніх відомостей про зазначену особу, обставини виготовлення речей чи документів або спеціального утворення підприємства, установи, організації приймається керівником органу досудового розслідування, прокурором. У разі необхідності щодо особи, відомості про яку підлягають розкриттю, вживаються заходи забезпечення безпеки, передбачені законом.

4. Несправжні (імітаційні) засоби, застосовані під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії, використовуються у процесі доказування у вигляді первинних засобів чи знарядь вчинення злочину, крім випадків, якщо суд встановить порушення вимог цього Кодексу під час проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії.

Стаття 274. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

1. Негласне отримання зразків для порівняльного дослідження може бути здійснене лише у випадку, якщо їх отримання відповідно до статті 245 цього Кодексу неможливе без завдання значної шкоди для кримінального провадження.

2. Негласне отримання зразків здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням прокурора, або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, у порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

3. У клопотанні слідчого, прокурора про надання дозволу на негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, та в ухвалі слідчого судді додатково зазначаються відомості про конкретні зразки, які планується отримати.

4. Повторне отримання зразків здійснюється відкрито згідно з правилами цього Кодексу, якщо втрачається необхідність зберігати таємницю щодо факту дослідження попередніх зразків, отриманих негласно.

Стаття 275. Використання конфіденційного співробітництва

1. Під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом.

2. Забороняється залучати до конфіденційного співробітництва під час проведення негласних слідчих дій адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру.

ІНСТРУКЦІЯ
про організацію проведення негласних слідчих
(розшукових) дій та використання їх результатів у
кримінальному провадженні

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні (далі – Інструкція) визначає загальні засади та єдині вимоги до організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчими органів досудового розслідування або за їх дорученням чи дорученням прокурора уповноваженими оперативними підрозділами, а також використання їх результатів у кримінальному провадженні.

1.2. Правову основу проведення негласних слідчих (розшукових) дій, захисту інформації при проведенні цих слідчих дій становлять Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закони України "Про прокуратуру", "Про державну таємницю", "Про оперативно-розшукову діяльність", Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 р. № 1561-12 (далі – Порядок), Звід відомостей, що становлять державну таємницю (далі – ЗВДТ) (затверджений наказом Служби безпеки України від 12.08.2005 р. № 440 і зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.08.2005 р. за № 902/11182), та інші нормативно-правові акти.

1.3. Метою Інструкції є врегулювання загальних процедур організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, що забезпечують додержання

конституційних прав та законних інтересів учасників досудового розслідування, інших осіб, швидко, повне та неупереджене розслідування злочинів, захисту особи, суспільства і держави.

1.4. Завданням Інструкції є встановлення єдиного порядку організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчими та уповноваженими оперативними підрозділами правоохоронних органів, а також прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

1.5. Негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (ст. 246 КПК України).

1.6. Методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій – це сукупність організаційних, практичних прийомів, у тому числі із застосуванням технічних засобів, які дозволяють у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством України, отримати інформацію про злочин або особу, яка його вчинила, без її відома.

1.7. Суб'єкти, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій: слідчі органів прокуратури (на час дії п. 1 розділу XI "Перехідних положень" КПК України), органів внутрішніх справ, органів безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань (з дня початку його діяльності), а також уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України, які проводять негласні слідчі (розшукові) дії за письмовим дорученням слідчого, прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів слідчими під час проведення

досудового розслідування у формі процесуального керівництва.

1.7.1. Уповноважений оперативний підрозділ – оперативний підрозділ, який входить до складу державного органу, визначеного у статті 246 КПК України, залучений за рішенням керівництва органу до здійснення або участі у проведенні негласної слідчої (розшукової) дії.

1.7.2. Уповноважена особа – співробітник (працівник) уповноваженого оперативного підрозділу, залучений за рішенням керівника до проведення або участі у проведенні негласної слідчої (розшукової) дії, інші особи, залучені за рішенням слідчого, прокурора, оперативного підрозділу.

1.8. У кримінальному провадженні під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітники (працівники) уповноваженого оперативного підрозділу не мають права здійснювати процесуальні дії за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

1.9. Процесуальними документами щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій є постанови, клопотання, доручення, протоколи уповноваженого співробітника (працівника) оперативного підрозділу, слідчого, прокурора, а також ухвали слідчого судді.

1.10. Згідно з положеннями Кримінального процесуального кодексу України негласні слідчі (розшукові) дії, залежно від їх виду і конкретної мети, проводяться щодо підозрюваного чи іншої особи, якщо лише в результаті їх проведення є можливість отримати відомості про злочин і особу, яка його вчинила, чи обставини, що мають значення для досудового розслідування (про події, речі і документи, які мають істотне значення для досудового розслідування) (ст.ст. 246, 253, 261 КПК України).

1.10.1. Слідчому судді необхідно надати відомості, залежно від виду негласної слідчої (розшукової) дії, отримані в ході досудового розслідування, що підтверджують неможливість одержання відомостей про злочин чи особу, яка його вчинила, в інший спосіб.

1.11. Види негласних слідчих (розшукових) дій

1.11.1. Негласні слідчі (розшукові) дії, які

проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

1.11.2. Аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України) полягає в негласній (без відома особи) фіксації та обробці із використанням технічних засобів розмови цієї особи або інших звуків, рухів, дій, пов'язаних з її діяльністю або місцем перебування тощо.

1.11.3. Накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК України) полягає в забороні установам зв'язку та фінансовим установам вручення кореспонденції адресату без відповідної вказівки слідчого, прокурора.

1.11.4. Огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК України) полягає в негласному відкритті й огляді затриманої кореспонденції, на яку накладено арешт, її виїмки або зняття копії чи отриманні зразків, нанесенні на виявлені речі і документи спеціальних позначок, обладнанні їх технічними засобами контролю, заміні речей і речовин, що становлять загрозу для оточуючих чи заборонені у вільному обігу, на їх безпечні аналоги.

1.11.5. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою, а також одержанні, перетворенні і фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку (знаки, сигнали, письмовий текст, зображення, звуки, повідомлення будь-якого виду).

1.11.5.1. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж поділяється на:

- контроль за телефонними розмовами, що полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, спостереження, відбору та фіксації змісту телефонних розмов, іншої інформації та сигналів (SMS, MMS, факсимільний зв'язок, модемний зв'язок тощо), які передаються телефонним каналом зв'язку, що контролюється;

- зняття інформації з каналів зв'язку, що полягає в

негласному одержанні, перетворенні і фіксації із застосуванням технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, у відповідній формі різних видів сигналів, які передаються каналами зв'язку мережі Інтернет, інших мереж передачі даних, що контролюються.

1.11.6. Зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України) полягає в одержанні інформації, у тому числі із застосуванням технічного обладнання, яка міститься в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютер), автоматичних системах, комп'ютерній мережі.

1.11.7. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України) полягає в таємному проникненні слідчого чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано, під псевдонімом або із застосуванням технічних засобів у приміщення та інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження.

1.11.8. Спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України) полягає у візуальному спостереженні за особою слідчим чи уповноваженою особою для фіксації її пересування, контактів, поведінки, перебування в певному, публічно доступному місці тощо або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

1.11.9. Аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України) полягає у застосуванні технічного обладнання у публічно доступному місці з метою фіксації відомостей (розмов, поведінки осіб, інших подій), які мають значення для кримінального провадження, без відома присутніх у ньому осіб.

1.11.10. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України), полягає в

діях слідчого чи уповноваженої особи, які дозволяють без відома власника чи володільця отримати зразки матеріалів, сировини, виробів тощо, у тому числі в публічно недоступних місцях.

1.11.11. Спостереження за річчю або місцем у публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України) полягає у візуальному спостереженні за певною річчю або певним місцем слідчим чи уповноваженою особою для фіксації її переміщення, контактів з нею певних осіб, подій у певному місці для перевірки відомостей під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

1.12. Контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України):

1.12.1. Контрольована поставка полягає в організації і здійсненні слідчим та оперативним підрозділом контролю за переміщенням (перевезенням, пересиланням, передачею, ввезенням, вивезенням з України чи транзитним переміщенням її територією) товарів, предметів і речовин, у тому числі заборонених до обігу, з метою виявлення ознак злочину та фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України.

1.12.2. Контрольована закупка полягає в імітації придбання або отримання, у тому числі безоплатного, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товару, який перебуває у вільному обігу, з метою викриття і документування факту вчинення злочину та особи, яка його вчинила.

1.12.3. Оперативна закупка полягає в імітації придбання або отримання, у тому числі безоплатного, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товару, обіг якого обмежений чи заборонений чинним законодавством, з метою викриття і документування факту вчинення злочину та особи, яка його вчинила.

1.12.4. Спеціальний слідчий експеримент полягає у створенні слідчим та оперативним підрозділом відповідних

умов в обстановці, максимально наближеній до реальної, з метою перевірки дійсних намірів певної особи, у діях якої вбачаються ознаки тяжкого чи особливо тяжкого злочину, спостереження за її поведінкою та прийняттям нею рішень щодо вчинення злочину.

1.12.5. Імітування обстановки злочину полягає в діях слідчого, уповноваженої особи, з використанням імітаційних засобів, які створюють у оточуючих уяву про вчинення реального злочину, з метою його запобігання та викриття відомої чи невідомої особи (осіб), яка планувала чи замовляла його вчинення.

1.13. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України) полягає в організації слідчим і оперативним підрозділом введення уповноваженої ними особи, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, в організовану групу чи злочинну організацію під легендою прикриття для отримання речей і документів, відомостей про її структуру, способи і методи злочинної діяльності, які мають значення для розслідування злочину або злочинів, які вчиняються цими групами.

Виконання такого завдання здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора зі збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу і не потребує дозволу слідчого судді.

1.14. Негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться незалежно від тяжкості злочину

1.14.1. Зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України), полягає в одержанні інформації із електронних інформаційних систем, що містять відповідну інформацію, у тому числі із застосуванням технічного обладнання.

1.14.2. Установлення місцезнаходження радіоелек-

тронного засобу (ст. 268 КПК України) полягає в застосуванні технічного обладнання для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу, систем зв'язку та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

1.15. Негласні слідчі (розшукові) дії, лише передбачені статтями 268 (установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу), 269 (спостереження за особою, річчю або місцем) у виняткових невідкладних випадках, визначених статтею 250 КПК України дозволяється проводити до постановлення ухвали слідчого судді.

1.16. Порядок, тактика та методика проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, взаємодія уповноважених оперативних підрозділів, які виконують доручення слідчого, прокурора на їх проведення, з особами (підрозділами), що залучаються до проведення таких дій, регулюються окремим нормативно-правовим актом органів, у складі яких перебувають уповноважені оперативні підрозділи.

Розділ II. ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

2.1. Рішення про проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий, прокурор викладає в постанові, яка має відповідати вимогам ст.ст. 246, 251 КПК України, якщо ця дія проводиться без дозволу слідчого судді, або в невідкладних випадках, передбачених ст. 250 КПК України.

2.2. Клопотання слідчого, прокурора слідчому судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинне відповідати вимогам, зазначеним у ст. 248 КПК України, та матеріалам кримінального провадження, які надаються лише на вимогу слідчого судді для підтвердження необхідності

проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

У клопотанні слідчого, прокурора, ухвалі слідчого судді не зазначається уповноважений оперативний підрозділ, який має виконувати негласну слідчу (розшукову) дію.

2.3. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України).

2.3.1. У разі прийняття рішення про проведення негласної слідчої (розшукової) дії, у ході якої необхідно провести іншу негласну слідчу (розшукову) дію, яка вимагає постановлення ухвали слідчого судді, слідчий, прокурор звертається до нього з клопотанням у порядку, передбаченому ст. 248 КПК України.

2.4. Розгляд та погодження прокурором клопотання слідчого про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії здійснюється невідкладно з моменту надходження. Прокурором вивчаються матеріали кримінального провадження, які є підставою для прийняття рішення про погодження клопотання. Відмова в погодженні клопотання приймається у формі постанови і не виключає повторного звернення слідчого після отримання додаткових доказів або усунення недоліків, вказаних прокурором у рішенні.

2.5. У випадку відмови прокурора в погодженні клопотання слідчого до слідчого судді про проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий має право звернутися до керівника органу досудового розслідування, який після вивчення клопотання за необхідності ініціює розгляд питань, порушених у ньому, перед прокурором вищого рівня, який протягом трьох днів погоджує відповідне клопотання або відмовляє в його погодженні (ст. 40 КПК України).

2.6. У постанові про прийняття рішення щодо проведення негласної слідчої (розшукової) дії та у клопотанні до слідчого судді про дозвіл на проведення такої слідчої дії зазначається строк її проведення. Строк визначається залежно від виду конкретної дії, необхідності отримання відомостей одноразово чи протягом певного часу, у межах, визначених ст.ст. 246, 249 КПК України.

2.7. Строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії може бути продовжений у встановленому порядку особами, визначеними ст.ст. 246, 249 КПК України.

2.8. При розгляді клопотання щодо продовження строку проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчому судді крім відомостей, вказаних у ст. 248 КПК України, надаються додаткові відомості, одержані в ході досудового розслідування, які дають підстави для продовження слідчої (розшукової) дії.

2.9. Розгляд клопотання про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, який віднесений до повноважень слідчого судді, здійснюється головою чи за його визначенням іншим суддею Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя, у межах територіальної юрисдикції якого перебуває орган досудового розслідування (ст. 247 КПК України).

2.10. Ухвала слідчого судді щодо відмови в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не оскаржується.

2.10.1. Постановлення слідчим суддею такої ухвали не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу після усунення недоліків чи порушень, зазначених слідчим суддею в ухвалі (ст. 248 КПК України).

2.11.1. У постанові слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зазначених у п. 1.17, зазначається орган, який буде виконувати цю слідчу дію.

Розділ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

3.1. Слідчий може проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, спільно з уповноваженими оперативними підрозділами, залучати до їх проведення інших осіб, а також доручати їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам (п. 6 ст. 246 КПК України).

3.2. Порядок надання доручень на проведення негласної

слідчої (розшукової) дії встановлюється цією Інструкцією.

3.3. Слідчий, прокурор надсилає доручення керівнику органу, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення і у складі якого знаходяться орган розслідування та/або оперативні підрозділи, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 246 КПК України).

3.3.1. Залежно від злочину, який розслідується, та статусу особи, щодо якої проводиться негласна слідча (розшукова) дія, інших чинників слідчий, за погодженням з керівником органу досудового розслідування відповідного рівня, може доручати проведення негласної слідчої (розшукової) дії керівнику іншого правоохоронного органу, у тому числі того, під юрисдикцією якого не знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, з обґрунтуванням такої необхідності.

3.3.2. У випадку, коли матеріали оперативно-розшукової діяльності були використані як приводи та підстави для початку досудового розслідування, доручення на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, як правило, надається оперативному підрозділу, який виявив злочин, але враховуються його повноваження.

3.4. До доручення слідчого, прокурора додається ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії чи постанова слідчого, прокурора про проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

3.4.1. Доручення складається у двох примірниках на офіційному бланку органу досудового розслідування чи прокуратури відповідного рівня.

3.4.2. Доручення повинно бути мотивованим, містити інформацію, яка необхідна для його виконання, чітко поставлене завдання, що підлягає вирішенню, строки його виконання, визначати конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 Кримінального процесуального кодексу України. Оперативний підрозділ не має права передоручати виконання доручення іншим оперативним підрозділам.

У дорученні також може визначатись порядок взаємодії між слідчим, прокурором і уповноваженим оперативним підрозділом, а також терміни складання протоколів про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії або її проміжного етапу.

3.4.3. Керівник органу відповідно до відомчих нормативно-правових актів визначає виконавця - оперативний підрозділ (оперативні підрозділи).

3.5. Негласна слідча (розшукова) дія - зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж доручається лише відповідним підрозділам органів внутрішніх справ та Служби безпеки України.

3.6. Прокурор має право заборонити проведення ще не розпочатої негласної слідчої (розшукової) дії, оформивши своє рішення вмотивованою постановою (ст.ст. 110, 246, 249 КПК України).

3.7. Прокурор зобов'язаний припинити подальше проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо в цьому відпала необхідність, та з інших підстав, викладених ним у постанові, що негайно надається керівнику органу, який проводить негласну слідчу (розшукову) дію за дорученням слідчого, прокурора, або слідчому, який проводить зазначені дії безпосередньо (ст.ст. 246, 249 КПК України).

3.8. Уповноважений оперативний підрозділ для виконання доручення слідчого, прокурора з урахуванням необхідності забезпечення умов для проведення негласних слідчих (розшукових) дій залучає на підставі свого завдання відповідні оперативні та оперативно-технічні підрозділи.

3.9. Під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий, уповноважений оперативний підрозділ, який виконує доручення слідчого, прокурора, має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом (ст. 275 КПК України).

3.9.1. Використання такої інформації здійснюється за

умови гарантування безпеки особі, яка надає таку інформацію.

3.10. Уповноважені оперативні підрозділи не мають права виходити за межі доручень слідчого, прокурора (ст. 41 КПК). Вони зобов'язані повідомляти їх про виявлення обставин, які мають значення для кримінального провадження або вимагають нових процесуальних рішень слідчого, прокурора.

3.11. Керівник органу, якому доручено виконання негласної слідчої (розшукової) дії, повинен негайно повідомити прокурора та слідчого про неможливість виконання доручення, його затримку з обґрунтуванням причини і повідомленням про вжиття заходів до подолання перешкод у виконанні доручення.

3.12. Контроль за дотриманням строків і повноти виконання доручення слідчого, прокурора здійснюється начальником уповноваженого оперативного підрозділу.

За результатами виконання доручення оперативний співробітник (працівник) складає рапорт із зазначенням результатів виконаного доручення, залучених при цьому сил і засобів, а також їх результатів.

Начальник уповноваженого оперативного підрозділу приймає рішення шляхом накладення резолюції на рапорті стосовно можливості направлення протоколу та додатків до нього прокурору чи вжиття заходів до належного виконання доручення.

Протокол та додатки до нього не пізніше 24 годин після складання надаються прокурору, зазначеному в дорученні. Матеріали, що можуть розшифрувати конфіденційних осіб отримання інформації, не надаються.

Розділ IV. ФІКСАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

4.1. Протокол про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії (або її етапів) складається слідчим, якщо вона проводиться за його безпосередньої участі, в інших

випадках - уповноваженим працівником оперативного підрозділу, і повинен відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження.

4.2. Періодичність складання протоколів залежить від виду негласної слідчої (розшукової) дії, терміну її проведення (одномоментно чи упродовж часу), від доручення слідчого, прокурора, але в будь-якому випадку безпосередньо після отримання фактичних даних, які можуть використовуватись як докази для встановлення місця перебування особи, що розшукується, про кожний випадок огляду, виїмки, дослідження матеріалів про результати негласної слідчої дії тощо.

4.3. Кожний протокол про результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії з додатками не пізніше 24 годин після його складання передається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва.

4.3.1. Якщо в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії виявлено ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується в даному кримінальному провадженні, слідчим або уповноваженим оперативним підрозділом невідкладно складається протокол, що не пізніше 24 годин з моменту виявлення ознак зазначеного кримінального правопорушення надається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва.

4.3.2. Прокурор досліджує отриману інформацію, визначену в п. 4.3.1 і в разі підтвердження даних про виявлення ознак кримінального правопорушення, яке не розслідується в даному кримінальному провадженні, узгодивши це питання з керівником прокуратури, складає відповідне клопотання і вносить його на розгляд слідчому судді.

4.4. Прокурор, який здійснює процесуальне керівництво, за необхідності дає вказівку режимно-секретному органу (далі - РСО) ознайомити слідчого з протоколом та додатками про результати негласної слідчої (розшукової) дії.

4.5. Конкретний виконавець щодо складання протоколу про проведення негласної слідчої (розшукової) дії визначається

керівником уповноваженого оперативного підрозділу, який проводить такі дії на підставі доручення слідчого, прокурора.

4.6. У разі залучення до проведення негласної слідчої (розшукової) дії декількох оперативних підрозділів складання протоколу покладається на підрозділ, визначений керівником органу як основний.

4.7. До протоколу долучаються додатки, якими можуть бути: спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів, письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної дії, стенограма, аудіо-, відеозаписи, фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу.

4.7.1. Додатки до протоколу мають бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами осіб, які виконували негласну слідчу (розшукову) дію (ст. 105 КПК України).

4.8. Фіксація результатів негласної слідчої (розшукової) дії повинна здійснюватись таким чином, щоб завжди була можливість експертним шляхом встановити достовірність цих результатів.

4.9. Співробітниками (працівниками) оперативних підрозділів - виконавцями негласних слідчих (розшукових) дій - мають бути вжиті необхідні заходи щодо забезпечення збереження і цілісності одержаних матеріалів (захист від несанкціонованого втручання, деформації, розмагнічування, знебарвлення, стирання тощо) у період до передачі їх прокурору.

4.10. У разі здійснення заходів безпеки щодо співробітників оперативних підрозділів, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або залучались до їх проведення, відомості про цих осіб у протоколі зазначаються із забезпеченням конфіденційності в порядку, визначеному законодавством.

4.11. Прокурор або слідчий за його вказівкою досліджує отриману в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій інформацію. У разі необхідності залучається спеціаліст (ст.ст. 36, 266 КПК України).

4.12. Спеціаліст, який бере участь у дослідженні матеріалів про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії і, таким чином, отримує доступ до державної таємниці (ст. 27 Закону України "Про державну таємницю"), повинен мати допуск до державної таємниці відповідної форми.

4.13. Як спеціаліст може бути запрошений співробітник (працівник) органу, якому слідчим доручено проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що володіє спеціальними знаннями та навиками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації слідчому, прокурору в ході дослідження матеріалів про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

4.14. При виявленні відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, слідчий негайно складає протокол, у якому відтворює відповідну частину інформації (ст. 266 КПК).

4.15. У разі відсутності відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, слідчий також про це складає протокол.

Розділ V. ПОРЯДОК ЗАСЕКРЕЧУВАННЯ ТА РОЗСЕКРЕЧУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІЇВ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

5.1. Постанова слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії та додатки до нього, протокол про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які містять відомості про факт та методи проведення негласної слідчої (розшукової) дії, а також відомості, що дають змогу ідентифікувати особу, місце або річ, щодо якої проводиться або планується проведення такої дії, розголошення яких створює загрозу національним інтересам та безпеці, підлягають засекречуванню.

5.2. Засекречування таких матеріальних носіїв інформації здійснюється слідчим, прокурором, співробітником уповноваженого оперативного підрозділу, слідчим суддею шляхом надання на підставі Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (Розгорнутих переліків відомостей, що становлять державну таємницю), відповідному документу грифа секретності.

5.3. Матеріальні носії інформації (далі - МНІ) щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинні містити такі реквізити:

- гриф секретності;
- номер примірника;
- статтю Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (пункт Розгорнутого переліку відомостей, що становлять державну таємницю), на підставі якої здійснюється засекречування матеріального носія секретної інформації;
- дату засекречування;
- підпис, його розшифрування та посаду особи, яка надала гриф секретності.

5.4. У разі виготовлення секретних документів з використанням засобів обчислювальної техніки мають бути забезпечені вимоги законодавства у сфері технічного захисту інформації.

5.5. Матеріальні носії інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які містять відомості, що становлять державну таємницю, підлягають реєстрації в режимно-секретному підрозділі у встановленому чинним законодавством порядку без розкриття відомостей про особу, стосовно якої заплановано проведення негласної слідчої (розшукової) дії, та виду цієї слідчої дії.

5.6. МНІ щодо організації негласних слідчих (розшукових) дій (постанови, клопотання, ухвали, доручення), результати проведення цих дій (протоколи та додатки до них), а також відповідне службове листування (листи, доповідні, рапорти тощо) зберігаються в окремих номенклатурних справах "Документи (постанови, клопотання, ухвали, доручення, листи, доповідні, рапорти тощо) щодо організації та проведення

негласних слідчих (розшукових) дій", що проводяться співробітниками (працівниками), які мають безпосередній стосунок до організації та проведення цих заходів.

5.7. Ведення та зберігання номенклатурних справ з організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється з дотриманням вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці щодо секретного діловодства.

5.8. Забезпечення охорони державної таємниці та дотримання інших вимог законодавства про державну таємницю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій покладається на слідчих, прокурорів, слідчих суддів та співробітників уповноважених оперативних підрозділів, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії.

За порушення законодавства про державну таємницю зазначені особи несуть дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно із Законом України "Про державну таємницю".

5.9. Після завершення проведення негласних слідчих (розшукових) дій грифи секретності МНІ щодо їх проведення підлягають розсекреченню на підставі рішення прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, з урахуванням обставин кримінального провадження та необхідності використання матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій як доказів після проведення таких дій, у випадку, якщо витік зазначених відомостей не завдасть шкоди національній безпеці України.

5.10. Таке рішення оформлюється постановою прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, що погоджується керівником прокуратури.

5.11. Для розсекречення конкретних матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласної слідчої (розшукової) дії керівник органу прокуратури надсилає керівнику органу, де засекречено матеріальний носій інформації, клопотання, у

якому зазначаються підстави для скасування грифа секретності, обліковий номер та назва матеріального носія інформації.

До клопотання долучаються матеріальні носії інформації, грифи секретності яких пропонується скасувати.

5.12. Після отримання клопотання про необхідність скасування грифів секретності матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій та відповідних документів керівником органу, де здійснювалося їх засекречування, створюється експертна комісія з питань таємниць (далі - експертна комісія), якій доручається підготовка рішень про скасування грифів секретності цих МНІ.

5.13. Експертна комісія створюється у складі не менше трьох осіб, зокрема фахівців, які мають відповідний рівень знань та досвід роботи у сфері охорони державної таємниці (залежно від органу: слідчий суддя, слідчий, прокурор у конкретному кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва, керівник слідчого чи оперативного підрозділу), працівники режимно-секретних підрозділів, які мають допуск до державної таємниці відповідної форми.

5.14. Персональний склад експертних комісій визначається посадовою особою, яка їх створила.

5.15. Голова експертної комісії організовує її роботу та забезпечує необхідні умови для її виконання.

5.16. Секретар експертної комісії за вказівками голови забезпечує скликання засідання комісії, складає протокол, акт експертної комісії, а також готує проект рішення.

5.17. Основною формою роботи експертної комісії щодо скасування грифів секретності є засідання, необхідність проведення якого та перелік питань для розгляду визначає голова комісії. Він завчасно призначає доповідача зі складу комісії та забезпечує можливість висловити свою думку всім присутнім на засіданні членам комісії.

5.18. Засідання експертної комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини її членів (але не менше трьох осіб). Рішення приймається простою більшістю голосів, а в разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

5.19. Експертна комісія має право одержувати в установленому порядку від прокурора необхідні для виконання покладених на неї завдань інформацію та матеріали, а також готувати з цією метою відповідні запити до інших підприємств, установ, організацій та громадян.

5.20. Результати засідання експертної комісії фіксуються у протоколі, у якому відображаються питання для обговорення та їх результати, запитання, зауваження та пропозиції членів комісії. До протоколу може бути внесена інша інформація, необхідна для розгляду питання по суті. Кожен член комісії має право внести до протоколу свою особисту думку щодо скасування грифу секретності, який розглядався на засіданні.

5.21. Протокол підписується головою та присутніми на засіданні членами експертної комісії.

5.22. Рішення комісії оформляється актом скасування грифів секретності матеріальних носіїв секретної інформації, який затверджується керівником органу.

5.23. В акті зазначається:

- назва матеріального носія інформації, документа або стислий зміст відомостей, що у ньому містяться, обліковий номер і дата реєстрації;

- гриф секретності, стаття Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, на підставі якої матеріальному носію секретної інформації надано гриф секретності;

- посада, прізвище та ініціали посадової особи, яка надала гриф секретності;

- місцезнаходження матеріального носія інформації (номер справи, том, розрахунок розсилки тощо);

- підстава для скасування грифа секретності;

- реквізит, який наданий матеріальному носію секретної інформації.

5.24. В органах прокуратури скасування грифів секретності матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється в тій прокуратурі, де засекречено такий матеріальний носій інформації, у порядку, передбаченому цією Інструкцією.

5.25. Скасування грифів секретності здійснюється

працівниками РСО шляхом закреслення однією тонкою лінією попереднього грифа секретності та написання знизу або поруч позначки "Не таємно". Такі виправлення із зазначенням дати засвідчуються підписом начальника РСО або його заступника та скріплюється печаткою РСО. Виправлення в журналах або картках обліку робляться таким самим чином.

5.26. МНІ мають бути розсекречені в максимально стислий строк, але не більше 10 діб з моменту отримання клопотання.

5.27. Після розсекречення зазначених МНІ щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймається рішення про їх зняття з обліку в РСО та долучення до матеріалів кримінального провадження у встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України порядку.

5.28. Про розсекречення МНІ службова особа, яка його здійснила, зобов'язана письмово повідомити прокурора, якому такі носії секретної інформації або документи були передані. У письмовому повідомленні зазначається підстава (реєстраційний номер та дата затвердження акта експертної комісії) для скасування грифа секретності, обліковий номер та назва матеріального носія секретної інформації, документа, попередній гриф секретності та наданий після перегляду реквізит.

5.29. Розсекречені матеріальні носії інформації, які прокурор має намір використати як докази під час судового розгляду, зберігаються на розсуд прокурора в його службовому сейфі чи в сейфі слідчого за вказівкою прокурора.

5.30. До розсекречених матеріалів доступ надається разом з іншими матеріалами досудового розслідування в порядку ст. 290 КПК України.

5.31. У разі наявності в матеріалах щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій відомостей, що становлять державну таємницю, досудове розслідування та судове провадження у кримінальному провадженні проводяться з дотриманням вимог режиму секретності та в порядку, передбаченому главою 40 КПК України.

Розділ VI. ПОРЯДОК ЗНИЩЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ (МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІВ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ФАКТУ, МЕТОДІВ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ), ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

6.1. Відомості, речі та документи, отримані в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії, які прокурор не визнає необхідними для подальшого проведення досудового розслідування, повинні бути негайно знищені на підставі його рішення, викладеного в постанові (ст. 255 КПК України).

6.2. Інформація, отримана в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді, якщо він постановив ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, повинна бути знищена (ст. 250 КПК України).

6.3. Отримані слідчим чи оперативним підрозділом відомості, речі і документи внаслідок такої дії підлягають передачі прокурору як тільки слідчий суддя відмовить у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії для розгляду питання щодо повернення власнику речей, документів чи прийняття рішення про їх знищення (ст. 255 КПК України).

6.4. У постанові щодо рішення прокурора про знищення відомостей, речей та документів зазначаються відомості щодо кримінального провадження, його реєстраційний номер, короткий виклад обставин злочину, правова кваліфікація злочину, відомості про проведення негласної слідчої (розшукової) дії (щодо ухвали слідчого судді чи постанови слідчого, прокурора, одержані матеріали), які матеріали використано як докази, які підлягають знищенню, підстави, передбачені КПК України, а також співробітник РСО, якому доручається знищення.

6.4.1. У постанові зазначається повний перелік матеріалів, які підлягають знищенню, їхні реквізити, назви, ознаки тощо. У постанові також зазначаються відомості про те, що власник документів і речей не зацікавлений в їх поверненні, про що є відповідна його заява (ст. 255 КПК України).

6.5. Знищення матеріалів, одержаних у ході негласної

слідчої дії, не повинне завдати шкоди для кримінального провадження (ст. 255 КПК України).

6.6. Знищення інформації, відомостей, речей і документів здійснюється (ст. 255 КПК України) під контролем прокурора (за його присутності).

6.7. Знищення відомостей, речей та документів здійснюється у спосіб, що унеможлиблює їх відтворення, у спеціально обладнаному режимному приміщенні, яке визначено наказом керівника органу, у складі якого діє слідчий підрозділ, керівника Генеральної прокуратури України, прокуратури області, прирівняної до неї. Доступ сторонніх осіб до визначеного приміщення під час знищення секретних документів та речей забороняється.

6.8. Про факт знищення комісією складається акт, у якому зазначаються реквізити речей чи документів, орган, який надав гриф секретності, відображається спосіб знищення.

6.9. Складений акт підписують члени комісії та прокурор, який прийняв рішення про знищення і контролював його виконання.

6.10. Знищення інформації, відомостей, речей та документів до затвердження акта не допускається.

6.11. Окремі передруковані та браковані аркуші проектів клопотань, протоколів негласних слідчих (розшукових) дій, окремі аркуші, чернетки клопотань здаються слідчим, прокурором для знищення до РСО.

6.12. Акти щодо знищення зберігаються в РСО.

Розділ VII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ІНФОРМАЦІЮ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СТОСОВНО НЕЇ НЕГЛАСНИХ (СЛІДЧИХ) ДІЙ

7.1. Особа, конституційні права якої були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження (ст. 253 КПК України).

7.1.2. У повідомленні зазначається вид негласної слідчої (розшукової) дії, а також подальше використання отриманих матеріалів у кримінальному провадженні або їх знищення.

7.1.3. Конкретний час повідомлення визначається із урахуванням наявності чи відсутності загроз для досягнення мети досудового розслідування, суспільної безпеки, життя або здоров'я осіб, які причетні до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідне повідомлення про факт і результати негласної слідчої (розшукової) дії повинне бути здійснене протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом.

7.2. У разі використання для доказування результатів негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути допитані особи, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії. Такі особи повідомляються про проведення негласних слідчих (розшукових) дій тільки щодо них у такий самий строк, і в тому обсязі, який зачіпає їх права, свободи чи інтереси (ст. 256 КПК України).

7.3. У разі вилучення речей чи документів прокурор при направленні повідомлення повинен з'ясувати, чи бажає власник їх повернути. При цьому враховується необхідність забезпечення прав та законних інтересів особи, а також запобігання завданню шкоди кримінальному провадженню (коли речі чи документи є речовим доказом у кримінальному провадженні, у разі виявлення предметів, заборонених до обігу).

**Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних
та кримінальних справ
(лист № 101-323/0/4-14 від 11.03.2014 р.)**

**УЗАГАЛЬНЕННЯ
судової практики щодо розгляду слідчим суддею
клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих
(розшукових) дій
(витяг)**

ВСТУП

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (КПК) у кримінальному процесі України запроваджено інститут негласних слідчих (розшукових) дій. З метою забезпечення дотримання прав людини під час здійснення досудового розслідування чинним КПК передбачено інститут слідчого судді. Слідчий суддя, вирішуючи питання про надання чи відмову у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, фактично виступає в кримінальному провадженні гарантом дотримання і захисту прав, свобод та інтересів особи, сприяє тому, щоб закріплені у КПК норми не мали декларативного характеру та не стали такими під час досудового розслідування.

Правовою підставою застосування цього інституту є положення Конституції України, Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, КПК, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кримінального кодексу України (КК); Закону України «Про прокуратуру»; Порядку отримання дозволу на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання добутої інформації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 р. № 1169 (зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів від

19.09.2012 р. № 868); рішення Конституційного Суду України від 20.10.2011 р. № 12-рп/2011 у справі за конституційним поданням Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення положення ч. 3 ст. 62 Конституції України, які врегульовують загальні процедури організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів та використання їх результатів у кримінальному провадженні; Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затвердженого наказом Генерального прокурора України від 17.08.2012 р. № 69.

Враховуючи специфічну правову природу інституту негласних слідчих (розшукових) дій та особливості процедури їх застосування, слідчим суддею з розгляду клопотань та прийняття рішень стосовно проведення таких слідчих (розшукових) дій є голова чи за його визначенням суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя (ст. 29 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», ст. 247 КПК).

Відповідно до ст. 246 КПК негласні слідчі (розшукові) дії - це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Метою проведення негласних слідчих (розшукових) дій є пошук та фіксація фактичних даних, що підлягають використанню у доказуванні під час досудового розслідування та судового провадження, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб.

Проведення негласних слідчих (розшукових) дій обов'язково повинно узгоджуватись із загальними засадами кримінального провадження, зокрема верховенством права (ст. 8 КПК) та законності (ст. 9 КПК). Разом із цим відповідно до ч. 5 ст. 9 КПК кримінальне процесуальне законодавство України, а отже, і норми КПК, що регулюють проведення негласних слідчих (розшукових) дій, застосовуються з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) (рішення ЄСПЛ у справах «Люді проти Швейцарії» від 15.06.1992 р.,

«Копп проти Швейцарії» від 25.03.1998 р., «Волохи проти України» від 02.11.2006 р. (щодо огляду кореспонденції та прослуховування телефонних розмов) тощо).

З огляду на вимоги ЄСПЛ та положень міжнародних стандартів щодо захисту прав людини у кримінальному провадженні у КПК закріплено порядок, який унеможлиблює свавільне втручання у права особи, контроль за дотриманням якого покладено на органи судової влади. Так, гарантовано проведення негласних слідчих дій лише на підставі рішення суду (слідчого судді), а також запроваджено норми, які регламентують порядок використання отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій інформації.

Результати аналізу судової практики свідчать про існування випадків неоднакового застосування слідчими суддями норм КПК, які у сукупності становлять інститут негласних слідчих (розшукових) дій, а також випадків вирішення порушених у відповідних клопотаннях питань у спосіб, не передбачений КПК.

На підставі наведеного метою цього узагальнення, що ґрунтується на матеріалах узагальнень судової практики, наданих апеляційними судами (станом на 01.12.2013 р.), є аналіз стану здійснення правосуддя при розгляді слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії лише під час досудового розслідування у кримінальному провадженні.

1. ЗАГАЛЬНІ ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

У КПК визначено вичерпний перелік негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, аудіо- та відеоконтроль особи (ст. 260), накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261), огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264), обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння (ст. 267), установлення місцезнаходження

радіоелектронного засобу (ст. 268), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269), аудіо- та відеоконтроль місця (ст. 270), контроль за вчиненням злочину (ст. 271) та виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274).

Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК).

Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться лише в тому разі, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб.

З огляду на специфіку правової природи негласних слідчих (розшукових) дій судовий контроль за вчиненням органами досудового розслідування дій, які можуть обмежувати конституційні права та свободи громадян у кримінальному провадженні, покладено на слідчого суддю, спеціально уповноваженого приймати такі рішення. Відповідно до ст. 247 КПК ним може бути голова апеляційного суду чи інший визначений ним суддя того суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, що здійснює кримінальне провадження.

У визначених КПК випадках рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором (статті 260-264 КПК). Рішення стосовно проведення негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених статтями 267 - 269, 270, 271, 274 КПК, може прийматися слідчим суддею за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Згідно із законодавством негласні слідчі (розшукові) дії можуть проводитися у кримінальному провадженні, відомості щодо якого внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) (ст. 214 КПК).

Проведення негласних слідчих (розшукових) дій є припустимим лише за умов, що отримання інформації шляхом провадження слідчих (розшукових) дій не може забезпечити можливість отримання доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

Доведення неможливості отримати такі відомості іншим чином, ніж як у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, покладається на особу, яка заявляє клопотання про їх проведення, а саме на слідчого або прокурора.

Подане прокурором чи слідчим, за погодженням із прокурором клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є предметом ретельної перевірки слідчим суддею його законності та обґрунтованості при вирішенні питання щодо надання або відмови у наданні дозволу на проведення такого виду слідчої дії.

2. АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ ЩОДО РОЗГЛЯДУ КЛОПОТАНЬ ПРО ДОЗВІЛ НА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ (станом на 01.12.2013 р.)

За даними апеляційних судів областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційного суду Автономної Республіки Крим (апеляційні суди) за час дії КПК (станом на 01.12.2013 р.) у провадженні апеляційних судів знаходилось 78,8 тис. (78 765) клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які розглядалися слідчим суддею під час досудового розслідування. З них найбільшу кількість становлять клопотання про зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж відповідно до ст. 263 КПК - 26,2 тис. або 33,2 % від загальної кількості клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, із них 23,5 тис. задоволено, та клопотання про установлення місцезнаходження радіоелектронних засобів згідно зі ст. 268 КПК – майже 26 тис.

або 33 % від загальної кількості клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, з них 24,3 тис. задоволено. Слідчими суддями розглянуто майже всі клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (78 664), з них задоволено 72,2 тис. або 91,8 %.

Значною є кількість клопотань про спостереження за особою відповідно до ч. 2 ст. 269 КПК та про аудіо-, відеоконтроль особи згідно зі ст. 260 КПК.

Так, у провадженні апеляційних судів перебувало 10,9 тис. (10 915) клопотань про спостереження за особою, з них 10,1 тис. задоволено. Кількість клопотань про аудіо-, відеоконтроль особи, які перебували на розгляді апеляційних судів, становить 10,9 тис. (10 901), із них задоволено 9,9 тис.

Незначною є кількість клопотань про аудіо-, відеоконтроль місця відповідно до ст. 270 КПК (знаходилось у провадженні 1 891 клопотання; розглянуто - 1 890, з них задоволено - 1 688 або 89,3 %); про обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно зі ст. 267 КПК (знаходилось у провадженні 1 594 клопотання; розглянуто - 1 593, з них задоволено - 1 430 або 89,8 %), про контроль за вчиненням злочину відповідно до ч. 8 ст. 271 КПК (знаходилось у провадженні 452 клопотання; усі розглянуто, з них задоволено - 434 або 96 %) та про зняття інформації з електронних інформаційних систем відповідно до ст. 264 КПК (знаходилось у провадженні - 406 клопотань; усі розглянуто, з них задоволено - 372 або 91,6%).

Найменшу кількість клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, які знаходились на розгляді слідчих суддів апеляційних судів, становлять клопотання в порядку ст. 250 КПК (71); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження відповідно до ст. 274 КПК (134); огляд і виїмка кореспонденції згідно зі ст. 262 КПК (147); клопотання про накладення арешту на кореспонденцію згідно зі ст. 261 КПК (188). Слід зазначити, що майже всі зазначені клопотання станом на 01.12.2013 р. розглянуто, переважну частину їх задоволено.

Аналіз статистичних даних за період із 20.11.2012 до 01.12.2013 дає підстави зробити висновок, що найбільше слідчі судді розглянули клопотань про зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж відповідно до ст. 263 КПК та про установлення місцезнаходження радіоелектронних засобів згідно зі ст. 268 КПК, а найменше - клопотань про негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження відповідно до ст. 274 КПК.

3. ПОРЯДОК ТА СТРОКИ РОЗГЛЯДУ КЛОПОТАНЬ ПРО ДОЗВІЛ НА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ

Порядок та строки розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії встановлені у статтях 247, 248 КПК.

Розгляд клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, внесених у порядку глави 21 КПК, здійснюється слідчими судьями відповідного апеляційного суду в режимі, що забезпечує нерозголошення даних, які містяться у цих клопотаннях та відповідних матеріалах. Відповідно до ч. 1 ст. 248 КПК слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання.

Перебіг строку «протягом шести годин» починається з моменту надходження до канцелярії відповідного апеляційного суду та реєстрації клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Враховуючи те, що розглядати клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії може лише голова апеляційного суду чи інший визначений ним суддя (ст. 247 КПК) та враховуючи специфічну правову природу інституту негласних слідчих (розшукових) дій, забезпечення відповідних умов розгляду таких клопотань, внутрішня організація процесу передачі клопотання та матеріалів провадження слідчому судді для розгляду відноситься до адміністративних повноважень голови суду.

Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка його подала, чи то прокурора або слідчого, який за погодженням із прокурором, що здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вніс таке клопотання.

Відповідно до ч. 2 ст. 248 КПК у клопотанні про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути зазначено:

1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;

2) короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;

3) правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті) ЮС;

4) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

5) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину;

6) вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення;

7) обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;

8) відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

9) обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

До клопотання слідчого, прокурора про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії додається витяг з ЄРДР щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

Розглядаючи клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 248 КПК), слідчий суддя перевіряє, чи відображено в ньому всі необхідні дані для його

розгляду, чи підписане воно уповноваженою на те службовою особою і чи погоджене воно з прокурором, вивчає матеріали кримінального провадження, за необхідності вислуховує суб'єкта подання клопотання і постановляє вмотивовану ухвалу про задоволення або відмову в задоволенні клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

4. НЕДОТРИМАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ КЛОПОТАННЯ ПРО ДОЗВІЛ НА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ ТА НАСЛІДКИ ЇЇ НЕДОТРИМАННЯ

Клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно відповідати положенням ст. 248 КПК і матеріалам кримінального провадження для підтвердження необхідності проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Під час розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий суддя перевіряє наявність об'єктивної необхідності та доцільності такого втручання у права і свободи особи, з'ясовує можливість досягнення мети, на яку посилається ініціатор клопотання, та дотримання його кримінальної процесуальної форми.

За наслідками розгляду клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий суддя постановляє ухвалу про надання дозволу або про відмову у наданні дозволу на проведення таких дій. Законодавець у нормах КПК не розмежує процесуальні наслідки для недоліків, що перешкоджають розгляду клопотання і необґрунтованості або відсутності достатніх підстав для відмови в наданні дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Отже, відсутність достатніх підстав та недотримання процесуальної форми клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є причинами відмови в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

З аналізу матеріалів судової практики слідчих суддів апеляційних судів із розгляду клопотань про дозвіл на

проведення негласної слідчої (розшукової) дії вбачаються наступні причини відмови в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

1. Недолучення до клопотання слідчого чи прокурора або неналежне оформлення витягу з ЄРДР (ч. 2 ст. 248 КПК); невідповідність відомостей, внесених до ЄРДР матеріалам кримінального провадження

Однією з вимог до клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, передбачених ч. 2 ст. 248 КПК, є долучення до клопотання витягу з ЄРДР щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

Аналіз судової практики свідчить, що непоодинокими є випадки, коли до клопотання не додається витяг із ЄРДР щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання (*Апеляційний суд Дніпропетровської області, Апеляційний суд Сумської області тощо*). Непоодинокими є також випадки, коли витяг із ЄРДР додається, але він не підписаний реєстратором або належним чином не засвідчений (*Апеляційний суд Дніпропетровської області*). Також трапляються випадки зазначення різних номерів кримінального провадження у клопотанні та витязі з ЄРДР (*Апеляційний суд Закарпатської області*).

У судовій практиці також є випадки, коли відомості, внесені до ЄРДР, не відповідали матеріалам кримінального провадження (*Апеляційний суд Запорізької області*).

Згідно із клопотанням та матеріалами кримінального провадження до Бердянського МВ ГУМВС України в Запорізькій області надійшло повідомлення від невідомої особи про те, що за певною адресою збираються невідомі особи, які вживають наркотичні засоби.

До клопотання слідчого СВ Бердянського МВ долучено витяг із ЄРДР, у якому, крім цих відомостей, додатково зазначалося таке. Під час проведення перевірки встановлено, що за згаданою адресою невідома особа самотійно незаконно виготовляє та збуває особливо небезпечні наркотичні засоби. Цей злочин кваліфіковано за ч. 1 ст. 307 КК. Згодом

кваліфікацію цього кримінального правопорушення змінено з ч. 1 ст. 307 КК на ч. 2 ст. 307 КК. Однак факт вчинення злочину, передбаченого ст. 307 КК, не підтверджувався матеріалами кримінального провадження.

Злочин, вчинення якого, на думку слідчого судді, підтверджувалося наданими матеріалами кримінального провадження, передбачений ч. 1 ст. 309 КК, а згідно зі ст. 12 КК він не є тяжким.

2. Відсутність даних про те, що клопотання погоджено з прокурором

Відповідно до ч. 3 ст. 246 КПК рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій у передбачених КПК випадках приймає слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором.

За результатами аналізу судової практики встановлено, що мають місце випадки, коли на розгляд слідчих суддів подаються клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, у якому відсутній підпис прокурора про погодження клопотання. Також у судовій практиці траплялися випадки погодження клопотань прокурорами, які не були процесуальними керівниками в кримінальному провадженні (*Апеляційний суд Сумської області, Апеляційний суд Івано-Франківської області*).

3. Невиконання вимог ч. 2 ст. 246 КПК

Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб, тобто проведення гласних слідчих (розшукових) дій не забезпечує можливість отримання фактичних даних, що можуть використовуватися у розслідуванні злочину. Однак, як вбачається з матеріалів судової практики щодо розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, з такими клопотаннями звертаються слідчі за погодженням із прокурором чи прокурори до слідчого судді буквально на наступний або через декілька днів після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, не здійснивши фактично жодної слідчої (розшукової) дії, передбаченої главою

20 КПК, що прямо суперечить вимогам ст. 246 КПК (Апеляційний суд Дніпропетровської області).

Згідно з ч. 2 ст. 246 КПК негласні слідчі розшукові дії, крім випадків, передбачених цим Кодексом, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Слідчі судді Апеляційного суду Запорізької області за таких підстав відмовили у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії стосовно особи, яка підозрюється у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 368 КК, слідчому СВ Пологівського РВ.

Слідчий суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим відмовив у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії зі зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж слідчому, який в обґрунтування клопотання зазначив таке. Згідно з матеріалами кримінального провадження за ч. 1 ст. 289 КК встановлено, що невстановлені особи незаконно заволоділи конкретним автомобілем, який належить ОСОБА 1, а ОСОБА 2, можливо, причетна до скоєння цього злочину та користується мобільним телефоном із конкретним телефонним номером. Відмовивши у задоволенні клопотання, слідчий суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим зазначив в ухвалі, що слідчим не було доведено наявності достатніх підстав вважати, що кримінальне провадження проводиться щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину, тому підстав для задоволення клопотання не вбачається.

4. Неналежний суб'єкт звернення

У ч. 1 ст. 248 КПК зазначено, що розгляд клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії здійснюється за участю особи, яка подала клопотання. До належних суб'єктів звернення з таким клопотанням до слідчого судді законодавець відносить прокурора, слідчого.

Із матеріалів судової практики простежується тенденція нехтування вимогою ч. 1 ст. 248 КПК.

Так, дуже часто і прокурори, і слідчі, обґрунтовуючи свою відсутність під час розгляду клопотання великою

завантаженістю, направляють до слідчого судді з клопотаннями прокурорів та слідчих, які не мають відношення до кримінального провадження, або з клопотанням до слідчого судді приходить оперуповноважений, який не може надати будь-якого обґрунтування поданого клопотання (*Апеляційний суд Дніпропетровської області*). Трапляються також випадки складання, підписання і подання клопотання слідчим, який не уповноважений здійснювати досудове розслідування у відповідному кримінальному провадженні (*Апеляційний суд Сумської області*).

Слідчим суддею Апеляційного суду Запорізької області було відмовлено у задоволенні 8 клопотань слідчого СВ Мелітопольського МВ ГУМВС України в Запорізькій області про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій у зв'язку з тим, що матеріалами кримінальних проваджень не підтверджувались повноваження слідчих у конкретно визначених кримінальних провадженнях здійснювати досудове розслідування.

Відповідно до ч. 2 ст. 39 КПК керівник органу досудового розслідування визначає слідчого (слідчих), який здійснюватиме досудове розслідування, а у випадках здійснення досудового розслідування слідчою групою — визначає старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих. У матеріалах кримінального провадження не було даних про створення керівником органу досудового розслідування слідчої групи із визначенням її керівника та персонального складу.

За аналогічних підстав слідчим суддею було відмовлено у задоволенні 2 клопотань слідчого СВ Запорізького РВ ГУМВС України в Запорізькій області про надання дозволів на проведення стосовно особи негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених статтями 263, 264 КПК.

Під час розгляду клопотання та матеріалів кримінального провадження було встановлено, що прокурором при провадженні перевірки у порядку нагляду за додержанням і застосуванням законів виявлено в діях посадової особи склад злочину, передбаченого частинами 2, 3 ст. 191 КК. Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 40 КПК слідчий уповноважений починати досудове

розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом. Однак матеріалами кримінального провадження не підтверджувалось, що слідчий, який звернувся із клопотанням, здійснює досудове розслідування у цьому кримінальному провадженні.

Злочин виявлено прокурором під час проведення перевірки та внесено до ЄРДР.

У матеріалах кримінального провадження не міститься даних про доручення прокурором відповідно до пунктів 3, 4 ч. 2 ст. 36 КПК органу досудового розслідування проведення досудового розслідування або слідчому провадженню негласних слідчих (розшукових) дій.

Для дотримання вимог щодо захисту інформації, зазначеної у клопотанні, останні подаються в опечатаних конвертах, але при з'ясуванні особи, що подала клопотання в опечатаному конверті, та особи, що підписала клопотання, виявляється, що неможливо його розглянути, оскільки особа, яка подала клопотання на розгляд, не є тією особою, що його підписала (*Апеляційний суд Сумської області*).

Неможливо також розглянути подане слідчому судді клопотання, у якому підпис і за слідчого, і за прокурора вчинено однією особою, до того ж підпис прокурора не засвідчено печаткою (*Апеляційний суд Сумської області*), або ж на клопотанні немає печатки органу, посадова особа якого звертається з цим клопотанням (*Апеляційний суд Львівської області*).

Слід також зазначити, що причиною відмови у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є подання клопотання неналежним суб'єктом звернення в межах ч. 8 ст. 271 КПК.

Згідно з ч. 4 ст. 246 КПК виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді

згідно з вимогами цього Кодексу (ч. 8 ст. 271 КПК). За змістом ч. 8 ст. 271 КПК у разі необхідності тимчасового обмеження конституційних прав особи при проведенні контролю за вчиненням злочину прокурор звертається до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії згідно з вимогами статей 246-249 КПК. До системи негласних (слідчих) розшукових дій, проведення яких здійснюється за рішенням слідчого судді, належать дії, передбачені статтями 260, 263, 264, 267, 269, 270, 274 КПК, результатом проведення яких є тимчасове обмеження прав громадян.

У порушення зазначених норм слідчий Шевченківського РВ УМВС України, посилаючись на ст. 271 КПК, звернувся до слідчого судді Апеляційного суду Запорізької області з клопотанням, погодженим з прокурором прокуратури Шевченківського району М.С., про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії - контроль за вчиненням злочину у формі оперативної закупки.

Оскільки слідчий не є суб'єктом внесення клопотання відповідно до ст. 271 КПК, у задоволенні клопотання йому було відмовлено.

5. Зміст клопотання не відповідає вимогам ч. 2 ст. 248 КПК Слідчі судді звертають увагу осіб, якими подаються клопотання, про необхідність зазначення у клопотанні всіх відомостей, передбачених ч. 2 ст. 248 КПК, або надання обґрунтування причини ненадання відповідних відомостей (*Апеляційний суд Дніпропетровської області*).

За результатами аналізу судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії можна виділити такі недоліки щодо змісту клопотання:

1) у більшості клопотань не зазначається реєстраційний номер та дата внесення відомостей про кримінальне провадження до ЄРДР, а також правова кваліфікація із зазначенням частини та статті КК (*Апеляційний суд Львівської області, Апеляційний суд Волинської області*)¹,

2) у клопотанні не міститься достатньої інформації щодо необхідності проведення саме такого виду негласної слідчої (розшукової) дії. В основному зазначаються загальні підстави, не обґрунтовується неможливість отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб (*Апеляційний суд Сумської області, Апеляційний суд Івано-Франківської області, Апеляційний суд Закарпатської області, Апеляційний суд м. Києва, Апеляційний суд Чернігівської області, Апеляційний суд Миколаївської області тощо*).

Показовішим є випадок з судової практики слідчих суддів Апеляційного суду Сумської області, де у двох клопотаннях слідчого порушувалось питання про надання дозволів на проведення згідно зі ст. 260 КПК в умовах Сумського слідчого ізолятора аудіо-, відеоконтролю двох підозрюваних осіб строком на 60 діб стосовно кожного, які підозрювались у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК. В ухвалі слідчого судді на обґрунтування відмови в наданні дозволів на проведення таких негласних слідчих (розшукових) дій було зазначено, що слідчим не доведено неможливості отримання відомостей про злочин та осіб, які його вчинили, в інший спосіб, а у разі проведення зазначеного негласного заходу могли бути порушені передбачені ст. 32 Конституції України права інших осіб, які утримувались в приміщеннях СІЗО разом із цими підозрюваними.

З цієї ж причини слідчими суддями Апеляційного суду Запорізької області відмовлено у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу) мобільного телефону особи, з якою підозрюваний підтримує дружні стосунки, з метою встановлення місцезнаходження підозрюваного.

Також відмовлено із зазначеної причини у задоволенні клопотання слідчого Смілянського МВ УМВС України в Черкаській області про надання дозволу на проведення спостереження за встановленою слідством особою, яка нібито скоїла злочин, передбачений ч. 2 ст. 187 КК. Обґрунтовуючи

необхідність негласного спостереження за особою, слідчий посилався на те, що інформація про діяльність підозрюваного, встановлення відомостей про нього, його поведінку, встановлення осіб, з якими він контактує, допоможе розкриттю правопорушень у подальшому, а також встановленню місцезнаходження викраденого майна.

У клопотанні слідчий також зазначив, що проведення візуального спостереження може надати додаткові докази участі підозрюваного у скоєнні правопорушення. Однак для обґрунтування неможливості отримання зазначених відомостей іншим шляхом без проведення негласних слідчих (розшукових) дій жодних доводів не навів.

Підстави вважати, що в результаті проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину, нічим не обґрунтовані. Тому, враховуючи що обставини вчинення злочину можливо встановити іншим шляхом, у задоволенні клопотання слідчого було відмовлено.

Не зазначаються відомості про те, що вичерпані всі можливості для встановлення причетних до злочинів осіб в інший спосіб. Неправильно зазначається вид негласної слідчої (розшукової) дії (Апеляційний суд Закарпатської області);

3) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину, майже в усіх клопотаннях зазначені одні й ті самі - рапорт та оперативні матеріали або протокол допиту потерпілого (навіть у клопотаннях слідчих) (Апеляційний суд Сумської області, Апеляційний суд Івано-Франківської області, Апеляційний суд Дніпропетровської області);

Слідчими суддями Апеляційного суду Дніпропетровської області було відмовлено в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, оскільки особа, що ініціювала клопотання (слідчий, прокурор), у ньому зазначила, що особа у протиправній діяльності використовувала мобільний телефон, однак у матеріалах кримінального провадження було відсутнє підтвердження проведення слідчих дій, передбачених ст. 162 КПК, з метою обґрунтування того, що особа здійснює дзвінки

на мобільний телефон потерпілого. Єдиним обґрунтуванням обставин, зазначених у клопотанні суб'єктом звернення, був лише протокол допиту потерпілого у матеріалах кримінального провадження.

4) у клопотанні зазначені неповні відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію, а також обставини, що дають підстави підозрювати конкретну особу у вчиненні злочину (*Апеляційний суд Закарпатської області, Апеляційний суд Волинської області, Апеляційний суд Чернівецької області, Апеляційний суд м. Севастополя*);

Відмовив слідчий суддя з зазначеної підстави і слідчому СУ ГУМВС України в м. Севастополі, який звернувся до слідчого судді Апеляційного суду м. Севастополя з клопотанням про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій з втручання у приватне спілкування зі зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж з конкретного абонентського номеру, яким користується особа.

Клопотання обґрунтоване тим, що згідно з матеріалами кримінального провадження особа може по телефону обговорювати подробиці скоєного злочину, а відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб, тому існує необхідність зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

Слідчий суддя Апеляційного суду м. Севастополя, розглянувши клопотання, відмовив у його задоволенні на підставі відсутності будь-яких відомостей про можливість причетності особи до злочину, а також обґрунтування можливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб.

Також було відмовлено в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії - спостереження за особою з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження — слідчому відділу СУ УМВС України в м. Севастополь. Клопотання обґрунтовувалося тим, що відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб та що

наявні достатні підстави для втручання у приватне спілкування та проведення негласної слідчої (розшукової) дії – спостереження за особою у публічно доступних місцях шляхом візуального спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження. Слідчий суддя Апеляційного суду м. Севастополя, відмовивши у задоволенні клопотання, зазначив в ухвалі, що з наданих слідчим матеріалів не вбачається, яким чином особа може бути причетна до скоєння злочину, тому підстав для обмеження її конституційних прав не має.

5) не надаються відомості про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання (Апеляційний суд Закарпатської області, Апеляційний суд Запорізької області)’,

Причиною відмови з цієї ж підстави є відмова слідчими суддями у задоволенні клопотання СВ Токмацького МВ ГУМВС України в Запорізькій області на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж у зв’язку з непідтвердженням матеріалами кримінального провадження належності телефонних номерів особі.

6) відсутні обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з’ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили (Апеляційний суд Закарпатської області);

7) при розгляді клопотання слідчі судді звертають особливу увагу на строки, протягом яких планується обмежити права людини. Ці строки не можуть перевищувати строки досудового розслідування. Разом із тим у більшості клопотань, які надходили до апеляційних судів, суб’єктами звернення не обґрунтовується строк застосування заходу, негласної слідчої (розшукової) дії, інколи строк зазначається поза межами, визначеними КПК (Апеляційний суд м. Києва).

6. Подання клопотання без матеріалів провадження

У судовій практиці слідчих суддів апеляційних судів

трапляються непоодинокі випадки, коли на обґрунтування внесеного клопотання ініціатори клопотань або ж взагалі не надають слідчому судді на розгляд матеріали кримінального провадження, а тільки витяг з ЄРДР, або ж матеріали кримінального провадження містять лише заяву та протокол допиту потерпілого (*Апеляційний суд Дніпропетровської області, Апеляційний суд Сумської області*).

7. Недоліки клопотань про продовження проведення негласної слідчої (розшукової) дії

Проаналізувавши виявлені судовою практикою недоліки в оформленні клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, наслідком наявності яких стала відмова у наданні дозволу на проведення такої слідчої дії, варто зазначити, що ці недоліки також стосувались і клопотань про надання дозволу на продовження проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Слідчі судді апеляційних судів звертають увагу на те, що слідчий, прокурор не завжди дотримуються вимог ст. 249 КПК і в разі необхідності продовження строку проведення негласної слідчої (розшукової) дії у порядку, передбаченому цією статтею, не завжди надають слідчому судді або не завжди зазначають у клопотанні додаткові відомості, які дають підстави для продовження негласної слідчої (розшукової) дії.

У більшості випадків у клопотанні зазначаються ті ж самі обставини, що і при первинному зверненні (*Апеляційний суд Івано-Франківської області, Апеляційний суд Сумської області, Апеляційний суд м. Києва, Апеляційний суд Харківської області*).

При з'ясуванні підстав для продовження негласної слідчої (розшукової) дії слідчим суддею суб'єкти подання клопотань посилаються на різні обставини, а саме: відсутність технічної можливості виконання попередньої ухвали слідчого судді, продовження злочинної чи неправомірної діяльності, яку особа «вдало конспірує та приховує» (*Апеляційний суд Івано-Франківської області*).

Слід зазначити, що слідчі судді у таких випадках постановляють ухвалу про відмову у продовженні негласної слідчої дії. Така судова практика є правильною.

8. Однією з причин відмови слідчими суддями у задоволенні клопотань про надання дозволів на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є порушення підслідності

При розгляді клопотання слідчого було встановлено, що до Комунарського РВ ЗМУ ГУМВС України в Запорізькій області надійшло анонімне телефонне повідомлення про те, що в квартирі виготовляють та реалізують недоброякісну алкогольну продукцію.

Ці відомості внесено до ЄРДР за ознаками злочину, передбаченого ч. 3 ст. 204 КК, та за згаданим фактом розпочато досудове розслідування Комунарським РВ ЗМУ ГУМВС України в Запорізькій області. Під час досудового розслідування було встановлено особу, причетну до скоєння злочину, допитано свідків.

Однак відповідно до ч. 3 ст. 216 КПК досудове розслідування злочину, передбаченого ст. 204 КК, мають проводити слідчі органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, у межах своїх повноважень, передбачених п. 3 ч. 2 ст. 36 КПК, не доручив проведення досудового розслідування органу, який за підслідністю повинен здійснювати досудове розслідування такого злочину.

Більше того, прокурором у процесі цього досудового слідства було прийнято рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину у формі контрольованої закупки.

За аналогічних підстав було відмовлено у задоволенні клопотання слідчого СВ Шевченківського РВ ЗМУ ГУМВС України в Запорізькій області про надання дозволу на негласне зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

Також відмовлено з цієї ж причини у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчому лінійного відділу міліції на станції Суми. У клопотанні порушувалось питання згідно зі ст. 263 КПК про надання дозволу на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж особи, стосовно якої цим же слідчим розпочато досудове розслідування за ч. 2 ст. 307 КК за двома епізодами збуту наркотичних засобів на території м. Сум. З цього клопотання та доданого до нього витягу з ЄРДР вбачалось, що на порушення вимог частин 1, 2 ст. 218 КПК досудове розслідування здійснювалось слідчим не того органу, під юрисдикцією якого знаходилось місце вчинення злочину, та не повідомлялось про це прокурору для визначення підслідності. За таких підстав у задоволенні клопотання було відмовлено.

Згідно з вимогами ст. 248 КПК слідчий суддя відповідного апеляційного суду при з'ясуванні недотримання вимог до кримінальної процесуальної форми клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, постановляє ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Однак це не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу належними суб'єктами звернення.

Проте з матеріалів судової практики вбачається, що одні слідчі судді при розгляді клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії відмовляють у задоволенні клопотання, як це передбачено КПК, а інші – повертають матеріали на доопрацювання, якщо повною мірою не дотримано процесуальну форму клопотання, що не передбачено нормами КПК.

Усунення недоліків у клопотаннях, на думку слідчих суддів, повинно передбачати можливість повернення клопотання для належного оформлення без розгляду по суті. На сьогодні положення КПК передбачають можливість вчинення слідчими суддями, які розглядають клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, лише двох дій: 1) постановлення ухвали про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії; 2) постановлення ухвали про відмову в

наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Постановлення ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не є перешкодою для повторного звернення з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Слід зазначити, що можливість повернення таких клопотань з наявними в них недоліками для належного оформлення без розгляду по суті законодавчо не передбачена.

9. Інші недоліки

Іншим недоліком, з огляду на який слідчим суддею було відмовлено в наданні дозволу на проведення негласної слідчої дії, є складення клопотання нерозбірливим почерком (Апеляційний суд Вінницької області).

Проаналізувавши причини відмови у наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчими судьями відповідних апеляційних судів, слід зазначити, що головною причиною такої відмови є недотримання вимог КПК, яке полягає у невиконанні або неналежному виконанні вимог кримінального процесуального законодавства стосовно негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, щодо суті та мети цих дій, необхідності обґрунтування неможливості отримання відомостей іншим чином, а також недостатнє розуміння винятковості застосування зазначених дій, що призводить до процесуальних помилок, які впливають на ефективність та законність досудового розслідування у кримінальному провадженні.

5. ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ ДО ПОСТАНОВЛЕНІМ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ

За загальним правилом, у визначених КПК випадках, негласні слідчі (розшукові) дії проводяться з дозволу слідчого судді.

Водночас у виняткових та невідкладних випадках негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до

постановлення ухвали слідчого судді відповідного апеляційного суду за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора. Ці невідкладні та виняткові випадки пов'язані з врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини КК.

Таким чином, умовами, при поєднанні яких КПК допускає проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді, є такі: а) мета - врятування життя людей та запобігання вчиненню злочинів, прямо визначених в ч. 1 ст. 250 КПК; б) без постановлення ухвали слідчого судді може бути вчинена не будь-яка негласна слідча (розшукова), а лише та, щодо якої в КПК безпосередньо визначена можливість її проведення без такої ухвали. КПК передбачає можливість проведення таких негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді у таких випадках: установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ч. 4 ст. 268 КПК); спостереження за особою (ч. 3 ст. 269 КПК). Проведення інших видів негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді КПК не передбачено.

Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчим суддею апеляційного суду зобов'язує прокурора невідкладно, після її початку, звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

Виконання будь-яких дій із проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому ст. 255 КПК.

У разі якщо дотримані всі підстави для проведення негласної слідчої (розшукової) дії, передбачені ст. 250 КПК, слідчий суддя розглядає клопотання слідчого, погодженого з

прокурором, чи прокурора та постановляє вмотивовану ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Прокурор відділу прокуратури Автономної Республіки Крим звернувся до Апеляційного суду Автономної Республіки Крим з клопотанням про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії: аудіо-, відеоконтроль за А.І. строком на 1 місяць з тих підстав, що у процесі досудового розслідування по кримінальному провадженню за ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 368 КК була встановлена причетність А.І., який планує за попередньою змовою з іншими особами отримати від Б.І. неправомірну вигоду у сумі 500 доларів США, та в поведінці А.І. наявні заходи конспірації при скоєнні протиправних дій, намір скоїти тяжке кримінальне правопорушення у найближчий час. Також мотивуючи тим, що запобігти вчиненню тяжкого злочину, отримати відомості про А.І. та можливих його співучасників і їх злочинну діяльність в інший спосіб, окрім проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії, неможливо.

Слідчий суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, надавши дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, своє рішення мотивував доведеністю наявних підстав для проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії стосовно А.І., а саме: доведеністю під час досудового розслідування ще й причетності А.І. до скоєння злочину поряд з В.І. та Г.І. стосовно яких вже був отриманий дозвіл слідчого судді Апеляційного суду Автономної Республіки Крим на проведення негласної слідчої (розшукової) дії та недостатністю часу на отримання від слідчого судді завчасно дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Негласна слідча (розшукова) дія стосовно А.І. була розпочата до постановлення ухвали слідчого судді за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором.

Таким чином, слідчий суддя, врахувавши ступінь тяжкості злочину, доведеність достатності підстав для проведення негласної слідчої (розшукової) дії, а також фактичні обставини і доведеність об'єктивної недостатності часу для отримання дозволу у загальному порядку, дійшов

висновку про винятковість та невідкладність цього випадку і, відповідно, про необхідність задоволення зазначеного клопотання.

Під час розгляду клопотань прокурорів у межах ст. 250 КПК слідчі судді Апеляційного суду м. Києва вказали на такі їх недоліки: не завжди містяться дані про те, що мав місце винятковий невідкладний випадок, у зв'язку з чим була розпочата негласна слідча (розшукова) дія, також не завжди зазначається у клопотанні, коли та ким була розпочата така негласна слідча (розшукова) дія, не зазначаються дані про особу, яка прийняла рішення про проведення дії, та прізвище та ініціали прокурора, з яким було погоджено таке рішення. Крім того, результати аналізу судової практики свідчать про існування випадків недотримання прокурорами положень КПК щодо невідкладного звернення до слідчого судді з відповідним клопотанням.

6. ВИМОГИ ДО УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ ПРО ДОЗВІЛ НА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ ТА СТРОК ДІЇ ТАКОЇ УХВАЛИ

У ч. 4 ст. 248 КПК передбачено вимоги до ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Зазначений процесуальний документ повинен відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбаченим нормами КПК (ст. 370 КПК). Окрім цього, ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна містити відомості про: прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням; злочин, у зв'язку з досудовим розслідуванням якого виноситься ухвала; особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію; вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; строк дії ухвали.

Слідчий суддя, постановляючи ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, перевіряє достатність підстав, доведених слідчим чи прокурором, вважати, що: вчинений злочин є кримінальним правопорушенням відповідної тяжкості (тяжкий чи особливо тяжкий); під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які вчинили злочин (ч. 3 ст. 248 КПК).

З результатів аналізу судової практики вбачається, що ухвали слідчих суддів апеляційних судів про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є вмотивованими, відповідають загальним вимогам до судових рішень, передбаченим КПК, а також містять відомості про: особу, яка внесла клопотання; злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого постановляється ухвала; особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію; вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; точну назву дії або заходу, як вони передбачені чинним законодавством, і лише того, який зазначено в клопотанні; термін застосування та його обґрунтування; строк дії ухвали, орган, який буде здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії.

Проводити такі негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням - уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи.

За результатами розгляду клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий суддя може постановити ухвалу як про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, так і про відмову в такому дозволі. У будь-якому разі ухвала слідчого судді повинна бути законною, обґрунтованою та вмотивованою.

Ухвала підписується слідчим суддею, скріплюється гербовою печаткою.

Разом із матеріалами кримінального провадження дві належним чином завірені ухвали передаються суб'єкту звернення.

Ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, про продовження дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, як і відмова у цьому оскарженню не підлягають.

У судовій практиці трапляються випадки, коли в одному клопотанні порушується питання про надання дозволу на проведення кількох видів негласних слідчих (розшукових) дій. Із судової практики вбачається, що обґрунтувати кожен із цих видів негласних слідчих (розшукових) дій в одному клопотанні проблемно, а деколи й практично неможливо. Відсутність такого обґрунтування є підставою для відмови у наданні дозволу щодо всіх або частини негласних слідчих (розшукових) дій. Результати аналізу судової практики свідчать про те, що слідчі судді відмовляють у задоволенні клопотань, в яких порушується питання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії з підстав необґрунтованості проведення кількох видів негласних слідчих (розшукових) дій та з огляду на вимоги ст. 248 КПК, яка передбачає лише один вид негласної слідчої (розшукової) дії в клопотанні (*Апеляційний суд Івано-Франківської області*).

Водночас існує і протилежна практика вирішення зазначеного питання. Так, однорідні питання, які необхідно з'ясувати в рамках одного кримінального провадження шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій одного або

різних видів, пов'язаних між собою, порушуються, як правило, слідчим чи прокурором у рамках одного клопотання та вирішуються слідчим суддею однією ухвалою. Слідчі судді зазначають про правильність таких дій, обґрунтовуючи це значним обсягом клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, які подаються. Водночас іще одним обґрунтуванням цього є тенденція до зростання кількості відповідних клопотань, а така практика, на їх думку, сприятиме економії часу при розгляді матеріалів та виготовленні ухвал суду (*Апеляційний суд Волинської області*).

Згідно з п. 6 ч. 2 ст. 248 КПК однією з вимог до змісту клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії є зазначення виду негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення.

Варто наголосити, що, розглядаючи клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, як у першому, так і в другому випадках слідчим суддям слід враховувати вимоги кримінального процесуального законодавства щодо наведення відповідних обґрунтувань у клопотанні (підпункти 7, 9 ч. 2 ст. 248 КПК), а стосовно обґрунтованості ухвал слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії керуватися ч. 4 ст. 248 КПК.

Враховуючи специфічну правову природу негласної слідчої (розшукової) дії і той факт, що будь-який вид такої слідчої (розшукової) дії обмежує конституційні права особи, варто в кожному конкретному випадку індивідуально підходити до вирішення питання про застосування конкретно визначеної негласної слідчої (розшукової) дії в окремому клопотанні чи клопотаннях.

При розгляді клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчі судді звертають особливу увагу на строки, протягом яких планується обмежити права людини.

Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не може перевищувати два місяці (ч. 1 ст. 249 КПК).

Строк дії ухвали має бути визначено слідчим суддею з урахуванням обґрунтованості необхідного строку ініціатором клопотання, фактичних обставин справи, ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи підозрюваного (обвинуваченого, підсудного), складності кримінального провадження і поведінки його учасників, способу здійснення слідчим, прокурором своїх повноважень, наданих раніше дозволів на проведення стосовно цієї ж особи негласних слідчих (розшукових) дій й інших обставин виходячи з вимог розумності (ст. 28, ч. 2 ст. 113 КПК) і дотримання балансу між забезпеченням мінімального втручання держави у приватне життя особи та досягненням мети (вирішенням завдань) негласної слідчої (розшукової) дії в інтересах національної та громадської безпеки (в розумінні ст. 8 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

Встановлення та обчислення строків проведення негласних слідчих (розшукових) дій проводяться відповідно до положень глави 7 КПК та ч. 5 ст. 246, ст. 249 КПК.

Проаналізувавши матеріали судової практики апеляційних судів із зазначеного питання, варто зауважити, що слідчими суддями відповідного апеляційного суду постановлялися ухвали про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій строком від 2-10 днів до 2 місяців. Основним критерієм для визначення строку був час, необхідний для з'ясування відповідних обставин справи.

Траплялися випадки, коли до суду звертались з клопотанням про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, зазначивши термін 6 місяців, 90 діб. Інколи слідчими у клопотанні взагалі не зазначалися строки, на які планується проведення негласних слідчих (розшукових) дій {*Апеляційний суд Волинської області*}, або їх максимальний строк проведення (2 місяці) був нічим не обґрунтований (*Апеляційний суд Запорізької області*).

Загальний строк, протягом якого в одному кримінальному провадженні може тривати проведення негласної слідчої (розшукової) дії, дозвіл на проведення якої дає слідчий суддя, не може перевищувати максимальні строки

досудового розслідування, передбачені ст. 219 КПК, та відповідно до п. 3 ч. 2 цієї статті тривати понад 12 місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

У випадках, коли за результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії не було отримано фактичних даних про злочин та осіб, що його вчинили, або ж таких фактичних даних недостатньо, але слідчий, прокурор вважають, що продовження строків негласної слідчої (розшукової) дії сприятиме розкриттю та розслідуванню злочину, слідчі судді, як свідчить судова практика, можуть постановити ухвалу про продовження строків проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

У разі коли негласна слідча (розшукова) дія, що здійснюється з дозволу слідчого судді, проводиться з метою встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді чи суду та оголошена в розшук, вона може тривати до встановлення місцезнаходження розшукуваної особи, тобто понад 12 місяців, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності.

Однак існування зазначеної законодавчої вимоги не перешкоджає слідчому судді визначати строк дії відповідної ухвали в межах граничного строку, а, навпаки, встановлення конкретного строку є ефективним засобом здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням.

Слідчий звернувся до слідчого судді Апеляційного суду Хмельницької області з клопотанням про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії щодо встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу - конкретного мобільного телефону, обґрунтувавши вимоги тим, що в процесі досудового розслідування кримінального провадження за ч. 1 ст. 115 КК встановлено, що особа, причетна до скоєння вказаного злочину, знаходиться у розшуку та користується конкретним мобільним телефоном.

Слідчий суддя Апеляційного суду Хмельницької області, задовольнивши клопотання та визначивши строк дії ухвали на 40 днів, зазначив в ухвалі, що досудове розслідування

кримінального провадження ведеться за ч. 1 ст. 115 КК, а отже, за особливо тяжким злочином, також є достатні підстави вважати, що встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу може мати значення для досудового розслідування, і докази, які в інший спосіб отримати неможливо, можуть бути отримані під час зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії та самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування місцезнаходження розшукуваної особи.

Закон не визначає, за який час до завершення строку дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії прокурор або слідчий, за погодженням з прокурором, повинен звернутися до слідчого судді з клопотанням про продовження дозволу на проведення цієї слідчої дії.

Судова практика засвідчує, що в більшості випадків слідчі, прокурори з клопотаннями про продовження дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії звертаються до апеляційних судів за п'ять, три, два, а в деяких випадках - за день до закінчення строку дії попередньої ухвали.

Так, 04.06.2013 відповідний слідчий звернувся до слідчого судді Апеляційного суду Полтавської області з клопотанням про продовження строку проведення негласних слідчих (розшукових) дій зі зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж у вигляді спостереження, відбору та фіксації змісту телефонних розмов, 8М8 та ММ8-повідомлень мобільного телефону з конкретною сім-картою, що знаходиться у користуванні особи. Слідчий суддя Апеляційного суду Полтавської області 04.06.2013 за результатами розгляду зазначеного клопотання продовжив строк дії зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії на один місяць, обґрунтувавши свої висновки тим, що 10.05.2013 Апеляційним судом Полтавської області була постановлена ухвала про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій зі зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж мобільного телефону з конкретною сім-картою, яким користується особа. Дія зазначеної ухвали закінчується

10.06.2013, кримінальне провадження проводиться за ч. 3 ст. 191 КК, проте слідчий довів наявність достатніх підстав вважати, що під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно чи в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які вчинили злочин; крім того, зазначені відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб.

Ще одним питанням, яке пов'язане зі строком дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (а точніше - з обмеженням цього строку), є обов'язок прокурора прийняти рішення про припинення подальшого проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо в цьому відпала необхідність (ч. 5 ст. 249 КПК).

За таких підстав прокурор повинен постановою повідомити слідчого суддю про прийняте ним рішення про припинення проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Проаналізувавши матеріали судової практики апеляційних судів із зазначеного питання, необхідно зауважити, що строки дії ухвал слідчих суддів про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не виходять за межі строку досудового розслідування. Відповідно до ч. 1 ст. 248 КПК слідчі судді розглядали клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом 6 годин з моменту його отримання.

Висновки

КПК внесено до системи слідчих розшукових дій інститут негласних слідчих (розшукових) дій, відомості про факт і методи проведення яких не підлягають розголошенню (за винятком випадків, передбачених КПК, зокрема в разі тимчасового обмеження конституційних прав осіб під час їх проведення).

Зазначений інститут та механізм його процесуального застосування, враховуючи пріоритетне значення для держави питань забезпечення захисту прав та законних інтересів особи,

закріплених Конституцією України, дотримання приватності життя осіб, надання дозволу слідчими суддями на проведення негласної слідчої (розшукової) дії потребують особливої уваги.

Саме на суд, і зокрема на слідчого суддю, державою покладається обов'язок приймати рішення щодо можливості та законності проведення негласної слідчої (розшукової) дії на стадії досудового розслідування кримінального провадження, що в разі надання дозволу певною мірою обмежує конституційні права та свободи громадян.

Ухвалюючи рішення про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, слід пам'ятати, що такі слідчі (розшукові) дії проводяться лише у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб, наприклад, шляхом проведення гласних слідчих (розшукових) дій. Тягар доказування неможливості отримати такі відомості іншим чином, ніж як у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, покладається на особу, яка заявляє клопотання про їх проведення.

Здійснивши узагальнення судової практики щодо розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, яке ґрунтується на 27 результатах аналізу практики відповідних апеляційних судів із зазначеної тематики, варто зазначити, що слідчі судді у більшості випадків якісно та в установлені законодавством строки розглядають клопотання слідчих (прокурорів) про дозвіл на проведення негласної (слідчої) дії, дотримуючись норм КПК.

Також необхідно відзначити, що проблемним питанням, яке виникло під час узагальнення судової практики щодо розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, є неналежне виконання слідчими та прокурорами, які здійснюють повноваження прокурора в кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вимог глави 21 КПК, зокрема стосовно суті та мети негласних слідчих (розшукових) дій, необхідності обґрунтування неможливості отримання відомостей іншим чином тощо (про це свідчать недоліки

клопотань та відсутність підстав для їх задоволення), винятковості застосування таких дій з урахуванням вимог ст. ст. 30, 31, 32 Конституції України.

Враховуючи наведене та результати аналізу судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, слід констатувати, що усунення недоліків, які було виявлено на практиці, та належне дотримання норм кримінального процесуального законодавства стосовно механізмів здійснення негласних слідчих (розшукових) дій усіма учасниками досудового розслідування і кримінального провадження гарантуватиме дотримання прав і законних інтересів громадян у кримінальному провадженні.

Тому, враховуючи наявність проблемних і спірних питань, що стосуються розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, а також випадків неоднакового застосування судами законодавства, з метою забезпечення єдиної судової практики вважаємо за доцільне:

1. Обговорити узагальнення на засіданні Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

2. Надіслати витяг із узагальнення апеляційним судам для використання в практичній роботі.

3. Використовувати отримані результати узагальнення для подальшої роботи над постановою пленуму ВССУ стосовно проблемних питань правозастосування негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії підготовлено суддею судової палати у кримінальних справах ВССУ В. В. Зубарем, начальником управління правової роботи апарату ВССУ Р. Ш. Бабанли та науковим консультантом відділу нормативно-правової роботи управління правової роботи апарату ВССУ М. В. Сіроткіною.

Інформацію про узагальнення заслухано та обговорено на засіданні пленуму ВССУ № 3, яке відбулось 07 лютого 2014 року.

**ЛИСТ
ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ
З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ**

**Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду
апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням
прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні
від 29.01.2013 р. № 223-58/04-13**

З метою однакового застосування судами першої та апеляційної інстанцій кримінального процесуального законодавства, уникнення неоднозначного тлумачення норм права під час здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції повноважень, передбачених КПК, судова палата у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ звертає увагу суддів місцевих та апеляційних судів на наступне.

1. Вирішуючи питання про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, у кожному випадку розгляду відповідних клопотань слідчі судді зобов'язані:

- здійснювати повноваження із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні під час досудового розслідування сумлінно і принципово, діяти у межах та відповідно до вимог закону;

- перевіряти наявність об'єктивної необхідності та виправданість такого втручання у права і свободи особи, з'ясувати можливість досягнення мети, на яку посилається автор клопотання, без проведення зазначених дій;

- враховувати, що негласні слідчі (розшукові) дії проводяться лише у тих випадках, коли відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб (що має бути підтверджено матеріалами кримінального провадження та належним чином обґрунтовано у відповідному клопотанні згідно з п.7 ч.2 ст. 248 КПК), а також те, що негласні

слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 264 (у частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), 267, 269, 270, 271, 272, 274 КПК, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Обов'язок довести неможливість отримання таких відомостей іншим чином, ніж як у результаті негласних слідчих (розшукових) дій, покладається на особу, яка заявляє клопотання про їх проведення;

- пам'ятати, що суддя, який брав участь у кримінальному провадженні під час досудового розслідування, згідно ч. 1 ст. 76 КПК, не має права брати участі у цьому ж провадженні, як в суді першої інстанції, так і апеляційної та касаційної інстанцій, а також при перегляді судових рішень Верховним Судом України або за нововиявленими обставинами.

2. Розгляд всіх клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених главою 21 КПК та віднесених до компетенції слідчого судді; згідно зі ст. 247 КПК здійснюється слідчим суддею апеляційного суду, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, що" здійснює відповідне розслідування, незалежно від місця проведення негласної слідчої (розшукової) дії. У разі здійснення такого розслідування і слідчою групою клопотання про проведення негласної слідчої (розшукової) дії також розглядається слідчим суддею апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, що здійснює відповідне розслідування.

Слідчим суддею, який розглядає клопотання щодо негласних слідчих (розшукових) дій, на відміну від слідчого судді суду першої інстанції, який обирається зборами суддів зі складу суду, згідно з п. 18 ч. 1 ст. 3 та ст. 247 КПК є голова або визначений ним суддя/судді (КПК не містить положень щодо обмеження їх кількості; натомість в п. 8-1 ч. 1 ст. 29 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» при вказівці на слідчого суддю апеляційного суду зазначено «суддів (суддю)») Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного

суду області, міст Києва чи Севастополя. Визначення слідчого судді для конкретного судового провадження щодо розгляду таких клопотань:

- за змістом ст. 247 КПК - «розгляд ... клопотань ... здійснюється головою чи за його визначенням іншим суддею» - як виняток із загальних правил здійснюється не автоматизованою системою документообігу суду, а почергово, згідно зі встановленим графіком чергувань;

- не залежить від того, який слідчий суддя розглядав інші клопотання у цьому ж кримінальному провадженні раніше.

3. Характер негласних слідчих (розшукових) дій, мета їх проведення і важливість для швидкого розкриття тяжких і особливо тяжких злочинів вимагають максимально оперативного як їх ініціювання, так і вирішення питання про надання відповідного дозволу або відмови в їх проведенні. Слідчий суддя згідно з ч. 1 ст. 248 КПК зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. Порушення визначених процесуальним законом строків не допускається. Організаційне забезпечення належного дотримання процесуальних строків забезпечується головою та керівником апарату апеляційного суду шляхом вжиття організаційних заходів, у тому числі чергування (також і в телефонному режимі) слідчих суддів та працівників апаратів судів у неробочий час (вихідні та святкові дні).

4. Негласні слідчі (розшукові) дії, з огляду на застереження, вміщене у ч. 1 ст. 253 КПК, - про тимчасове обмеження конституційних прав під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій повідомляються як підозрюваний, так й інші особи, конституційні права яких були таким чином тимчасово обмежені, - проводиться не лише стосовно підозрюваного, а й щодо будь-якої іншої особи, за наявності згідно ст. 246 КПК достатніх підстав вважати, що відповідна процесуальна дія є необхідною для отримання (збирання) доказів або перевірки вже отриманих доказів у конкретному

кримінальному провадженні, а інформацію про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб.

5. Під час вирішення питання щодо повноти даних, наведених у клопотанні слідчого (прокурора) про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також в ухвалі, слід враховувати специфіку конкретної слідчої дії та, беручи до уваги зміст попереднього пункту цього роз'яснення, ту обставину, що у певних випадках неможливо зазначити всі відомості, передбачені загальними нормами (ч. 2 ст. 248 КПК).

Так, на момент звернення з клопотанням не завжди може бути відома конкретна інформація про особу (прізвище, ім'я, по-батькові), стосовно якої слідчий (прокурор) планує провести негласну слідчу (розшукову) дію, в тому числі конкретні відомості про особу, яка користується кінцевим обладнанням телекомунікацій (зокрема, через велику кількість абонентів сервісу зв'язку з попередньою оплатою та наявність корпоративних груп абонентів тощо), а також інші дані. У такому разі слідчий (прокурор) у своєму клопотанні має обґрунтувати причини ненадання відповідних відомостей, а слідчий суддя - переконатися, що такі причини є об'єктивними, та послатися у своїй ухвалі на відповідне обґрунтування.

Викладене, зокрема, зумовлено тим, що необхідність проведення негласної слідчої (розшукової) дії може виникати до встановлення особи, підозрюваної у вчиненні злочину, за наявності обмежених даних та/або відсутності конкретних відомостей про таку особу. Зазначимо, що саме встановлення цієї особи та інших відомостей про злочин і є метою проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ч. 2 ст. 246 КПК).

6. Слідчим суддям мають враховувати, що однорідні питання, які необхідно з'ясувати в рамках одного кримінального провадження шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій одного або різних видів, пов'язаних між собою (при цьому необхідність з'ясування таких питань обґрунтовується однаковими обставинами), можуть ініціюватися слідчим (прокурором) у рамках одного клопотання та вирішуватися слідчим суддею однією ухвалою. Наприклад, в

одному документі може міститися клопотання про дозвіл на здійснення аудіо-, відеоконтролю особи (ст. 260 КПК) та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володінню особи (ст. 267 КПК) із метою встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи; про дозвіл на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж кількох видів. При цьому слідчий суддя розглядає необхідність проведення таких дій щодо кожного виду негласних слідчих (розшукових) дій чи мережі окремо та за відсутності підстав для постановлення ухвали про відмову може приймати рішення як про повне, так і часткове задоволення клопотання (наприклад, лише щодо частини таких видів мереж).

Також слід враховувати, що під час розгляду клопотання про надання дозволу на спостереження за конкретною особою (ч. 2 ст. 269 КПК) в окремих випадках для досягнення мети цієї негласної слідчої (розшукової) дії виникає потреба одночасного вирішення питання про дозвіл на спостереження й за іншими суб'єктами (до встановлення їх особи), з якими ця конкретна особа контактуватиме під час спостереження за нею.

У цьому аспекті, слід визнати правильною практику тих слідчих суддів суду першої інстанції, які в рамках кримінального провадження, пов'язаного з злочином, вчиненим в умовах неочевидності (злочин наявний, проте відсутні особи, які підозрюються у причетності до його вчинення), під час розгляду клопотань про надання тимчасового доступу до документів, що знаходяться в операторів і провайдерів телекомунікацій та містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, ММЗ тощо), маршрутів передавання тощо (ст. 159, п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК), надають тимчасовий доступ до такої інформації щодо всіх абонентів, які перебували у місці вчинення такого злочину у відповідний час, одним судовим рішенням.

7. Із числа визначених у КПК негласних слідчих (розшукових) дій тільки за рішенням слідчого судді для забезпечення останнім дотримання прав і свобод особи

проводиться такі дії: втручання у приватне спілкування (статті 260-266 КПК); обстеження публічно недоступних місць, житла, іншого володіння (ст. 267 КПК); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК); спостереження за особою (ст. 269 КПК); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК); які проводяться під час здійснення контролю за вчиненням злочину за умови, що ці дії тимчасово обмежують конституційні права особи (ч. 8 ст. 271 КПК); негласне отримання зразків для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК).

Згідно з ч. 2 ст. 246 КПК негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 267, 269, 270, 274 КПК, а також статтею 264 КПК (крім дій, передбачених ч. 2 цієї статті) проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Разом із тим, ураховуючи, що ст. 268 КПК не зазначена у переліку, наведеному в ч. 2 ст. 246 КПК, негласна слідча (розшукова) дія у вигляді установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу може проводитися у кримінальному провадженні незалежно від ступеню тяжкості вчиненого злочину.

Також ураховуючи передбачений у ч. 2 ст. 246 КПК виняток, здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до якої не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту, може проводитися у кримінальному провадженні незалежно від ступеню тяжкості вчиненого злочину. Крім того, такі дії, передбачені ч. 2 ст. 264 КПК, не вважаються втручанням у приватне спілкування та не є негласними слідчими (розшуковими) діями, оскільки не відповідають критеріям, передбаченим частинами 3, 4 ст. 258 КПК (спілкування є приватним, якщо інформація передається та зберігається за таких фізичних чи юридичних умов, коли учасники спілкування можуть розраховувати на захист інформації від, втручання інших осіб, а втручанням у приватне спілкування є доступ до змісту спілкування за умов, що

учасники спілкування мають достатні підстави вважати спілкування приватним).

Зауважимо, що рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) як контроль за вчиненням злочину відповідно до ч. 4 ст. 246 КПК вправі приймати виключно прокурор. Разом із тим, якщо під час проведення контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, відповідні негласні слідчі (розшукові) дії (у тому числі це стосується і окремих форм контролю за вчиненням злочину як оперативно-розшукового заходу згідно із Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність») мають здійснюватися, поперше, в межах, які допускаються Конституцією України, а по-друге, лише на підставі рішення слідчого судді.

8. Слідчому судді слід мати на увазі, що накладення арешту на кореспонденцію відповідно до ч. 3 ст. 261 КПК надає право слідчому здійснювати її огляд і виїмку без подання окремого клопотання до слідчого судді, але в межах строку, визначеного в ухвалі про накладення арешту. Спосіб реалізації накладення арешту на кореспонденцію визначено ст. 262 КПК. Положення цих статей свідчать, що огляд та виїмка кореспонденції не можуть проводитись без накладення арешту на неї слідчим суддею, інакше докази, отримані внаслідок таких дій, мають визнаватись недопустимими.

9. До постановлення ухвали слідчого судді за рішенням слідчого, узгодженим з прокурором, або прокурора негласну слідчу (розшукову) дію згідно з ч. 1 ст. 250 КПК може бути розпочато лише у випадках, передбачених КПК. Такі випадки прямо встановлені лише ч. 4 ст. 268 та ч. 3 ст. 269 КПК, інші ж статті, що передбачають порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, такого посилання не містять.

Отже, до постановлення ухвали слідчого судді можуть бути розпочаті лише такі негласні слідчі (розшукові) дії:

- 1) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК);
- 2) спостереження за особою (ст. 269 КПК).

А також лише у виняткових невідкладних випадках, пов'язаних, зокрема, із:

- 1) врятуванням життя людей;
- 2) запобіганням вчиненню тяжкого та особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України.

Після початку таких негласних слідчих (розшукових) дій прокурор зобов'язаний невідкладно (за наявності найпершої об'єктивної можливості) звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням.

10. Під час здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та законних інтересів осіб у кримінальному провадженні слідчим суддям необхідно враховувати, що у КПК передбачено декілька процесуальних дій, які мають певну схожість. Зокрема, статтями 263 та 268 КПК передбачено такі негласні слідчі (розшукові) дії як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу відповідно, а ст. 159 та п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК — такий захід забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до документів, які знаходяться в операторів та провайдерів телекомунікацій та містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалість, зміст (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, MMS тощо), маршрути передавання тощо.

Слід мати на увазі, що процесуальні дії, передбачені статтями 263 та 268 КПК, є негласними слідчими (розшуковими) діями, дозвіл на проведення яких надає слідчий суддя суду апеляційної інстанції, інформація щодо цих дій згідно із Законом України «Про державну таємницю» та пунктами 4.12.4. і 4.12.5 Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженого наказом Служби безпеки України від 12 серпня 2005 року № 440, містить відомості, що становлять державну таємницю. Водночас дії, передбачені ст. 159, п. 7 ч.1 ст. 162 КПК є заходами забезпечення кримінального провадження, дозвіл на вжиття яких надає

слідчий суддя суду першої інстанції, при цьому відомості щодо таких дій не становлять державної таємниці.

Крім того, тимчасовий доступ надається до документів, які містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг (у тому числі отримання послуг, їх тривалість, зміст (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, ММС тощо), маршрути передавання тощо) і не дають можливості втрутитися у приватне спілкування (отримати доступ до змісту інформації, яка передається). Статтями 159, 162 КПК передбачено отримання слідчим (прокурором) інформації про зв'язок (у тому числі про місцезнаходження радіоелектронного засобу), що відбувся в минулому (постфактум), на той час як визначена ст. 268 КПК негласна слідча (розшукова) дія - установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу - передбачає локалізацію (моніторинг) місцезнаходження радіоелектронного засобу в режимі реального часу (тобто інформацію про те, де перебуває відповідний засіб на момент спостереження за ним).

З огляду на практичну необхідність й актуальність цього аспекту для слідчих суддів суду першої інстанції, слід звернути увагу, що особа, зазначена в ухвалі слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів як володільець речей або документів, зобов'язана згідно з ч. 1 ст. 165 КПК надати тимчасовий доступ до визначених в ухвалі речей або документів особі, вказаній у відповідній ухвалі слідчого судді, суду. Ураховуючи специфіку формату зберігання інформації, що передбачена п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК і знаходиться в операторів (провайдерів) телекомунікацій, надання доступу до відповідних документів (тобто надання можливості ознайомитися з ними та зробити з них копії), може здійснюватися як безпосередньо в оператора (провайдера), так і шляхом надання доступу до відповідних документів уповноваженому на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж підрозділу правоохоронного органу через відповідні інформаційні системи відповідно до встановленого порядку з обов'язковим наданням копії ухвали слідчого судді відповідному оператору (провайдеру).

11. Викладені у цьому роз'ясненні рекомендації стосуються як клопотань про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, так і клопотань про надання дозволу на проведення оперативно-розшукового заходу, які направляються на розгляд слідчих суддів судів апеляційної інстанції згідно з положеннями Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», у ч. 2 ст. 8 якого зазначено, що подання та розгляд клопотань про надання дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді здійснюються згідно з процедурою, передбаченою положеннями глави 21 КПК з урахуванням певних особливостей - суб'єкта ініціювання цих заходів (керівник відповідного оперативного підрозділу або його заступника), суб'єкта проведення цих заходів (співробітник оперативного підрозділу), а також змісту й обґрунтування клопотання, додатків до клопотання, підстав для його задоволення та інших питань, зумовлених метою проведення оперативно-розшукових заходів. Зокрема, метою проведення таких заходів (ч. 3 ст. 8 Закону) є запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, за умови, що іншим способом одержати інформацію неможливо. Обов'язок доведення неможливості, отримати такі відомості іншим чином, ніж як у результаті проведення оперативно-розшукового заходу, покладається на особу, яка заявляє клопотання про його проведення.

До клопотання про надання дозволу на проведення оперативно-розшукового заходу, на відміну від клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, не додається витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки оперативно-розшукова діяльність проводиться до моменту виявлення злочину, а отже, і до внесення відомостей про цей злочин до реєстру. Натомість слідчий суддя, перевіряючи обґрунтованість заявленого клопотання, має з'ясувати наявність підстав для проведення оперативно-розшукового заходу, передбачених ст. 6 Закону

України «Про оперативно-розшукову діяльність», шляхом ознайомлення з матеріалами оперативно-розшукової справи. Вирішуючи питання про надання дозволу на проведення оперативно-розшукового заходу, слідчий суддя повинен виважено оцінити доцільність проведення таких дій (заходів).

Питання строку дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення оперативно-розшукового заходу, вимоги щодо його визначення в судовому рішенні та межі; продовження строку проведення такого заходу та загальний його строк; фіксації його процесу і результатів; повідомлення осіб, стосовно яких цей захід проводився; вжиття заходів щодо захисту інформації, отриманої в результаті його проведення, тощо регулюються главою 21 КПК та, відповідно, здійснюються в передбаченому цією главою порядку.

12. У контексті попереднього пункту рекомендаційних роз'яснень, звертаємо увагу, що згідно з п. 4 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативним підрозділам, крім іншого, надається право з дозволу слідчого судді в порядку, встановленому КПК, витребувати документи та дані, що характеризують спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину.

Оскільки одним із механізмів витребування документів і даних, передбачених КПК, є процедура тимчасового доступу до речей і документів, передбачена главою 15 КПК, оперативні підрозділи мають право звертатися до слідчих суддів суду першої інстанції з клопотаннями про тимчасовий доступ до таких документів згідно з правилами, встановленими статтями 159-166 КПК, та з урахуванням специфіки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та мети її здійснення (зокрема, змісту та обґрунтування клопотання, додатків до клопотання, підстав для його задоволення тощо). При цьому, слідчому судді слід мати на увазі, що документи і дані, які не характеризують діяльність юридичної особи та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину чи джерела і розмір їх доходів витребуватися оперативними підрозділами не можуть.

Зважаючи на те, що Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» та КПК не регламентують процедуру ініціювання відповідного клопотання, на нашу думку, вирішувати це питання доцільно з урахуванням вимог ч. 6 ст. 9 КПК, при цьому вбачається правильним подання таких клопотань керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником за погодженням із прокурором.

У такому разі клопотання про тимчасовий доступ до документів і відповідна ухвала слідчого судді складаються як нетаємні документи, без дотримання режиму секретності, оскільки вони не містять відомостей, що становлять державну таємницю (крім випадку, передбаченого п. 9 ч. 1 ст. 162 КПК).

13. Рішення слідчого судді суду апеляційної інстанції щодо надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів або відмову в їх проведенні згідно зі ст. 309 КПК оскарженню не підлягають. Разом з тим постановлення слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії відповідно до ч. 5 ст. 248 КПК, як і оперативно-розшукового заходу, не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Конституція України (витяг)

Стаття 30. Кожному гарантується недоторканність житла.

Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку.

Стаття 31. Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Стаття 32. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

{Офіційне тлумачення положення частини першої статті 32 див. в Рішенні Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р.}

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

{Офіційне тлумачення положення частини другої статті 32 див. в Рішенні Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р.}

Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею.

Кожному гарантується судовий захист права спростувувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Стаття 64. Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції. *{Офіційне тлумачення статті 64 див. в Рішенні Конституційного Суду № 9-зп від 25.12.1997 р.}*

**Закон України «Про поштовий зв'язок»
від 04.10.2011 р. № 2759-III
(витяг)**

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

бандероль – поштове відправлення з друкованими виданнями, діловими паперами, предметами культурно-побутового та іншого призначення, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

дрібний пакет – міжнародне рекомендоване поштове відправлення із зразками товарів, дрібними предметами подарункового та іншого характеру, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

лист – поштове відправлення у вигляді поштового конверта з вкладенням письмового повідомлення або документа, розміри і масу якого встановлено відповідно до законодавства України;

переказ грошових коштів (поштовий переказ) – послуга поштового зв'язку щодо виконання доручення користувача на пересилання та виплату адресату зазначеної ним суми грошей;

письмова кореспонденція – прості та рекомендовані листи, поштові картки, бандеролі, секограми та дрібні пакети;

посилка – поштове відправлення з предметами культурно-побутового та іншого призначення, не забороненими законодавством до пересилання, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

поштова картка – поштове відправлення у вигляді стандартного бланка, що містить відкрите письмове повідомлення;

поштові відправлення – листи, поштові картки, бандеролі, секограми, дрібні пакети, міжнародні відправлення з оголошеною цінністю, посилки, прямі поштові контейнери, оформлені відповідно до законодавства України;

секограми – письмові повідомлення, написані секографічним способом, друковані видання для сліпих, кліше із знаками секографії, що подаються у відкритому вигляді, а також звукові записи та спеціальний папір, призначені виключно для сліпих, за умови, що вони відправляються офіційно визнаними установами для сліпих або на їх адресу.

**Наказ Служби безпеки України
«Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» від 12.08.2005 р. № 440
(витяг)**

4.12.4 Відомості про факт або методи проведення негласної слідчої (розшукової) дії, таємно, 5 років

4.12.5 Відомості, що дають змогу ідентифікувати особу, місце або річ, щодо якої проводиться чи планується проведення негласної слідчої (розшукової) дії, розголошення яких створює загрозу національним інтересам і безпеці, таємно, 5 років

5. Список нормативно-правових актів та літератури для підготовки до занять та самостійного вивчення

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254к>
2. Загальна декларація з прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Європейська конвенція про захист прав та основних свобод людини від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація та ін. – Харків: Право, 2012 р. – т.1.–768 с.
7. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2229-12>.
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/3855-12>
9. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10.2011р. № 2759-ІІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2759-14/page>
10. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-ІV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1280-15>
11. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/80/94-вр>

12. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2657-12>

13. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2297-17>

14. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2939-17>

15. Про радіочастотний ресурс України: Закон України від 01.06.2000 р. № 1770-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1770-14>

16. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>

17. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр>

18. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Інструкція, спільний наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/936/1687/5 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

19. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: лист № 101-323/04-14 від 11.03.2014 р.

20. Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні: лист

Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29.01.2013 р. № 223-58/04-13

21. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 р. № 223-558/0/4-13 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13>

22. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дзнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 р. № 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-08>

23. Про порядок організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 р. № 939/ДСК

24. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю: наказ СБ України від 12.08.2005 р. № 440 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0902-05>

25. Рішення Конституційного Суду України від 20.10.2011р. № 12-рп/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11>

26. Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002p710-12>

27. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Волохи проти України» від 02.11.2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_138

28. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Німітц проти Німеччини» від 16.12.1992 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/>

29. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Бук проти Німеччини» від 28.04.2005 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/>

30. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Компанія «Кола Ест» та інші проти Франції» від 16.04.2002 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurocourt.in.ua/GetArticlesByCategory.asp>

31. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Функе проти Франції» від 25.02.1993 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/980_154

32. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Романаускас проти Литви» від 05.02.2008 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf>

33. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Тейшейра де Кастро проти Португалії» 09.06.1998 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://echr.jimdo.com/>

34. Перелік видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України: постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. № 2471-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2471-12>

35. Про затвердження Інструкції про порядок проведення контрольованої поставки, контрольної та оперативної закупки товарів, предметів, речей, послуг, документів, засобів і речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності: наказ СБ України від 16.09.2013 р. № 887/384/ДСК/480/ДСК

36. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч.-практ. посібник / С.С. Кудінов, Р.М. Шехавцов, О.М. Дроздов, С.О. Гриненко. – 2-е вид., розшир. й допов. – Харків: Оберіг, 2015. – 424 с.

37. Процесуальне керівництво прокурором негласними слідчими (розшуковими) діями : наук.-практ. посібник /

Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, В.В. Мухін та ін. – Київ.: Нац. акад. прокуратури України, 2014. – 304 с.

38. Негласні слідчі (розшукові) дії: кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти підготовки і проведення: [наук.-практ. посібник] / В.А. Колесник – Київ: Прецедент, 2014. – 104 с.

39. Актуальні проблеми використання в доказуванні матеріалів оперативно-розшукової діяльності / О.В. Капліна, О.М. Дроздов // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 4. – С. 70–76.

40. Тактика использования оперативно-розыскных материалов в уголовном судопроизводстве / В.А. Колесник / Актуальні проблеми сучасної криміналістики: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Ч.2. – Сімферополь: Доля, 2002. – С. 106-111.340

41. До питання використання в доказуванні матеріалів ОРД відповідно до вимог нового КПК України / В.А. Колесник / Нова форма розслідування в проекті КПК України та проблеми її реалізації в діяльності СБ України: матеріали міжвідомчої наук.-практ. кон., 27 квіт. 2012 р. м. Київ. – Київ: НВВ НА СБУ, 2012. – С. 106-110.

42. Пізнання в кримінальному процесі та оперативно-розшуковій діяльності у світлі положень нового кримінального процесуального законодавства / В.А. Колесник, І.В. Гора / Науковий. вісник Дніпропетровського державного університету МВС України. –2012. – №2. – С.305-315.

43. Проблемні питання проведення негласних слідчих-рошукових дій та їх учасників / В.А. Колесник // Кримінальне провадження: новації процесуальної теорії та криміналістичної практики: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квіт. 2013 року, м. Сімферополь-Алушта. – Сімферополь: ДІАЙП, 2013. – С. 80-82.

44. Кримінальний процес : підручник / Ю.М.Грошевий, В.Я.Тацій, А.Р.Туманянц та ін.; за ред. В.Я.Тацій, Ю.М.Грошевого, О.В.Капліної, О.Г.Шило. – Харків.: Право, 2013. – 824 с.

45. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – Київ: Юстиніан, 2012. – 1224 с.

46. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: [наук. практ. посібник] / Р.Г. Андрєєв, Є.М. Блажівський, М.І. Гошовський та ін. – Київ: Алерта, 2012. – 736 с.

47. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид. 3-тє, переробл. та допов. – Харків: ТОВ «Одісей», 2007. – 1184 с.

48. Особливості процесуальної регламентації проведення негласних слідчих (розшукових) дій / Р.М. Шехавцов // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого наук.- практ. семінару, 19 жовтня 2012 р. – Вип. № 4. – Харків: ТОВ «Оберіг», 2012. – с. 240-250.

49. Проблеми тлумачення та практичного застосування окремих норм нового Кримінального процесуального кодексу щодо негласних слідчих (розшукових) дій / М.О. Шилін / Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару, 19 жовтня 2012 р., м. Харків. – Вип. № 4. – Харків: ТОВ «Оберіг», 2012. – С. 250-257.

50. Реалізація конституційного принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції у досудових стадіях кримінального процесу України / М.Є. Шумило, В.С. Рудей. – Київ, 2012. – 207 с.

51. Зразки процесуальних документів (досудове розслідування): науково-практичний посібник. / О.І. Перепелиця, С.Є. Кучерина, В.В. Федосєєв. – Харків: Право, 2015. – 631 с.

6. Контрольні питання для підготовки до заліку

1. Поняття, система та види негласних слідчих (розшукових) дій.
2. Суб'єкти, які мають право здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії, та їх повноваження.
3. Суб'єкти здійснення судового контролю щодо надання дозволів на проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні та їх повноваження.
4. Підстави та загальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
5. Порядок та строки розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.
6. Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (порядок складання, реєстрації, передачі, зберігання, її реквізити та строк дії).
7. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді.
8. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
9. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій.
10. Порядок повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії.
11. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
12. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні.
13. Поняття “результати негласних слідчих (розшукових) дій”, їх використання в доказуванні.
14. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації.
15. Загальні положення втручання у приватне спілкування та збереження отриманої інформації.
16. Аудіо-, відеоконтроль особи.
17. Накладення арешту на кореспонденцію.
18. Огляд і виїмка кореспонденції.

19. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

20. Зняття інформації з електронних інформаційних систем.

21. Фіксація, збереження та дослідження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем.

22. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.

23. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу.

24. Спостереження за особою, річчю або місцем.

25. Моніторинг банківських рахунків (підстави та порядок проведення).

26. Аудіо-, відеоконтроль місця.

27. Контроль за вчиненням злочину та його форми.

28. Характеристика контрольованої поставки як форми контролю за вчиненням злочину.

29. Характеристика контрольної та оперативної закупки як форми контролю за вчиненням злочину.

30. Характеристика спеціального слідчого експерименту як форми контролю за вчиненням злочину.

31. Характеристика імітування обстановки злочину як форми контролю за вчиненням злочину.

32. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

33. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

34. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.

35. Використання конфіденційного співробітництва.

36. Строки здійснення негласних слідчих (розшукових) дій та порядок їх продовження.

37. Організація проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

38. Порядок засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

39. Використання результатів НСРД та матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні.

40. Співвідношення матеріалів (результатів) оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Критерії оцінки успішності курсантів з вивчення спеціального курсу.....	5
2. Загальний розрахунок годин, лекцій, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи.....	6
3. Завдання до семінарських, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи.....	13
3.1. Практичні заняття.....	16
3.2. Семінарські заняття.....	17
3.3. Завдання для самостійного вивчення (самостійна робота).....	21
3.4. Завдання до індивідуальної роботи.....	28
4. Додатки.....	30
4.1. Навчальні фабули для використання під час самостійної, індивідуальної роботи та практичних занять.....	30
4.2. Бланки для відпрацювання навичок складання процесуальних документів.....	35
1. Клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.....	35
2. Доручення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій (в порядку ст. 40, ч. 6 ст. 246 КПК України).....	37
3. Протокол про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії – спостереження за особою.....	38
4. Фототаблиця до протоколу про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії.....	40
5. Протокол про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії.....	41
6. Протокол про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії – зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.....	43
7. Протокол про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії.....	45

8.	Постанова про проведення негласної слідчої (розшукової) дії – спостереження за місцем.....	47
9.	Протокол про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії – контроль за вчиненням злочину у формі оперативної закупки, завершеної відкритим фіксуванням.....	49
10.	Клопотання про дозвіл на використання результатів негласної слідчої (розшукової) дії в іншому кримінальному провадженні.....	51
11.	Повідомлення про тимчасове обмеження конституційних прав особи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.....	53
12.	Протокол про виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів.....	54
13.	Постанова про застосування заходів безпеки.....	56
4.3.	Навчальний тест (дод. 14).....	58
4.4.	Нормативно-правові акти та інші документи для засвоєння матеріалу	87
15.	Глава 21 «Негласні слідчі (розшукові) дії» Кримінального процесуального кодексу України....	87
16.	Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні.....	111
17.	Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (витяг).....	135
18.	Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.....	170
19.	Конституція України (витяг).....	182
20.	Закон України від 04.10.2011 р. № 2759-III «Про поштовий зв'язок» (витяг)	184
21.	Наказ Служби безпеки України від 12.08.2005 р. № 440 «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» (витяг).....	185

5.	Список нормативно-правових актів та літератури для підготовки до занять та самостійного вивчення.....	186
6.	Контрольні питання для підготовки до заліку.....	192

Навчальне видання

**ПРАКТИКУМ З НЕГЛАСНИХ
СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**для студентів (курсантів) І курсу
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»**

У к л а д а ч і: КУЧЕРИНА Сергій Євгенович,
ФЕДОСЄЄВ Володимир Васильович,
ЛЕЖЕНІНА Людмила Миколаївна,
КОСЬМІН Олексій Вікторович,
ЧЛЕНОВ Микола Володимирович

Відповідальний за випуск *В.В. Федосєєв*

План 2016